

وزیر علوم در دیدار وزیر علوم اتریش:
همکاری های علمی مرز نمی شناسد

افتتاح مرکز مبادلات فناوری
ایران و قزاقستان

دکتر فتح آ... مضطرزاده
نگاهی به پدیده انتقال

سرمقاله

ارتباط صنعت و دانشگاه: بررسی مدل های تعامل موانع سر راه و راه کارهای توسعه و ارتقاء تعامل دو طرفه

دکتر حسن خوش قلب

در دنیای مدرن امروزی توسعه و پیشرفت پایدار بیش از هر چیز به توسعه نهاد دانشگاه یا همان علم و دانش از یک طرف و از طرف دیگر به توسعه صنعت به معنای عام خود که مشتمل بر صنایع مختلف فنی، مهندسی، کشاورزی و حتی پژوهش های کاربردی علوم انسانی بستگی دارد. هر یک از نهادهای دانشگاه و صنعت به تنهایی و بدون ایجاد تعامل سازنده نمی توانند راهگشا بوده و زمانی می توانند همچون دو بال مسیر پیشرفت یک جامعه را فراهم سازند که ارتباط، تعامل و توازن صحیحی بین آن دو برقرار شود.

در تمام کشورهای پیشرفته و در حال پیشرفت، اساس توسعه همه جانبه تولید و استفاده از علم و تکنولوژی بوده است که در این مسیر نهاد دانشگاه به عنوان بستر تربیت نیروی انسانی توانمند، ماهر، دانش محور و متخصص در علوم مختلف و نیز پدیده هایی همچون نوآوری، فناوری، اختراع، اکتشاف و فن سالاری برخاسته از بستر صنعت اهمیت بسزایی دارند. در نهایت آنچه که در کشورهای پیشرفته موجب ترقی و توسعه پایدار و همه جانبه می شود اساساً پدیده های دیگر به نام تولید، تجارت، خدمات، اشتغال، بازار و مصرف می باشند که این پدیده ها و واژه ها به ویژه تولید و متعاقب آن سایر پدیده ها حاصل ارتباط و تعامل صحیح بین دانشگاه و صنعت می باشند و هر یک از این دو به تنهایی آن چنان سر نوشت ساز نمی باشند مگر آنکه یک ارتباط و تعامل منطقی و دو طرفه بین آنها ایجاد شود.

نقش دانشگاه در توسعه

ارتقای صنعت و پیشرفت همه جانبه جامعه

همان طور که ذکر شد در دنیای مدرن امروزه تعامل سازنده اگر چه با اشتراکات ذاتی حداقلی مابین صنعت و دانشگاه تأثیرات بسیار سازنده و مطلوبی بر توسعه اقتصادی - اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه دارد. برخی از این اثرات مستقیم و برخی دیگر غیر مستقیم است برای مثال نقش تعامل دانشگاه و صنعت در افزایش و پیشرفت فناوری تولید و اشتغال نقش مستقیم و بالا رفتن رفاه، اقتدار ملی، امنیت اجتماعی تأثیرات غیر مستقیم این ارتباط و حاصل از ارتقای تولید، فناوری و نوآوری می باشند.

دانشگاه و صنعت اساساً بدون هم حیاتی پایدار نخواهند داشت و به عنوان دو نهاد وابسته به هم و تأثیر پذیر از هم قادر به ایستایی و تداوم پایدار نمی باشند زیرا دانشگاه ها به عنوان تولید کننده نیروی انسانی ماهر توانمند و متخصص و نیز مولد علم و توانمندی های آزمایشگاهی و کارگاهی و نیز بستر انجام تحقیق و پژوهشی بر طرف کننده نیاز علمی و تأمین کننده دانش فنی مورد نیاز صنعت می باشند و از طرفی صنعت نیز به عنوان بستری برای اجرا و عملی ساختن تجربیات تئوریک علمی و نیز بر طرف کننده نیاز مالی دانشگاه ها عمل می نماید. برخی از مهمترین نیازها و ورودی های دانشگاه به صنعت شامل موارد ذیل می باشند:

نیروی انسانی متخصص و دانش محور
دانش فنی مورد نیاز صنعت
نتایج حاصل از طرح های پژوهشی
خدمات مشاوره ای
واحدهای تحقیق و توسعه
ارائه خدمات آزمایشگاهی و کارگاهی
برخی از مهمترین نیازها و ورودی های صنعت به دانشگاه نیز شامل موارد ذیل می باشند:
اعتبارات و کمک های مالی و حمایت های مادی
تربیت نیروی ماهر و کارورزیده
بستر تحقیقات کاربردی
شناسایی نیازهای جامعه
انتقال تجربیات فنی، تجربی و کاربردی

از اینرو زمانی این دو نهاد به رشد و تعامل واقعی دست پیدا می کنند که هر دو طی تعامل سازنده و واقعی بتوانند نیازهای یکدیگر را برآورده سازند. البته انجام ارتباط بین این دو نیازمند به تمهیدات و مقدمات ویژه ای است و ابتدا بایستی بستر این تعامل فراهم شود و در کنار آن حلقه ای واسطی نیز بین این دو نهاد ضرورت دارد فراهم شده و سپس اقدام به ایجاد ارتباط نمود. ❖

ادامه در شماره بعد...

دکتر محمد فرهادی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری با انتشار مقاله ای در نشریه ساینس از دانشمندان سراسر جهان برای انجام همکاری های مشترک علمی، پژوهشی و فناوری با مراکز علمی کشورمان، به ایران دعوت کرد.

به گزارش گاهنامه عتف، متن کامل مقاله دکتر فرهادی بدین شرح است:

ایران اکنون با گذشت بیش از ۳۵ سال از انقلاب، در حال ورود به عصر تازه ای از تعامل و همکاری بین المللی است. کشور ما که در مسیر تبدیل شدن به یک ملت دارای هدف علمی قرار دارد، نقش علم را در راستای صلح، پیشرفت و گفتگو بسیار جدی می انگارد.

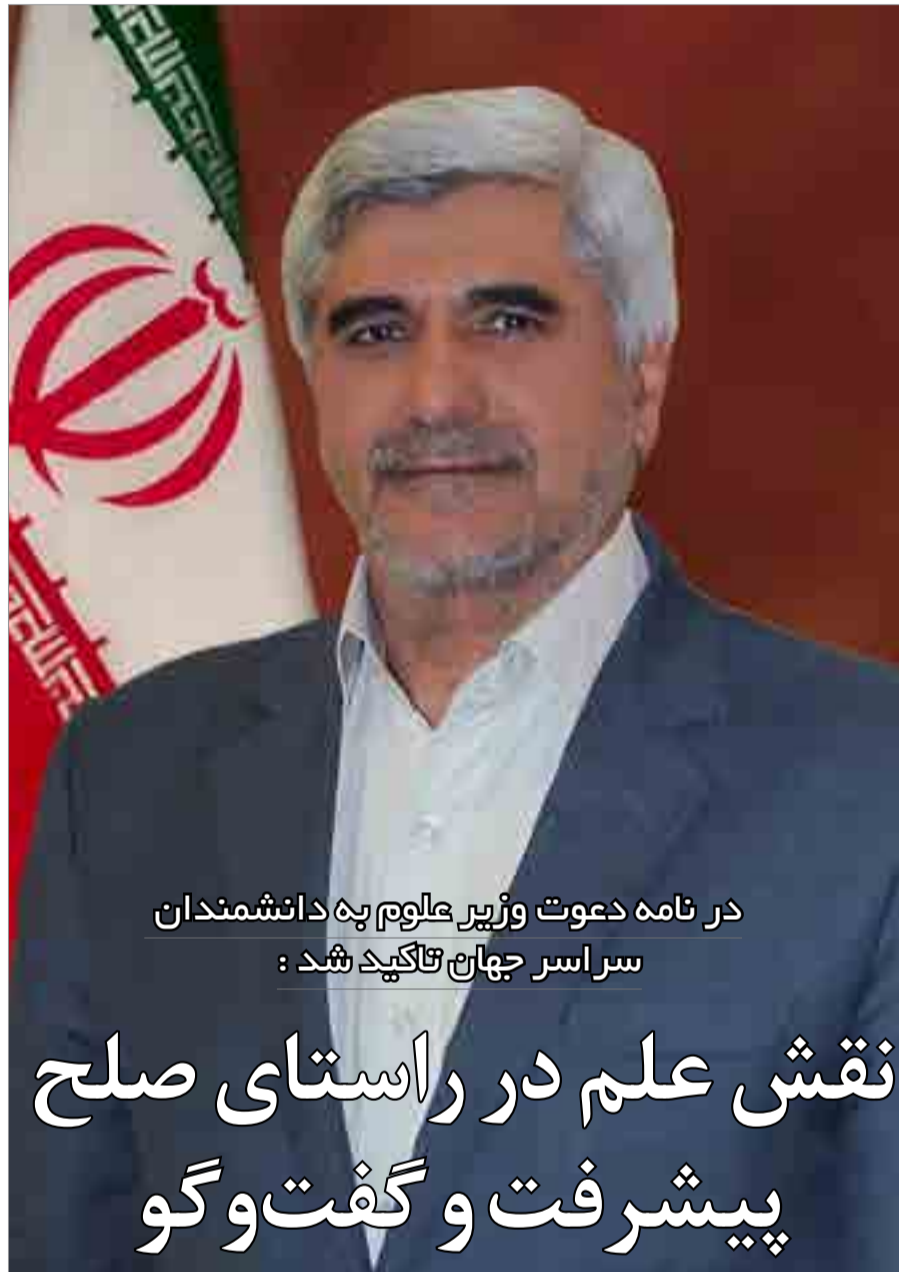
ایران اکنون دارای ۷۸ میلیون جمعیت، حدود ۴/۵ میلیون دانشجو، ۲۵۰۰ مؤسسه آموزش عالی، ۳۶ پارک علم و فناوری، ۴۰۰ انجمن علمی غیر دولتی، بیش از ۸۰۰ مرکز پژوهشی و ۱۰۰۰ مجله علمی است. دانشمندان ما هر ساله حدود ۳۰۰۰۰ مقاله علمی بین المللی منتشر می کنند که رشد حداقلی را به میزان ۲۰ برابر در مقایسه با سال ۱۹۷۹ نشان می دهد.

این دستاوردها بدون مشارکت فعال فرد فرد دانشمندان و انجمن های علمی و حمایت دولت نمی توانست حاصل شود. این مشارکت نشأت گرفته از الگوی توسعه در ایران پس از انقلاب است که حق دسترسی کلیه ایرانیان به آموزش عالی را محترم می شمارد. همین فلسفه است که به کشور در مقابل ناملاهیات داخلی و خارجی کمک کرده است.

به عنوان مثال تحریم ها بر ضد ایران بخش های علم، صنعت و خدمات را بسوی همکاری های تازه و مفید رانده و همزمان دانشمندان را وادار نمود تا با خلاقیت بیشتری کار کرده و برای اولین بار در تاریخ ایران یک اقتصاد دانش بنیان را ایجاد کنند. چنین فضایی باعث ترغیب گفتمان سیاسی مبتنی بر علم در کشور شده است. یک مثال بارز در این رابطه، نقش جامعه علمی در مذاکرات اخیر در مورد برنامه هسته ای ایران است. این امر بدون مشارکت دانشمندان جهت ارائه مشاوره فنی، تخصصی و تبیین زبان علمی میسر نبود.

امروز ایران در موقعیتی قرار دارد که الگوی توسعه خود را با دقت تنظیم کرده و بسوی ارتقای کیفی علم و فناوری خود گام برمی دارد. این مهم در برگیرنده افزایش همکاری های علمی بین المللی است. با توجه با اینکه مؤثرترین نوع همکاری از طریق تماس های مستقیم بین دانشمندان و نه به واسطه موافقت نامه های دولتی حاصل می شود، دولت ایران

ادامه در صفحه بعد ❖

در نامه دعوت وزیر علوم به دانشمندان سراسر جهان تأکید شد:

نقش علم در راستای صلح پیشرفت و گفت و گو

۳

توافق ایران و عمان
برای اجرای سه طرح
کلان پژوهشی

نشست تخصصی
«ابعاد حقوقی
برجام هسته ای»

۳

۳

ابلاغ مصادیق و دستورالعمل
نحوه بررسی تخلفات پژوهشی

صادرات ۸۰ میلیون دلاری
محصولات دانش بنیان
پارک ها طی دو سال اخیر

۵

۶

پژوهشگاه مواد و انرژی
الگویی برای ارتباط بیشتر
صنعت و دانشگاه

۱۷۳ دانشمند ایرانی
در زمره دانشمندان یک
درصد برتر جهان

۱۱

۱۲

فرهاد گلستانی فرد
چالش های پژوهشی در کشور

تجاری سازی دستاوردهای
پژوهشی در پژوهشگاه
علوم و فناوری
اطلاعات ایران

۱۴

وزیر علوم در دیدار با وزیر علوم اتریش:

همکاری‌های علمی مرز نمی‌شناسد

ادامه صفحه قبل

در دیدار دکتر محمد فرهادی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رینهولد میتزلینر معاون صدر اعظم، وزیر علوم و اقتصاد اتریش، ضمن رایزنی طرفین در خصوص گسترش همکاری‌های علمی، هشت تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین دانشگاه‌های دو کشور به امضا رسید.

به گزارش گاهنامه عتف، در ابتدای این دیدار، دکتر فرهادی با اشاره به اینکه در نزد ایرانیان، اتریش کشوری صاحب فرهنگ، تمدن و تکنولوژی است گفت: سابقه همکاری علمی ایران و اتریش به ۱۶۰ سال قبل بر می‌گردد که اساتیدی از اتریش در مدرسه دارالفنون که توسط امیر کبیر تأسیس شده بود تدریس می‌کردند و ما امیدواریم امروزه نیز روند همکاری‌های رو به توسعه‌ای داشته باشیم.

وی با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی ایران مرزی برای همکاری علمی دانشمندان دنیا نمی‌شناسد گفت: باید وزیر علوم اظهار داشت: باید تبعیض و نابرابری بین کشورها در سطح بین‌المللی برای دست یابی به دانش و فناوری از بین برود و در داخل کشورها نیز بین همه مردم شرایط برابری برای تحصیل بین زنان و مردان، نژادها و مذاهب گوناگون فراهم باشد.

وی افزود: با افتخار اعلام می‌کنم نیمی از دانشجویان ایرانی را زنان تشکیل می‌دهند و دانشگاه‌های ایران در سراسر مناطق کشور گسترده است و حتی در برخی نقاط دور دست نسبت جمعیت دانشجویی به جمعیت، از تهران بالاتر است.

وزیر علوم گفت: پس از پیروزی انقلاب اسلامی و از حدود ۳۵ سال پیش، ایران حرکت شتابانی را به سوی علم و فناوری آغاز کرد که بر اساس سه اصل، آگاهی بخشی به مردم و مسئولین، تربیت نیروهای انسانی توانا و سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی یکسان پایه‌ریزی شده بود و مسیر موفقیت آمیزی را پشت سر گذاشته است.

وی ضمن اعلام استقبال ایران از گسترش همکاری‌های علمی و فناوری با اتریش گفت: تبادل استاد و دانشجو، انجام پروژه‌های مشترک، تبادل دانش فنی و برگزاری دوره‌های آموزش عالی مشترک از محورهای این همکاری است.

رینهولد میتزلینر معاون صدر اعظم، وزیر علوم و اقتصاد اتریش در ادامه این دیدار گفت: روابط دوستی و اقتصادی اتریش و ایران به قرن‌ها قبل برمی‌گردد و در زمینه علمی نیز از سال ۱۸۵۱ دو کشور با یکدیگر همکاری علمی دارند. وی گفت: بعد از مذاکرات نتیجه بخش وین، و پس از

همکاری‌های به وجود آمده توسط هریک از دانشمندان در داخل کشور یا در هر نقطه‌ای در جهان را تشویق و از آنها حمایت خواهد کرد.

این تلاشها هم اکنون نیز در جریان است و نمونه آن «برنامه جندی شاپور» است که ضمن آن ایران با مشارکت فرانسه در هنگام شروع یک پروژه مشترک از سفر دانشمندان به ایران و بالعکس حمایت می‌کند. مذاکرات در مورد برنامه مشابه با برخی از کشورهای دیگر اروپایی نیز انجام شده است.

ایران همچنان دانشگاه‌های خود را تشویق می‌کند که در کلیه جنبه‌های علم و آموزش در سطح بین‌المللی فعالیت کنند. نگاهی به تاریخ ایران نمایان می‌سازد که نهادهای علمی بین‌المللی نظیر رصدخانه مراغه که در قرن سیزدهم توسط گروهی مرکب از دو استاد دانشمند از سراسر جهان تأسیس شد، می‌تواند به‌عنوان راهنمای روشنی برای کلیه زمینه‌های علمی، پژوهشی و فناوری دیپلماسی علمی به حساب آید. ایران قصد دارد پروژه‌های بزرگی را نظیر رصدخانه ملی ایران به مرحله اجرا درآورد که دانشمندان ایرانی را به جامعه علمی بین‌المللی پیوند خواهد زد.

ایران علاوه بر دارا بودن تعداد رو به افزایش کارکنان علمی، محیط بی نظیری را برای زمینه‌های به‌خصوص پژوهشی نظیر باستان‌شناسی، مطالعات کویر، مطالعات اقلیمی و مطالعه حیوانات و گیاهان ناحیه ایران و آسیای مرکزی عرضه می‌کند. بدین ترتیب چشم انداز همکاری در رشته‌های علوم طبیعی، علوم انسانی، مهندسی، پزشکی و علوم زیستی همگی در افق چشم انداز قابل رؤیت است.

ما از دانشمندان سراسر جهان دعوت می‌کنیم که یک برنامه همکاری با دانشمندان ما را آغاز کنند. ایران آماده است. ۶۶

توافق ایران و عمان برای اجرای سه طرح کلان پژوهشی

سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و مراکز تحقیقاتی کشور عمان برای اجرای سه طرح کلان پژوهشی به توافق رسیدند.

به گزارش گاهنامه عتف معاون توسعه فناوری سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران به بیان جزئیات این توافق پرداخت و اظهار داشت: کمیسیون روابط علمی ایران و عمان از چهار سال پیش تاکنون فعال بوده و مراودات خوبی میان مراکز علمی و تحقیقاتی طرفین وجود دارد که ریاست طرف ایرانی برعهده معاون وزیر علوم و رییس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی و ریاست طرف عمانی نیز برعهده معاون وزیر علوم این کشور است.

دکتر عبدالرضا صمیمی افزود: در راستای گسترش تعاملات موجود، پیشنهاد اجرای چندین طرح مشترک از طرف سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران مطرح شد که سه مورد از آنها به موافقت طرف عمانی رسید.

وی توضیح داد: براساس توافق صورت گرفته، پلت فرم میکروآلگ (ریز جلبک‌ها) برای تولید پروتئین‌های نوترکیب به صورت مشترک میان سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی و طرف عمانی به اجرا در خواهد آمد.

صمیمی ادامه داد: دومین طرح مشترکی که قرار است با همکاری ما و مراکز تحقیقاتی عمان اجرا شود مربوط به فرآوری آب همراه نفت برای استفاده مجدد است.

معاون سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، طرح تولید نسل جدید تجهیزات انرژی خورشیدی برای افزایش بازدهی استخراج چاه‌های نفت را به‌عنوان سومین طرح مشترک مورد توافق عمان و ایران معرفی کرد. ۶۶

لغو تحریم‌ها این امکان وجود دارد که همکاری‌های علمی را گسترش زیادی بدهیم و تنوع و پویایی این همکاری‌ها را نیز بیشتر کنیم.

وزیر علوم اتریش افزود: در سال‌های اخیر همکاری‌های علمی ایران و اتریش در سطح خوبی قرار داشته است و تفاهم‌نامه‌هایی با مراکز مختلف از جمله آکادمی علوم اتریش امضا شده است.

وی با تأکید بر ضرورت ایجاد ساختار مناسب برای همکاری‌ها و انعقاد قراردادهای همکاری گفت: اتریش در قالب اتحادیه اروپا نیز می‌تواند همکاری‌های خوبی با ایران داشته باشد.

رینهولد میتزلینر با اشاره به تحصیل ۱۷۰۰ دانشجوی ایرانی در اتریش گفت: باید تعداد دانشجویان اتریشی در ایران نیز از تعداد ۸ دانشجوی فعلی فراتر رود.

وی تأکید کرد: باید ضمن گسترش پروژه‌ها و کنفرانس‌های مشترک، همکاری را تنوع بخشیده و تعریف جدیدی از همکاری‌ها را ارائه بدهیم.

کمیته بررسی نقش انجمن‌های علمی در دوران پسا توافق تشکیل شد

دبیر کمیسیون انجمن‌های علمی ایران از تشکیل کمیته‌های به منظور سیاست‌گذاری و بررسی نقش انجمن‌های علمی در دوران پسا توافق خبر داد.

به گزارش گاهنامه عتف دکتر محمود صادقی با بیان اینکه انجمن‌های علمی می‌توانند در فضای جدید پسا تحریم و پسا توافق، به گونه‌ای موثر ایفای نقش کنند، گفت: از الان باید به دوران پسا توافق بیاوریم و برای آن برنامه‌ریزی کنیم.

وی، حضور و فعالیت موثر در کمپین‌های بین‌المللی، ارائه دیدگاه‌ها از طریق رسانه‌های سنتی و مجازی در مسیر تعاملات بین‌المللی، برگزاری همایش‌ها و کنفرانس و اعلام مواضع در شبکه‌های اجتماعی را از جمله مظاهر حضور فعال انجمن‌های علمی در فرآیند توافق هسته‌ای برشمرد و گفت: انجمن‌های علمی به‌عنوان تشکل‌های مردم نهاد حتی می‌توانند در ارزیابی و نقد فرآیند توافق موثر باشند.

وی به فعالیت‌های اخیر و برگزاری چندین سمینار با موضوع توافق هسته‌ای از سوی انجمن‌های علمی فعال در حوزه روابط بین‌الملل همچون انجمن مطالعات سازمان ملل متحد، انجمن علوم سیاسی و انجمن‌های حقوقی اشاره کرد.

صادقی همچنین از برگزاری یک سمینار با موضوع توافق هسته‌ای با حضور دکتر ظریف وزیر امور خارجه در دانشگاه علامه طباطبایی از سوی انجمن علوم سیاسی و با همکاری کمیسیون انجمن‌های علمی ایران در هفته جاری خبر داد. این حقوقدان ایرانی تصریح کرد: جدا از این، ما با گروهی

گفتنی است: معاونان وزارت علوم و روسای دانشگاه‌های تهران، صنعتی شریف، خواجه‌نصیر، الزهرا (س)، شهید بهشتی، صنعتی سهند، اصفهان، روسای تعدادی از پژوهشگاه‌ها و کنندگانی از وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد اسلامی نیز در این دیدار حضور داشتند و با همتایان اتریشی خود رایزنی کردند.

همچنین در این دیدار تفاهم‌نامه همکاری مشترک میان وزارت علوم با آژانس بین‌المللی همکاری در زمینه آموزش و پژوهش اتریش، دانشگاه‌های تهران، صنعتی امیر کبیر و صنعتی سهند با دانشگاه مونتانا لئوبن، دانشگاه علامه طباطبایی با دانشگاه علوم کاربردی fh-joanneum، دانشگاه طب سنتی علوم پزشکی تهران با دانشگاه طب سنتی اروپا در اتریش، دانشگاه آزاد اسلامی با دانشگاه فنی و حرفه‌ای کرمان، دانشگاه تهران و دانشگاه اصفهان با دانشگاه تکنولوژی نوین اتریش و دانشگاه شهید بهشتی با حوزه تاریخ طبیعی وین به امضا رسید. ۶۶

وی وضعیت جهش علمی ایران در دوران تحریم را بسیار خوب توصیف کرد و گفت: با وجود تمام فشارها و تحریم‌ها خوشبختانه جهش علمی خیلی خوبی داشتیم که آثار آن در حوزه‌های نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی، هوافضا و دانش هسته‌ای به خوبی مشخص است.

صادقی با بیان اینکه پیشرفت‌های علمی ایران از دیدگاه ناظران خارجی، بیشتر مشهود است، ادامه داد: شاید ما که داخل کشور زندگی می‌کنیم به خوبی از اهمیت پیشرفت‌های علمی خود آگاه نباشیم اما صاحب‌نظران بین‌المللی که از زاویه دیگر و از بیرون به ایران می‌نگرند بارها و بارها به جهش علمی شگفت‌انگیز ایران در شرایط تحریم اعتراف کرده‌اند.

وی به دیدگاه مثبت ریچارد استون دبیر علمی بخش بین الملل مجله ساینس درباره رشد علمی ایران در سفر اخیرش به ایران اشاره کرد و گفت: مصاحبه ریچارد استون با دکتر علی اکبر صالحی در خصوص مذاکرات هسته‌ای در نشریه ساینس منتشر شد و ما در جریان مذاکرات دیدیم که وقتی دو شخصیت علمی از طرفین (دکتر علی اکبر صالحی و ارنست مونیز) به تیم هسته‌ای می‌پیوندند چه نقش کلیدی و تعیین کننده‌ای در توافق ایفا کردند زیرا علم و نگاه علمی به دنبال خودش، صلح و مراودات بین‌المللی را هم دارد و تندی مسائل سیاسی را نرم‌تر می‌کند.

دبیر کمیسیون انجمن‌های علمی ایران، نقش موثر برداشته شدن محدودیت‌ها و باز شدن فضای علمی بین‌المللی را در جهش علمی کشور یادآور شد و گفت: در فضای جدید با برداشته شدن محدودیت‌ها می‌توانیم تعامل خود را با دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های خارجی افزایش دهیم، بسیاری از دسترسی‌های ما به بانک‌های اطلاعاتی علمی که در دوران تحریم، بسته شده بود باز خواهد شد و برقراری بورسیه‌های تحصیلی و امکان تحصیل دانشجویان ایرانی در رشته‌هایی که قبلاً در برخی دانشگاه‌های خارجی ممنوع شده بود که همه این عوامل به رشد علمی ما کمک خواهد کرد. ۶۶

ابلاغ مصادیق و دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی

حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده، انتشار مجدد، همپوشانی انتشارات، خرید و فروش آثار پژوهشی، جعل هویت در تاریخ مذکور توسط مقام عالی وزارت، تایید و به همراه دستورالعمل فوق طی مورخ ۹۳/۱۲/۲۵ طی نامه شماره ۲۴۵۶۰۲/و جهت اجرا به کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی ابلاغ گردید. ۶۶

به گزارش گاهنامه عقبت دکتر محسن شریفی، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و سیاستگذاری امور پژوهشی اظهار داشت: با عنایت به تأکیدات وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص برخورد با تخلفات پژوهشی، پس از ساعتها مطالعه و بررسی در کارگروه ویژه‌ای در این خصوص، با هدف صیانت از مالکیت فکری و رعایت حقوق مادی پژوهش‌گران، ارج نهادن به اصول اخلاق علمی و پایبندی به آن در جامعه علمی و همچنین جلوگیری از تضعیف اعتبار علمی کشور، دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی مشتمل بر ۹ ماده و ۴ تبصره تدوین گردیده و در تاریخ ۹۳/۱۲/۲۳ به تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید.

همچنین مصادیق تخلفات پژوهشی نیز در ۵۷ بند با سرفصل‌های سوء رفتارهای پژوهشی، عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان، عدم رعایت حقوق آزمودنی‌ها، جعل داده‌ها، تحریف داده‌ها، سرقت علمی، اجاره‌ی علمی، عدم رعایت

راهاندازی شبکه علمی کشور به سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی واگذار شد

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری راهاندازی شبکه علمی کشور را به سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران محول کرد دکتر محمد فرهادی در نامه‌ای بر ضرورت فعال شدن هرچه سریع‌تر شبکه علمی کشور این شبکه تأکید کرد. به گزارش گاهنامه عقبت وزیر علوم در این نامه از رییس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی خواست که در راهاندازی و بهره برداری شبکه علمی کشور از همکاری دانشگاهیان، فرهیختگان و متخصصان امر بهره گیرد.

شبکه علمی کشور، شبکه‌ای مستقل است که با استفاده از فیبر نوری، تمام دانشگاهها و مراکز علمی و پژوهشی را به یکدیگر متصل کرده و امکان اتصال به دیگر شبکه‌های علمی معتبر جهانی از جمله شبکه علمی اروپا را دارا هستند. دانشگاهها، حوزه‌های علمیه و مراکز علمی و پژوهشی دولتی و غیر دولتی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مشترکان این شبکه هستند. ۶۶

برگزاری جلسه کمیسیون پژوهش و فناوری شورای گسترش آموزش عالی

به گزارش گاهنامه عقبت دومین جلسه کمیسیون پژوهش و فناوری در ساعت ۱۴ مورخ ۹۴/۲/۲۰ با حضور اعضای کمیسیون در معاونت پژوهش و فناوری به منظور بحث و تبادل نظر پیرامون دستور جلسه بر گزار شد.

یکی از وظایف اساسی کمیسیون تصمیم‌گیری در خصوص صدور مجوز برای تأسیس مؤسسات پژوهشی دولتی و غیر دولتی است. در این جلسه ۷ مورد پرونده مطرح گردید که تعدادی از آنها به تصویب رسید و مقرر شد بر روی برخی از پرونده‌ها اصلاحات مجدد صورت گیرد.

همچنین تعدادی از مؤسسات پژوهشی که غیر فعال بوده و تاریخ اعتبار موافقت اصولی آنها به اتمام رسیده بود لغو اعتبار گردیدند.

سومین جلسه کمیسیون پژوهش و فناوری در ساعت ۱۴ مورخ ۹۴/۰۳/۰۳ با حضور اعضای کمیسیون در معاونت پژوهش و فناوری به منظور بحث و تبادل نظر پیرامون دستور جلسه بر گزار شد.

در این جلسه به تقاضاهای مربوط به مراکز فناوری از جمله تشکیل مراکز رشد در استان کردستان و استان قزوین مورد بررسی قرار گرفت. ۶۶

در محل خانه اندیشمندان

علوم انسانی برگزار شد

نشست تخصصی «ابعاد حقوقی

برجام هسته‌ای»

انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد با توجه به اهمیت توافق اخیر میان ایران و پنج+یک در موضوع هسته‌ای که منجر به صدور قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد گردید، نشست تخصصی «ابعاد حقوقی برجام هسته‌ای» را با حضور استادان صاحب نظر به منظور بررسی ابعاد حقوقی برجام و قطعنامه پیش گفته، در محل خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار کرد. به گزارش گاهنامه عقبت دکتر سید قاسم زمانی (دبیرکل انجمن) گفت: درباره ابعاد برجام باید حداقل یک دهه گفت و نوشت، به خصوص زمانی که فرآیند اجرایی آن آغاز شود، قطعاً مسائل بیشتری مطرح خواهد شد.

ایشان پس از تشکر از حضور گسترده استادان و دانشجویمان بر علمی بودن مباحث تأکید ورزیدند. دکتر محمدرضا ضیایی بیگلری (استاد دانشگاه علامه طباطبایی) در ادامه نشست گفت: این مذاکرات نشان داد که دیپلماسی نه تنها قادر است از تنش و جنگ جلوگیری کند، بلکه کشورها را از تحریم و تنش و حتی جنگ سرد رهایی بخشد.

دکتر محسن عبدالهی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی) مباحث خود را در باب قطعنامه ۲۲۳۱ در سه محور بیان این چنین بیان کردند: محور اول عبارت بود از ماهیت و اعتبار قطعنامه، محور دوم نگاهی به قطعنامه به مثابه ساز کار اجرایی قطعنامه و محور سوم قطعنامه به‌عنوان ساز کار تضمین اجرایی برجام و روش حل اختلاف.

وی محور اول را به هشت بند تقسیم کردند و به مباحثی چون وضعیت قطعنامه در منشور ملل متحد، عدم تسری به سایر اعضا، اشاره به حق غنی‌سازی ایران، مدت زمان لازم برای اجرایی شدن قطعنامه، بیان مطالبی بیش از برجام در ضمیمه قطعنامه و حیات مستقل قطعنامه از برجام اشاره نمودند و به دشوار بودن عدم تصویب برجام در مجالس ملی اشاره داشتند.

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی در محور دوم به این سؤال حقوقی پرداختند که ماهیت تعهد ۱+۵ در تعهد به ارایه پیش نویس قطعنامه به شورای امنیت برای لغو تحریمها چگونه است و در محور سوم به ساز کار سه مرحله‌ای حل و فصل اختلافات پرداختند و آن را بدعتی در حقوق بین الملل به حساب آوردند.

دکتر سعید محمودی استاد دانشگاه استکهلم سوئد، آخرین سخنران نشست گفت: پرونده ایران را از ۴۵ سال گذشته تا کنون که از عمر NPT می‌گذرد اولین پرونده‌ای دانستند که به این صورت مسالمت آمیز حل شده است و به مباحثی در خصوص شخص آمانو و نحوه اجرای برجام پرداختند.

با توجه به حضور دکتر سادات میدانی (عضو حقوقدان تیم مذاکره کننده) در جلسه، از ایشان نیز دعوت به عمل آمد تا در مباحث مطرح شده شرکت کنند. ایشان نیز توضیحاتی در باب محتوای حقوقی برجام و قطعنامه و نوآوری‌های این اسناد ارائه دادند. ۶۶

شتاب جهانی پژوهش در غذای حلال و غفلت مسئولان کشور

ورود گسترده برخی از کشورهای غیر مسلمان برای پژوهش و تولید محصولات غذایی در صنعت غذای حلال هستیم. کننده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در شورای کدکس غذایی ایران بیان کرد: بیش از ۲ هزار میلیارد دلار سرمایه، سالانه جذب بازار جهانی غذای حلال می‌شود این در حالی است که در ایران علی‌رغم ظرفیت‌های بالای تولید در صنعت غذای حلال؛ عدم فعالیت‌های تحقیقاتی متمرکز موجب عقب افتادگی کشور از شتاب فعلی پژوهش‌های جهانی در این زمینه شده به نحوی که سهم ایران در گردش مالی تجارت غذای حلال با توجه به دارا بودن حدود ۶ درصد جمعیت جهان اسلام کمتر از نیم میلیارد دلار یعنی حدود ۰/۰۲ درصد است.

گرفته‌اند که این مسئله لزوم انجام تحقیقات در زمینه فرآورده‌های غذایی با رویکرد تشخیص حلال و حرام بودن محصول و یا افزوده‌های مورد استفاده در آن، طراحی و تدوین روش‌ها و ابزارهای شناسایی و تشخیص شرایط ذبح حیوانات حلال گوشت و تدوین استانداردهای مربوطه را بیان می‌کند. وی با اشاره به اینکه جمعیت مسلمانان حدود ۳۰ درصد از جمعیت دنیا را به خود اختصاص داده است ادامه داد: با توجه به اقبال غیر مسلمانان به مصرف غذای حلال و بازار گسترده و پر رونق فروش آن در سطح جهان، امروزه حتی شاهد

تغذیه در اسلام از جمله مواردی است که در آیات و روایات متعدد مورد توجه و تأکید قرار گرفته به نحوی که لازمه خلق خوب و افزایش معنویت نفس را در حلال و پاک بودن غذا می‌داند در این خصوص دکتر کدخدایی کننده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در شورای راهبردی حلال جمهوری اسلامی ایران اظهار داشت: امروزه در تولید برخی از محصولات غذایی از ترکیباتی استفاده می‌شود که ماده اولیه آن می‌تواند حاصل فرآوری از یک ماده غیر حلال باشد و از این رو ضرورت سرمایه‌گذاری در تولید علم حلال و نیز توسعه و تقویت فرهنگ حلال از جمله موضوعاتی است که توجه کشورهای مسلمان را به خود معطوف کرده است.

وی بیان داشت: در حال حاضر این مسئله از ناحیه واردات محصولات غذایی به کشورهای مسلمان آسیب پذیر شده است و این وظیفه حکومت‌های کشورهای اسلامی است تا با تدوین آیین‌نامه‌ها و دستور العمل‌های شفاف راه توسعه این تجارت ضروری را هموار کنند.

کدخدایی بر لزوم انجام تحقیقات جامع در زمینه استانداردسازی، قانونگذاری و موضوعات اجرایی و قضایی پیرامون غذای حلال تأکید کرد و افزود: متأسفانه در حال حاضر سایر کشورهای اسلامی نظیر مالزی از ایران پیشی

با حضور وزیر علوم تحقیقات و فناوری

مرکز تحقیقات زلزله دانشگاه تبریز افتتاح شد

میزان خسارت زلزله و حفظ سرمایه‌های ملی در برابر خطرات احتمالی زلزله را از جمله اهداف تأسیس این مرکز اعلام و ایجاد این مرکز را با توجه به قرار گرفتن تبریز در مسیر گسل‌های زلزله از ضرورت‌های این شهر عنوان کرد.

براساس این گزارش، ساختمان جدید دانشکده عمران دانشگاه تبریز دارای ۲۳ کلاس، ۴۴ اتاق برای هیات علمی، دو تالار و سه آزمایشگاه است که در هفت هزارمتر مربع احداث شده است.

گفتنی است ۱۸۰۰ دانشجوی عمران در گرایش‌های عمران - عمران، عمران - آب، عمران - سازه و خاک و پی در این دانشکده تحصیل می‌کنند. ۶۶

وی تحقیق و پژوهش در زمینه مقاوم سازی ساختمان‌ها، طراحی و محاسبه پروژه‌ها به منظور کاهش

به مناسبت هفته دولت، مرکز تحقیقات زلزله دانشگاه تبریز، با حضور دکتر محمد فرهادی، وزیر علوم، به بهره‌برداری رسید.

به گزارش گاهنامه عقبت، به مناسبت هفته دولت، پروژه توسعه ساختمان دانشکده فنی و مهندسی عمران و مرکز تحقیقات زلزله دانشگاه تبریز، با حضور دکتر محمد فرهادی، وزیر علوم، به بهره‌برداری رسید.

در این مراسم دکتر محمدرضا پورمحمدی رئیس دانشگاه تبریز گفت: این مرکز در قالب طرح توسعه دانشکده عمران ایجاد شده و برای طرح توسعه این دانشکده که از سال ۹۰ آغاز شده، ۷۹ میلیارد ریال هزینه شده است.

ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی گامی مؤثر برای توسعه کمی و کیفی

به گزارش گاهنامه عفت دکتر محسن شریفی، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری امور پژوهشی در راستای توسعه کمی و کیفی نشریات علمی و همچنین ارزیابی و رتبه‌بندی الکترونیکی این نشریات، گزارشی به شرح ذیل ارائه دادند:

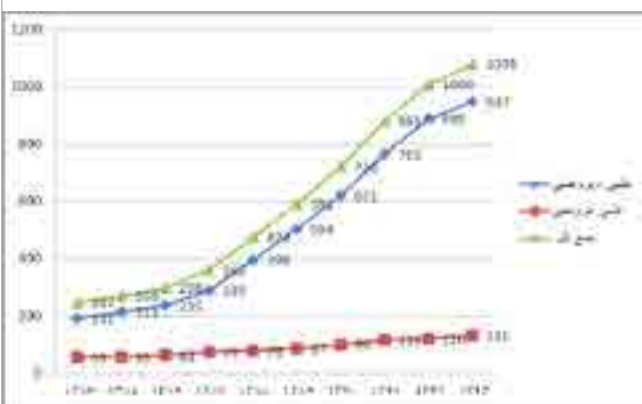
نشریات علمی نقش قابل توجهی در توسعه پژوهش و فناوری و اعتلای دانش پژوهش‌گران از حوزه‌های مختلف علمی و نیز بسط یافته‌های پژوهشی به سمت حل مسائل و کاربردی نمودن نتایج تحقیقات دارند. رشد و توسعه نشریات علمی متأثر از میزان پژوهش‌ها و توسعه ساختارهای پژوهشی و تولید علم است. نشریات علمی علاوه بر آنکه به انتشار یافته‌های پژوهشی می‌پردازند، خود نیز سهم به‌سزایی در هدایت پژوهش دارند زیرا که اصولاً موضوعات پژوهشی بر مبنای فرضیه‌ها و سئوالاتی است که روند تحقیقات گذشته در هر موضوع بخش قابل توجهی از آن را برای پژوهش‌گر ترسیم می‌نماید.

از این رو گام نخست در توسعه نشریات علمی، توسعه کمی آنهاست که میزان عرضه تولیدات علمی نقش اساسی در آن دارد. سابقه رشد تعداد نشریات علمی کشور نشان می‌دهد که تعداد نشریات علمی رابطه مستقیمی با افزایش دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تعداد پژوهش‌گران کشور دارد به گونه‌ای که در دو دهه اخیر این دو مؤلفه تقریباً بطور موازی رو به افزایش بوده است.

آمار نشریات علمی معتبر به تفکیک گروه و نوع اعتبار

تا پایان اسفند ۹۳

نام گروه	نوع اعتبار علمی		تعداد کل
	پژوهشی	ترویجی	
علوم انسانی	۵۲۸	۷۵	۶۰۳
فنی و مهندسی	۱۴۲	۳۲	۱۷۴
کشاورزی و منابع طبیعی	۱۴۸	۷	۱۵۵
دامپزشکی	۱۳	۱	۱۴
علوم پایه	۸۹	۱۲	۱۰۱
هنر	۲۷	۴	۳۱
جمع کل	۹۴۷	۱۳۱	۱۰۷۸

نمودار رشد نشریات علمی از سال ۸۴ تا پایان اسفند ۱۳۹۳

بر این اساس و نیز سیاست‌های تشویقی که در سطوح مختلف مدیریت کشور وجود داشته است، نشریات داخلی از نظر کمی مطابق با آنچه در اسناد بالا دستی از جمله برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران پیش بینی شده است افزایش داشته است. بگونه‌ای که در نشریاتی که در دانشگاه‌ها و انجمنهای علمی و سایر موسساتی که از کمیسیون بررسی نشریات علمی وزارت علوم اعتبار علمی دریافت کرده‌اند به ۱۰۷۸ نشریه رسیده است. این توسعه در حوزه‌های تخصصی مختلف بطور مشابهی صورت گرفته است. هرچند که در حوزه علوم انسانی بسیار چشمگیر بوده است.

به نظر می‌رسد تکلیفی که بر عهده دستگاه‌های ذیربط بوده است از نظر کمی به انجام رسیده است. برای آنکه این دستاوردها در چرخه تولید علم تا محصول نقش ایفا کند بدون تردید کافی نبوده و باید با توسعه کیفی و برخورداری از شاخص‌های استاندارد علمی و فناوری همراه شود.

از این جهت نقش دستگاه‌های نظارتی از یک سو و نیز نقش تولید کنندگان و دست‌اندرکاران ایجاد نشریات علمی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. کمیسیون بررسی نشریات علمی وزارت علوم در راستای ایفای نقش نظارتی و بالادستی خود، در سال ۹۳ اقدامات مهمی در رصد و پایش عملکرد نشریات زیر مجموعه خود داشته است. به این منظور با تدوین شاخص‌ها و تهیه زیر ساخت‌های لازم و نیز با بهره‌گیری از صاحب‌نظران متخصص این کمیسیون اقدام به ارزیابی الکترونیکی نشریات علمی نموده است. سامانه الکترونیکی ارزیابی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با هدف نظارت بر روند و فرآیندهای انتشار، ارتقاء علمی و توسعه کیفی مقالات و نشریات در هفته ملی پژوهش و فناوری در آذرماه ۹۳ راه‌اندازی و رونمایی شد و اولین نتیجه ارزیابی در اسفند ماه ۹۳ اعلام گردید. هرچند که در این ارزیابی اولیه تنها تعداد محدودی از شاخص‌های مورد نظر در امر ارزیابی نشریات علمی بکار گرفته شد، قدر مسلم سهم قابل توجهی در ارتقای کیفی نشریات علمی خواهد داشت.

شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی در سال ۱۳۹۳		
ردیف	شاخص	امتیاز
۱	انتشار به موقع	۳۰
۲	نمایه‌سازی در پایگاه‌های اطلاعات علمی	۳۰
۳	سایت و نرم افزار استاندارد	۲۵
۴	تکمیل اطلاعات در سامانه ارزیابی نشریات	۱۵
جمع کل امتیازها		۱۰۰

در این ارزیابی نشریات بر اساس امتیازاتی که کسب نمودند به ۴ گروه ذیل رتبه بندی شدند.

جدول رتبه‌بندی نشریات علمی در ارزیابی سال ۱۳۹۳	
رتبه	امتیاز
+A	امتیاز ۹۰ به بالا
A	امتیاز ۸۰ تا ۹۰
B	امتیاز ۶۵ تا ۷۹
C	امتیاز کمتر از ۶۵

نتایج رتبه بندی سامانه ارزیابی نشریات علمی دارای اعتبار سال ۱۳۹۳	
تعداد نشریات دارای رتبه A+	۳۳
تعداد نشریات دارای رتبه A	۴۱۱
تعداد نشریات دارای رتبه B	۱۶۳
تعداد نشریات دارای رتبه C	۴۴۶

امیدواریم این امر مهم با همکاری و مساعدت هیاتهای تحریریه نشریات و نیز صاحب‌نظران مختلف توسعه یابد و نشریات علمی کشور در عرصه بین‌المللی و در فضای رقابتی دنیا بطور شایسته ورود نمایند. ۶۶

امضای بیانیه همکاری مشترک بین دبیرخانه شورای عالی عفت و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد

شورای عالی عفت با مدیر کل یونیدو این رخداد را مهمترین بخش این سفر برشمرد و افزود: ثمره این ملاقات امضای بیانیه همکاری مشترک بین دبیرخانه شورای عالی عفت و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد بود که امکان همکاری‌های آتی با این سازمان را تسهیل می‌کند.

وی گفت: هیات دبیرخانه با بخش ظرفیت‌سازی امور تجاری یونیدو که بخشی از فعالیت‌هایش ارائه مشاوره و آموزش به کشورهای متقاضی در خصوص زنجیره تامین کالاها و محصولات بود، جلسه‌ای برگزار کرد. از آنجا که دبیرخانه شورای عالی عفت بر روی طرح کلان ملی پژوهش و فناوری در حوزه حلال با پژوهش‌کننده صنایع غذایی مشهود اقداماتی را انجام داده است در این جلسه پیشنهاد شد برای تبدیل ایران به مرکز و قطب زنجیره تامین محصولات غذایی و مصرفی حلال مشاوره و آموزش‌های لازم را ارائه کنند تا این امکانات و استعدادها به هم متصل شود که این پیشنهاد مورد استقبال طرف مقابل قرار گرفت.

ابویی اظهار داشت: شروع این جلسات با دعوت هیات ایرانی به سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) بود. آغاز گفتگوها ابتدا با روسا و مدیران پنج دپارتمان اصلی یونیدو و کل تیم کارشناسی آنها صورت گرفت که همه آنها با استقبال از سطح دانش و تجربه هیات ایرانی به معرفی برنامه‌های گذشته و پروژه‌های در حال اجرای بخش مربوط به خود پرداختند.

وی افزود: در ادامه گفتگوها، دبیرخانه شورای عالی عفت برنامه‌هایش را در خصوص توسعه مناطق ویژه علم و فناوری مطرح کرد که در نهایت به محورهای اصلی برای همکاری مشترک رسیدیم. در راستای دستیابی به یک برنامه همکاری مشترک، هیات دبیرخانه می‌بایست پس از بازگشت با طرف‌های ایرانی مذاکراتی کرده تا طی تنظیم برنامه‌های از دپارتمان‌های یونیدو برای شرکت در پروژه‌های در دست اجرا کمیسیون‌های تخصصی شورای عالی عفت بهره‌برداری شود.

محمد ابویی با اشاره به نشست مشترک تیم دبیرخانه

شبکه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور بود تا بتوانیم از جایگاه دبیرخانه شورای عالی عفت ظرفیت‌هایی را برای مشاوره و دانش مربوط به سیاست‌گذاری علم و فناوری به طور خاص برنامه توسعه پنج منطقه ویژه علم و فناوری جذب کنیم و در اختیار استان‌ها قرار دهیم. هدف دیگر از این سفر زمینه‌سازی برای برقراری ارتباط شبکه‌های تخصصی فناوری فعال در حوزه اروپا و دستیابی به منابع مالی این اتحادیه در پروژه‌های بین‌المللی علم و فناوری بود.

وی در خصوص برنامه‌ریزی این سفر گفت: این سفر در واقع به همت و تلاش مهندس مصطفی کاظمی، معاون اجرایی دبیرخانه و دکتر مریم جوان شهرکی مشاور واحد بین‌الملل دبیرخانه شورای عالی عفت صورت گرفت که نزدیک به دو ماه پیش از سفر برنامه‌ریزی آن را اعم از تعیین طرف‌های شرکت‌کننده در جلسه، زمانبندی دقیق ملاقات‌ها، موضوعات و محور اصلی بحث و تعیین نتایج مورد نظر از این سفر را در دستور کار داشتند.

دکتر ابویی اردکان از امضای بیانیه همکاری مشترک بین دبیرخانه شورای عالی عفت و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد به‌عنوان یکی از مهمترین دستاوردهای سفر به وین نام برد.

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، در تیرماه گذشته هیات‌های دبیرخانه شورای عالی عفت به ریاست دکتر محمد ابویی اردکان، قائم مقام دبیرکل شورای عالی عفت به منظور بازدید از ظرفیت‌های مشاوره و آموزشی سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) به اتریش سفر کردند. در این راستا دکتر ابویی اردکان در گفتگویی با پایگاه اطلاع‌رسانی دبیرخانه شورای عالی عفت جزئیات این سفر را تشریح کرد.

دکتر محمد ابویی اردکان در خصوص اهداف این سفر اظهار داشت: هدف از سفر به کشور اتریش و جمهوری چک، بررسی وضعیت‌های موجود برای همکاری‌های بین‌المللی و اتصال طرف‌های همکاری به

معاون وزیر علوم در اجلاس رؤسای پارک‌های علم و فناوری خبر داد

صادرات ۸۰ میلیون دلاری محصولات دانش‌بنیان پارک‌ها طی دو سال اخیر

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم با تأکید بر این که میزان صادرات محصولات دانش‌بنیان پارک‌های علم و فناوری از سال ۹۲ تاکنون ۸۰ میلیون دلار بوده است، گفت: به منظور توسعه فناوری در کشور اقدام به ایجاد کنسرسیومی میان شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌ها خواهد شد.

به گزارش گاهنامه عقده دکتر وحید احمدی در نشست رؤسای پارک‌های علم و فناوری هدف از برگزاری این نشست را پاسخ به تأکیدات جدی مقام معظم رهبری مبنی بر توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و نقش شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌ها ذکر کرد و افزود: از این رو بنا داریم که برگزاری این نشست‌ها را گسترش دهیم تا بتوانیم نقش شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم و فناوری را در توسعه فناوری گسترش دهیم.

وی با اشاره به برخی از چالش‌های توسعه فناوری در کشور اظهار داشت: کم رنگ بودن نقش بخش خصوصی در نظام توسعه فناوری و نوآوری از جمله چالش‌های توسعه در کشور است. به گونه‌ای که بسیاری از توسعه‌هایی که در عرصه نوآوری و توسعه فناوری با آن مواجه هستیم در بسیاری از موارد ناشی از کم‌رنگ بودن حضور بخش خصوصی در بخش پژوهش و نوآوری است.

احمدی با تأکید بر این که ماهیت پارک‌های علم و فناوری با حضور شرکت‌های بخش خصوصی معنا می‌یابد، ادامه داد: این در حالیست که در کشور ما بخش خصوصی جایگاه خود را پیدا نکرده است.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم، ضعف همکاری‌های بین‌المللی فناورانه را از دیگر چالش‌های توسعه فناوری در کشور نام برد و خاطر نشان کرد: عرصه محصولات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی این محصولات نیازمند کسب بازارهای داخلی است و توسعه این بازار در گرو تعاملات با بازارهای بین‌المللی است که در این زمینه با ضعف‌هایی مواجه هستیم.

وی، نبود نگاه سیستمی به تدوین سیاست‌ها و تناقضات میان سیاست‌ها و ضعف در پیاده‌سازی در اجرای سیاست‌ها را از دیگر علل عدم توسعه فناوری در کشور عنوان و اضافه کرد: علاوه بر آن در این حوزه با چالش‌هایی چون فقدان فضای رقابتی محرک توسعه فناوری و نوآوری، شفاف نبودن جایگاه فناوری و نوآوری در سیاست‌های کلان کشور فقدان مکانیزم‌های مربوط به طرف تقاضا مواجه هستیم.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم، موازی‌کاری‌های نهادهای متولی، ضعف در سیاست‌گذاری، عدم یکپارچگی میان سیاست‌های توسعه فناوری با سایر سیاست‌ها، ضعف نهادهای مالی در توسعه فناوری و کمبود نیروی انسانی متخصص را از دیگر دلایل عدم توسعه فناوری در کشور عنوان و بر ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در پارک‌ها و مراکز رشد تأکید کرد.

وی در ادامه به اهداف و برنامه‌های آتی وزارت علوم در حوزه توسعه فناوری اشاره و خاطر نشان کرد: افزایش کارآفرینی‌های مبتنی بر فناوری و بهبود تجاری سازی فناوری، بهبود زیرساخت‌ها و حمایت از توسعه در بنگاه‌های تجاری، افزایش صادرات محصولات و خدمات مبتنی بر فناوری و همچنین بهبود زیرساخت‌ها و

است که برای این منظور برنامه عملیاتی اجرا خواهد شد که بر اساس این برنامه زمینه‌های همکاری ما از سال ۲۰۱۶ در حوزه‌هایی چون بیوتکنولوژی، محیط زیست و علوم کشاورزی، انرژی‌های تجدیدپذیر و اقیانوس شناسی خواهد بود. وی با اشاره به همکاری‌های بین‌المللی با کشور ایتالیا خاطر نشان کرد: با کشور قزاقستان نیز همکاری‌هایی در زمینه استقرار شرکت‌ها در خاک خراسان را در دستور کار داریم.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم با اشاره به برنامه‌های پسا تحریم در حوزه علم و فناوری خاطر نشان کرد: انتقال فناوری با ایجاد همکاری مشترک پارک‌ها و دانشگاه‌های کشور با کشورهای دارای قرارداد همکاری، حمایت از حضور محصولات شرکت‌های دانش‌بنیان و فن بازار داخلی و حمایت از حضور شرکت‌های دانش‌بنیان در فن بازارهای خارجی با همکاری پارک‌های بین‌المللی از جمله برنامه‌های وزارتخانه در دوره پسا تحریم است. ۶۶

گزارشی از عملکرد پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم طی سال‌های ۹۴-۹۲

اسامی پارک‌های علم و فناوری کشور و مبلغ کل صادرات هر پارک و مراکز رشد تابعه

اسامی پارک‌های علم و فناوری کشور و مبلغ کل صادرات هر پارک و مراکز رشد تابعه

انتقال دانش فناوری از جمله اهداف وزارت علوم در این زمینه است. احمدی، افزایش جریان دانش و فناوری در درون مرزها و تعاملات بین‌المللی را از دیگر اهداف این وزارتخانه ذکر کرد و گفت: در این راستا درصدد توسعه بانک‌های اطلاعاتی توانمند از طریق پیمایش مستمر نوآوری در مراکز تحقیقاتی هستیم. وی بهبود عملکرد در حوزه مدیریت و سیاست‌گذاری‌های فناوری، افزایش توان خلق فناوری، فرهنگ سازی و توسعه سرمایه انسانی را از دیگر برنامه‌های وزارت علوم عنوان کرد.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم به بیان چالش‌های موجود در مسیر حرکت پارک‌های علم و فناوری اشاره کرد و گفت: کمبود فضای فیزیکی، مشکلات اقتصادی کشور، وابستگی زیاد به نفت، رکود تورمی و کم بودن اعتبارات پارک‌ها از جمله چالش‌های موجود برای پارک‌ها است.

وی یادآور شد: افزایش سهم بودجه پارک‌ها در برنامه ششم و شبکه‌سازی بین پارک‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان به‌عنوان راه کارهای حل معضلات پارک‌ها به شمار می‌رود. احمدی با اشاره به برنامه‌های آتی وزارت علوم خاطر نشان کرد: ایجاد شش منطقه ویژه در تهران، مشهد، تبریز، اصفهان، یزد و بوشهر از جمله برنامه‌های این وزارتخانه به شمار می‌رود.

وی یکی از مشکلات وزارت علوم را عدم دریافت گزارش‌های جدی از سوی پارک‌های علم و فناوری ذکر کرد و افزود: با تعاملاتی که صورت گرفته امیدواریم تا گزارش‌های دورهای از سوی پارک‌ها به وزارتخانه ارائه

شود.

وی همچنین خاطر نشان کرد: تا کنون از ۲۸ پارک بازدید شده و گزارش ۲۶ پارک فناوری نیز دریافت شده است. علاوه بر آن از ۱۵۳ مرکز رشد نیز بازدید شده است.

احمدی همچنین با اشاره به برخی از موفقیت‌های پارک‌های علم و فناوری یادآور شد: از سال ۹۲ تا کنون ۸۰ میلیون دلار صادرات محصولات دانش‌بنیان از سوی پارک‌های علم و فناوری داشتیم که این امر نشان دهنده ظرفیت بالای پارک‌های علم و فناوری است.

به گفته وی با تعاملات بین‌المللی ایجاد شده از سوی پارک‌ها زمینه همکاری با کشورهایی چون آفریقای جنوبی، ایتالیا و قزاقستان برخی کشورها ایجاد شده است و امیدواریم از ظرفیت ایجاد شده سایر پارک‌ها استفاده کنند.

احمدی به ایجاد شرکت‌های خارجی در پارک‌های علم و فناوری اشاره کرد و گفت: علاوه بر آن برای پارک‌های علم و فناوری تور مجازی ایجاد کردیم تا حتی از خارج از کشور بتوانند به فعالیت‌های این پارک‌ها دسترسی داشته باشند ضمن آن که بتوانند با پارک‌ها تعامل برقرار کنند.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم، ایجاد کنسرسیوم میان شرکت‌های دانش‌بنیان را از دیگر برنامه‌های این وزارتخانه عنوان و تصریح کرد: با گسترش تعاملات بین‌المللی اولویت ما در سال ۹۴ ایجاد تعامل با کشور آفریقای جنوبی

مدیریت این پروژه هادارد. این مؤسسه در جلسه برگزار شده فعالیت‌های خلاق و نوآورانه و سطح بالای علمی را که در این مؤسسه انجام می‌شود را به ما معرفی کردند. ابویی افزود: در ادامه این بازدید با مدیر دپارتمان آینده‌نگاری این مؤسسه گفتگو کردیم. از آنجا که دبیرخانه شورای عالی عتف از سوی دولت ماموریت دارد تا برنامه نظارت بر آینده‌نگاری نظام علم و فناوری کشور را طرح‌ریزی کند و همچنین به دلیل وجود دپارتمان آینده‌نگاری علم و فناوری در مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور لذا گفتگو با مدیر این دپارتمان و آشنایی با عملکرد و ظرفیت‌های آنها برای ما بسیار مفید بود.

وی همچنین از دپارتمان سیستم‌های خلاق مؤسسه فناوری اتریش نام برد و بیان داشت: این دپارتمان بر روی سیستم‌های پیچیده و استفاده از نظریه سیستم‌های پیچیده در حوزه علم و فناوری فعالیت می‌کند این دپارتمان همچنین در شاخه‌های دیگر مثل تولید پتنت‌ها و طرح‌های تحقیقاتی اروپای متحد و طرح‌های ملی داخل کشور اتریش را به طور جدی دنبال می‌کند.

ابویی خاطر نشان کرد: ما در حوزه پیش و ارزیابی وضعیت علم و فناوری و کنترل کردن نتایج سیاست‌های کشور با مشکل مواجه هستیم و هدف از این دیدار استفاده از ظرفیت مشاوره این دپارتمان در بحث سامانه سمات ملی برای نظام پایش وضعیت علم و فناوری کشور و کنترل نتایج سیاست‌های علم و فناوری در دبیرخانه شورای عالی عتف بود.

دکتر ابویی اردکان در پایان از زحمات دکتر فرین پور یکی از اعضای بازنشسته یونیدو و کارشناس ارشد سابق وزارت اقتصاد برای هماهنگی ملاقات‌ها و همچنین ارائه اطلاعات مورد نیاز به هیات اعزامی دبیرخانه قدرانی کرد. وی همچنین از تلاش‌ها و زحمات دکتر مرادی مدیرکل حقوقی یونیدو در تنظیم و هماهنگی تفاهم‌نامه‌های امضاء شده در وین تشکر کرد. ۶۶

برنامه‌های این حوزه گزارش‌هایی را ارائه می‌دهد. وی افزود: این آژانس همچنین بسته‌های سیاستی را برای دولت آماده کند و به پشتوانه شبکه کارکنان حقوقی قدرتمندی که دارد نظام‌های حقوقی را بررسی کند و در سطح ملی و بین‌المللی به سایر بازیگران این حوزه خدمات مشاوره و سیاست‌گذاری حقوقی ارائه می‌دهد.

ابویی اردکان گفت: این مؤسسه علاوه بر فعالیت‌های ذکر شده با تهیه گزارش‌هایی در برنامه‌های جامع اروپا نیز مشارکت دارد.

ابویی در خصوص بازدید از دانشگاه بوکو، دانشگاه کشاورزی صنعتی اتریش گفت: دانشگاه بوکو ظرفیت خوبی در زمینه مناطق ویژه علم و فناوری دارد و می‌توانیم از مشاوره‌های آنها در خصوص پیشرفت در ظرفیت‌های موجود استان تبریز بهره ببریم. زیرا تبریز قطب دامپروری و کشاورزی است.

وی ادامه داد: نه تنها صنایع وابسته به کشاورزی و دامپروری مثل چرم در تبریز پیشرفته است بلکه دانشگاه‌های تبریز در این حوزه دارای اساتید سرآمدی است.

قائم مقام دبیرکل شورای عالی عتف خاطر نشان کرد: در این سفر دکتر ناطمی به‌عنوان مدیر برنامه آینده‌نگاری در مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و دبیر ستاد مناطق ویژه علم و فناوری دبیرخانه شورای عالی عتف هیات دبیرخانه را همراهی می‌کرد.

ابویی اردکان گفت: یکی دیگر از ملاقات‌های مهم ما دیدار از مؤسسه فناوری‌های اتریش و ملاقات با مدیر این مؤسسه است که عملکرد این مؤسسه بسیار شبیه به مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور است.

وی ادامه داد: در واقع کار این مؤسسه مشارکت در برنامه‌های جامع تحقیقات بنیادی اروپا که معادل طرح‌های کلان ملی پژوهش و فناوری ما در ایران است. این مؤسسه مشارکت جدی در طراحی پروژه‌ها و نظام

وی خاطر نشان کرد از آنجا که مصرف محصولات حلال دارای یکسری برند از بخش خصوصی است که به صورت مجموعه‌ای منسجم با نظام حقوقی عمل نمی‌کند، برای اطمینان از نظر بهداشتی و مبنای شرع اسلام لازم است ابتدا یک نظام حقوقی به این منظور طراحی شود که این نظام حقوقی می‌تواند مختص به داخل کشور و هم به شکل کنوانسیون از کشورهای مسلمان و یا هر کشور متقاضی مشارکت در زنجیره تامین باشد.

ابویی در خصوص مزیت‌های اجرای این پیشنهاد گفت: با توجه به جمعیت مسلمان دنیا می‌توان آن را به‌عنوان یک بازار بزرگ برشمرد که باید این زنجیره تامین را طوری تعریف کنیم که نه تنها باعث تقویت کشورهای مسلمان شود بلکه این بازار اسلامی بتواند بازرگانان و تولیدکنندگان اسلامی را تقویت کند.

وی افزود: دومین مزیت اینکه بتوانیم استانداردهای بهداشتی خاصی را اعمال کنیم تا غذای حلال بتواند به‌عنوان یک محصول بهداشتی و مرغوب در دنیا شناخته شود. شایان ذکر است که بر اساس آمارهای موجود، حجم گردش مالی محصولات حلال در دنیا ۱۰۳ تریلیون دلار و ارزش کارخانجات و صنایع مرتبط با آن حدود ۲/۳ تریلیون دلار برآورد شده است. متأسفانه جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر در تجارت غذای حلال دنیا هیچ سهمی ندارد و امید آن می‌رود که این نقیصه با ورود کشور به مرحله پسا تحریم برطرف شود.

قائم مقام دبیرکل شورای عالی عتف با اشاره به هم راستا بودن بحث‌های فعلی فناوری در دبیرخانه شورای عالی عتف با دپارتمان تکنولوژی و فناوری یونیدو بیان داشت: بخش تکنولوژی و فناوری یونیدو مشاوره‌هایی در خصوص فناوری، آینده‌نگاری و سرمایه‌گذاری فناوری را در اختیار متقاضیان قرار می‌دهد که برگزاری ملاقاتی با رئیس و تیم تخصصی این بخش برای پیشبرد مباحث روز دبیرخانه شورای عالی عتف در حوزه فناوری بسیار ارزشمند است.

دکتر ابویی ادامه داد: رئیس آکادمی و روسای هر شاخه فعالیت‌ها و برنامه‌های پژوهشی‌شان را در شاخه‌های مختلف فیزیک و تکنولوژی‌های مرتبط با علوم پایه و فیزیک معرفی کردند.

قائم مقام دبیرکل شورای عالی عتف در خصوص بازدید از آژانس محیط زیست اتریش گفت: این آژانس کار پایش فعالیت‌های حوزه محیط زیست را انجام و از

سفر هیئت اعزامی وزارت علوم به آفریقای جنوبی

به گزارش گاهنامه عقف، سفر هیئت اعزامی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به آفریقای جنوبی از ۹ مرداد ماه سال جاری با حضور جناب آقای دکتر رستمی، رئیس هیئت و معاون هیئت، ۲-جناب آقای دکتر خسرو پیری، عضو هیئت و نماینده حوزه معاونت پژوهشی و فناوری وزارت عقف ۳- جناب آقای دکتر صنعتی، معاون پژوهشگاه مهندسی ژنتیک و عضو هیئت ۴- جناب آقای عاشوری، نماینده دفتر همکاریهای علمی و بین المللی وزارت علوم انجام شد. در این سفر جلسه و نشست هماهنگی با سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران در کشور آفریقای جنوبی در محل سفارت برگزار گردید. همچنین اولین جلسه توجیهی کمیته مشترک علمی و فناوری ایران و آفریقای جنوبی با حضور هیات اعزامی وزارت متبوع با سفیر کشورمان در محل سفارت ایران در پرتوریا برگزار گردید. در این جلسه ابعاد و سوابق سیاسی علمی و فناوری و اهمیت توسعه و تقویت روابط علمی و فناوری با کشور آفریقای جنوبی به عنوان قطب قاره آفریقا مورد بحث و بررسی قرار گرفت. همچنین زمینهها و اولویتهای کاری و تحقیقاتی با آفریقای جنوبی بررسی و تعیین گردید. به علاوه آقای فرجی سفیر ایران در آفریقای جنوبی به تمایل وزیر علوم و فناوری آفریقای جنوبی جهت سفر به ایران و همکاری علمی با کشورمان اشاره کردند. ایشان وزیر علوم و فناوری آفریقای جنوبی را از مهمترین شخصیت‌های متنفذ کابینه اعلام و دعوت از ایشان را به دلایل علمی و سیاسی و سبقه اسلامی و خانوادگی ایشان جهت سفر به ایران مورد تاکید قرار دادند. اولین نشست کارشناسی با حضور هیئت اعزامی از کشور ایران و هیئت آفریقای جنوبی به ریاست آقای daan dutoi معاون دبیر کل DST (دپارتمان علم و فناوری آفریقای جنوبی) برگزار شد که در سطح وزارتی آفریقای جنوبی محسوب می‌شود. در این جلسه با توجه به اینکه قبل از سفر، هیئت ایرانی پیش نویس (draft) مربوط به چارچوب همکاریهای علمی و فناوری را جهت مطالعه مقدماتی به هیئت آفریقای جنوبی ارسال کرده بود، و در نهایت ضمن تایید چارچوب مورد نظر که بر اساس تجربیات همکاریهای دو کشور تهیه شده بود در ارتباط موارد ذیل تبادل نظر صورت گرفت:

- اولویت بندی حوزه‌های همکاری از تعداد ۱۰ مورد به حداکثر ۴-۵ مورد
- میزان گرانت دو طرف از مجریان و متخصصین همکاریهای بین دو کشور
- نحوه پرداخت گرانت فوق به مجریان مشترک
- زمان فراخوان و تسریع برنامه عملیاتی
- برنامه اجرایی و عملیاتی نحوه پذیرش درخواست متقاضیان
- همکاری از طرفین برای اجرای پروژه مشترک

جنوبی با سازمان‌های مختلف از جمله با بنیاد ملی تحقیقات آفریقا (NRF) که از جمله تامین کنندگان دپارتمان علم و تکنولوژی کشور آفریقای جنوبی برای فعالیت‌های پژوهش و فناوری است آغاز شد.

در این سفر صورتجلسه چهارمین کمیته مشترک و پیش نویس برنامه اجرایی پروژه‌های مشترک تحقیقاتی با وزارت علوم و فناوری آفریقای جنوبی و بنیاد ملی تحقیقات امضا گردید. ملاقات با مسولان دانشگاه یونیسنا نیز از دیگر برنامه‌های هیات بود.

همچنین از مرکز ICGEB بازدید به عمل آمد و گزارشی از فعالیت‌های پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری ارائه شد و در مورد اهمیت موضوع سرطان و حیوانات تراریخت و تولید واکسن بحث و تبادل نظر بعمل آمد. طرفین توافق کردند که حداقل دو پروژه تحقیقاتی در زمینه سرطان و سلولهای بنیادی در رابطه با بیماری‌های چشمی تهیه کنند و بصورت دو پروژه مشترک به MSRT و NRF ارائه کنند. در این بازدید از پروفیسور اقبال پارکر دعوت شد که در کارگاه مرداد ماه ۱۳۹۴ که در NIGEB برگزار خواهد شد شرکت کنند و ایشان هم پذیرفتند. از آزمایشگاه‌ها و بخش‌های مختلف ICGEB که در دانشگاه کیپ تاون واقع شده است بازدید بعمل آمد و دانشجویان و متخصصین مرکز در مورد تحقیقات و برنامه‌هایشان گزارش دادند. ۶۶

- تعیین شاخص‌های انتخاب پروژه‌های مشترک
 - نحوه داور و ارزیابی طرح‌ها در رتبه بندی از نظر سطح علمی
 - موارد مرتبط به مالکیت معنوی و سایر
- نهایتاً قرار شد چارچوب اجرایی و برنامه عملیات بر اساس فراخوان مورد توافق قرار گیرد هر کدام از طرفین مبلغ ۱۰۰۰۰۰ یورو بابت حمایت از پروژه‌های علمی و فناوری مشترک برای ۲ سال و به تعداد پروژه‌های حداکثر ۱۰ پروژه به امضاء طرفین رسد.

در ادامه اعضای ایرانی و آفریقایی جنوبی، کمیته مشترک علمی و فناوری ایران و آفریقای جنوبی را در محل وزارت علوم و فناوری آفریقای جنوبی تشکیل دادند. ابتدا طرفین ضمن معرفی خود و مرور سوابق همکاری‌های فیما بین، ظرفیت‌های علمی و تحقیقاتی خود را در قالب پاورپوینت ارائه کردند. برگزاری دو کارگاه مشترک زیست فناوری و اقیانوس شناسی یکی در ایران و یکی در آفریقای جنوبی و توافق برای اجرای پنج پروژه مشترک تحقیقاتی (بیوتکنولوژی، اقیانوس شناسی و مطالعات دریایی، انرژی‌های تجدید پذیر، توسعه سرمایه‌های انسانی و نهایتاً علوم و محیط زیست) با تأمین اعتباری بالغ بر ۱۰۰ هزار یورو برای هر یک از طرفین، از جمله موارد مورد توافق بود. جلسات ملاقات و هم فکری بین اعضا محترم هیئت اعزامی، مراکز علمی - پژوهشی دانشگاه‌های آفریقای

رئیس پارک اعلام کرد

سه‌م ۱۰ درصدی پارک علم و فناوری یزد از صادرات محصولات فناوری کشور

رئیس پارک علم و فناوری یزد با بیان این که امروز زمان برداشت میوه برای پارک‌های نسل اولی کشور است، گفت: پارک علم و فناوری یزد در سال گذشته با ۲،۴۵ میلیون دلار صادرات محصولات فناوری، ۱۰ درصد از سه‌م صادرات کشور در این حوزه را به خود اختصاص داد. به گزارش گاهنامه عقف، داریوش پورسراجیان امروز در جمع اهالی رسانه، ضمن گرامی‌داشت هفته دولت، یکی از عمده سیاست‌های پارک علم و فناوری یزد را داشتن تعامل و ارتباط ساخت یافته با رسانه‌ها دانست و تصریح کرد: پیاده‌سازی برنامه‌ها و بخشی از اهداف پارک‌های علم و فناوری در رابطه با توسعه فناوری در گروهی نقش سازنده رسانه‌ها در حساسسازی اجتماع نسبت به ضرورت توجه به مقوله فناوری است.

وی ضمن تاکید بر برقراری تعامل و ارتباط دو سویه بین پارک و رسانه‌ها، به افتخارات پارک یزد اشاره کرد و گفت: ایجاد اولین مرکز نوآوری کشور، راهاندازی اولین صندوق پژوهش و فناوری کشور، تأسیس اولین مرکز فناوری‌های نرم کشور، برگزاری ۱۰ دوره جشنواره ملی ایده‌های برتر و مناسبات بین‌المللی پارک علم و فناوری یزد از جمله در انجمن آسیایی پارک‌های علم و فناوری برخی از این افتخارات است.

وی همچنین انجام چندین طرح کلان ملی و بین‌المللی با همکاری سایر پارک‌ها و مشارکت بانک جهانی، ثبت بیش از ۹۰ اختراع، راهاندازی مراکز رشد در تمامی شهرستان‌های تابعه، راهاندازی مرکز توسعه فناوری آب و همچنین مرکز توسعه فناوری کاشی و سرامیک، برگزاری شش دوره مسابقات ابتکارات و نوآوری دانشموزی در استان و هفتمین دوره آن به صورت ملی را از دیگر این افتخارات برشمرد.

رئیس پارک علم و فناوری یزد با بیان این که امروز زمان برداشت میوه برای پارک‌های نسل اولی کشور همچون پارک یزد است، افزود: پارک علم و فناوری یزد در سال گذشته با اختصاص ۲،۴۵ میلیون دلار صادرات محصولات فناوری، ۱۰ درصد از سه‌م کشور را در این بخش بر دوش گرفته و از این لحاظ پس از خراسان رضوی، در رتبه دوم پارک‌های کشور است.

وی عمده صادرات محصولات فناوری استان را به کشورهای توسعه یافته برشمرد و آن را بیانگر این نکته دانست که به لحاظ تکنولوژی هیچ کمبودی نسبت به کشورهای توسعه یافته دیگر نداریم و تن‌ها نیازمند حمایت بیشتر هستیم.

پورسراجیان با اشاره به ایجاد نخستین مرکز نوآوری کشور در پارک علم و فناوری یزد در سال ۱۳۸۳، یکی از اقدامات این مرکز را ثبت اختراعات و صیانت از مالکیت‌های فکری ذکر کرد و گفت: در همین راستا تاکنون ۹۲ اختراع در این مرکز ساماندهی شده است.

وی افزود: پارک علم و فناوری یزد در راستای تکمیل ثبت اختراعات و صیانت از مالکیت‌های فکری به‌عنوان یکی از هفت مرجع صدور تأییدیه علمی اختراعات کشور از سال ۱۳۸۷ تاکنون با بررسی ۱۳۵ پرونده، برای ۴۵ اختراع تأییدیه علمی صادر کرده است.

وی اولویت فعالیت‌های پارک علم و فناوری استان را بر اساس ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های منطقه‌های دانست و گفت: هر چند فعالیت‌های پارک در چهار زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات، بیوتکنولوژی و مهندسی پزشکی، نساجی و انرژی‌های نو آغاز شد، اما با گذشت زمان برخی زمینه‌های جدید مانند علوم انسانی و هنر نیز به آن اضافه شده است و حتی منجر به ایجاد مرکز رشد علوم انسانی و هنر که بعدها به آن فناوری‌های نرم اطلاق گردیده شد.

پورسراجیان در رابطه با مشکل نبود بازار خرید و فروش فناوری در کشور که بخشی از آن به موضوع ثبت اختراعات و صیانت از مالکیت‌های فکری و بخشی نیز به مسئله ارزش‌گذاری فناوری بازمی‌شود، ابراز امیدواری کرد با توجه به سیاست حوزه فناوری وزارت علوم مبنی بر راهاندازی بازار فناوری در کشور شاهد رفع مشکلات و رونق فن بازار و خرید و فروش ایده‌ها باشیم. ۶۶

پژوهشگاه مواد و انرژی الگویی برای ارتباط بیشتر صنعت و دانشگاه

شهرک‌های صنعتی اشتهارد به طور کامل وارد شده‌ایم و آماده همکاری با دیگر مراکز صنعتی البرز هستیم. وی در خصوص دستاوردهای این ارتباط تاکید کرد: مشکل عمده‌ای که در ارتباط میان صنعت و دانشگاه وجود دارد عدم اعتماد دو طرف به یکدیگر است که از این طریق می‌توانیم در ابتدا اعتمادسازی کنیم و سپس ارتباط کاملی میان این دو بخش برقرار کنیم. هادوی گفت: پژوهشگاه مواد و انرژی ۷۸ عضو هیئت علمی دارد که تاکنون کارهای حضور همه این اعضا در بخش‌های مختلف صنایع البرز نهایی شده است.

وی در خصوص به کارگیری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در این پژوهشگاه خاطر نشان کرد: در شرکت‌های دانش‌بنیان وابسته به پژوهشگاه مواد و انرژی برای حل مسائل مختلف از دانش آموختگان دانشگاه‌ها استفاده می‌شود که نقش موثری در تبدیل فناوری به ثروت دارد و می‌تواند انگیزه‌های برای دیگر دانشجویان باشد.

دکتر هادوی در پایان گفت: توقع ما از صنایع این است تا مشکلات خود را به صورت پروژه تعریف و در اختیار مراکز علمی دانشگاهی قرار دهد تا پس از تعریف مسئله در خصوص آن به کمک خود صنایع به حل آن بپردازیم. ۶۶

دکتر هادوی خاطرنشان کرد: علاوه بر حضور منظم، صنایع البرز در صورت بروز مشکل می‌توانند با پژوهشگاه ارتباط برقرار کنند تا با تعریف مسئله برای مشکل به وجود آمده راه حلی از جانب اعضای متخصص پژوهشگاه ارائه شود. وی ادامه داد: با توجه به تخصص اساتید و اعضای پژوهشگاه مواد و انرژی در مباحثی چون انرژی‌های تجدیدپذیر، پساب‌های صنعتی، مواد پیشرفته مثل سرامیک‌های مهندسی و فلزات پیشرفته در این زمینه‌ها می‌توانیم مشاوره‌های خوبی را به صنایع البرز ارائه کنیم. رئیس پژوهشگاه مواد و انرژی یادآور شد: از ابتدای توافق با سازمان صنعت، معدن و تجارت البرز تاکنون در

رئیس پژوهشگاه مواد و انرژی با اشاره به توافق‌نامه اخیر با سازمان صنعت، معدن و تجارت البرز گفت: این توافق می‌تواند گامی برای ارتباط بیشتر علم و صنعت باشد. سید محمد مهدی هادوی گفت: طبق توافق‌نامه صورت گرفته با سازمان صنعت، معدن و تجارت استان البرز اعضای هیئت علمی و دانشگاهی پژوهشگاه مواد و انرژی به کمک صنایع استان البرز می‌آیند. وی افزود: حضور اعضای هیئت علمی پژوهشگاه در صنایع البرز کاملاً رایگان بوده و به این صورت است که در هر هفته یا دو هفته یک روز با حضور در صنایع استان کمک‌های مشاوره‌ای را ارائه خواهیم کرد.

و فناوری خراسان به‌عنوان کننده ایران با پارک علم و فناوری آلمانی قزاقستان انجام داده است منتج به انتقاد تفاهمنامه همکاری بسیار ارزشمندی گردیده است که با توجه به پتانسیل و امکانات دو طرف می‌توان گفت چشم انداز مطلوبی را جهت توسعه پایدار و ایجاد همکاری‌های بین‌المللی ترسیم می‌کند. ایشان اعلام کرد: وزارت علوم به منظور توسعه فناوری‌های نوین، از استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان در پارک‌های علم و فناوری دو کشور حمایت کرده و همچنین در خصوص ایجاد پارک‌های علم و فناوری مشترک اعلام آمادگی می‌کند.

معاون پژوهشی وزارت علوم با اشاره به نرخ بالای رشد اقتصادی جمهوری قزاقستان گفت: توسعه صنعتی- عمرانی این کشور، فرصت‌های متعددی را پیش روی شرکت‌های ایرانی قرار داده است، لذا یکی از رویکردهای اصلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، کمک به حضور شرکت‌ها و فعالان اقتصادی ایرانی در قزاقستان و تسهیل صدور خدمات فنی- مهندسی ایرانی به ویژه از سوی بخش خصوصی است.

دکتر نورلان: ضمن خرسندی از افتتاح این مرکز مشترک و همکاری با ایران در حوزه علم و فناوری گفت: همکاران ما در تکنوپارک آلمانی با همکاری مدیران و کارشناسان فعال و متخصص پارک علم و فناوری خراسان توانستند فعالیت‌های خوبی را آغاز کنند و ما اکنون خوشحالیم که هیات محترم ایرانی برای این امر مهم به قزاقستان آمده و زمینه را برای همکاری‌های بیشتر در حوزه علم و فناوری فراهم آورده است.

دکتر علم الهدایی: دکتر علم الهدایی رئیس پارک علم و فناوری خراسان به‌عنوان متولی افتتاح این مرکز مشترک گفت: همان‌گونه که دیپلماسی سیاسی براساس مذاکره می‌تواند باعث افزایش صلح و توسعه دنیا شود، دیپلماسی و همکاری‌های علمی و فناوری هم میان کشورها به ویژه ملت‌ها و دولت‌هایی که اشتراکات فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و علمی دارند می‌تواند موجب رشد و شکوفایی علمی، فناوری و صنعتی در بین افراد دو کشور شود. همچنین ایشان به موضوعات تفاهمنامه در ۹ بند اشاره کرد و از جمله مهمترین آن‌ها را همکاری‌های علمی فناوری، تبادل فناوری، برگزاری جشنواره‌ها و پنل‌های علمی و تخصصی بین دو کشور برشمرد و این موارد را عاملی موثر درخصوص عرضه بهتر دانش و فناوری ایران به دیگر مجامع برشمرد.

دکتر پیری: در نشست تخصصی عصر روز افتتاحیه نشست تخصصی که با حضور آقای دکتر پیری، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی امور فناوری وزارت علوم تحقیقات و فناوری، آقای دکتر علم‌الهدایی رئیس پارک علم و فناوری خراسان، آقای مهندس علایی مدیرکل دفتر تبادل فناوری معاونت علمی ریاست‌جمهوری و مشاور وزیر توسعه و سرمایه‌گذاری قزاقستان و مسئولین پارک آلتائو برگزار گردید مطالبی در خصوص تبادل فناوری بین دو کشور ارائه گردید.

آقای دکتر پیری در سخنرانی خود پیشنهادی مبنی بر ایجاد کمیته مشترک فناوری بین دو کشور برای پیگیری تصمیمات اتخاذ شده دادند که مورد توجه و پذیرش رئیس و اعضای پنل قرار گرفت.

در این نشست همچنین سه شرکت ایرانی (شرکت‌های کیان ترانسفو، طبیعتگرا و نانو انرژی پیشرو بین الملل) و سه شرکت قزاقی به ارائه توضیحاتی در خصوص محصولات خود پرداختند.

الزام به یادآوری است که برنامه‌های این نشست و افتتاحیه به طور زنده و غیر مستقیم از ۸ شبکه تلویزیونی قزاقستان پخش گردید و تفاهمنامه‌هایی میان برخی از شرکت‌های پارک‌های علم و فناوری ایران و شرکت‌های مستقر در مناطق آزاد قزاقستان به امضا رسید.

ضمناً دفتر کنندگی پارک علم و فناوری خراسان در روز سوم دیدار، جناب آقای دکتر احمدی و هیئت همراه از دو دانشگاه بزرگ آلمانی؛ دانشگاه بین‌المللی IT و دانشگاه الفارابی بازدید و مذاکراتی را با روسای این دو دانشگاه انجام دادند.

دکتر احمدی در این دو دانشگاه به ساختار آموزشی و پژوهشی ایران، تعداد دانشگاه‌ها، تعداد دانشجویان، دانش و تحقیقات کاربردی وزارت علوم و همچنین حرکت به سمت دانشگاه‌های نسل سوم، کارآفرین و مبتنی بر خلاقیت اشاره کرد و گفت: وجود ۳۶ پارک علم و فناوری و بیش از ۲۵۳ مرکز رشد تخصصی از عوامل توسعه و پیشرفت فناوری در ایران است. ایشان همچنین یادآور شد که ایران از لحاظ علمی دارای رتبه اول در منطقه و رتبه ۲۳ در جهان است. ۶۶

گزارش سفر قزاقستان

افتتاح مرکز مبادلات فناوری ایران و قزاقستان

پیرو مذاکرات مفصل میان پارک علم و فناوری خراسان و پارک علم و فناوری آلتائو قزاقستان در دو سه سال اخیر؛ امضای توافق نامه همکاری میان دو پارک در مرداد ماه ۹۳، افتتاح مرکز مبادلات فناوری میان دو کشور و نشست دو روزه شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی و طرف قزاقی در تیر و مرداد ماه ۹۳ صورت گرفت.

اهم موضوعات توافق نامه مذکور:

- تبادل علمی و فناوری دانش‌ها و تجربیات
- فعالیت مشترک در امور آموزشی و پژوهشی در زمینه توسعه علم و فناوری
- سازماندهی کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌های تخصصی مربوط به علم، فناوری و همچنین صادرات خدمات فنی و تخصصی
- کسب تجربه با کمک برنامه‌های تبادل، کنفرانس‌های مشترک، برنامه‌های آموزشی و سمینارها

در این برنامه جناب آقای دکتر احمدی معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، جناب آقای دکتر پیری مدیرکل فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، جناب آقای دکتر علم‌الهدایی رئیس پارک علم و فناوری خراسان، جناب آقای مهندس علایی طباطبایی مدیرکل تجاری سازی معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و برخی از مدیران پارک علم و فناوری خراسان از طرف ایرانی، و از طرف قزاقستان؛ جناب آقای سارسریف قائم مقام وزیر توسعه و سرمایه گذاری قزاقستان، مشاوران ایشان و جناب آقای نورلان رئیس پارک علم و فناوری آلتائو و منطقه آزاد آلمانی و جناب آقای دکتر اشرف اکبری و جمعی از مدیران مناطق آزاد ده‌گانه قزاقستان حضور داشتند.

مراسم افتتاحیه مرکز مبادلات فناوری ایران و قزاقستان در پارک آلتائو با حضور مقامات ایرانی و قزاق در مورخه چهارشنبه ۳۱ تیرماه ۱۳۹۴ برگزار گردید. در این مراسم، مقامات دو کشور سخنرانی‌هایی را در باب اهمیت همکاری‌های دو کشور ایراد کردند:

آقای سارسریف: ضمن بیان اهمیت و تاثیر مثبت این مرکز برای رشد و شکوفایی دو کشور گفت: قزاقستان در سیاست خارجی خود خواهان همکاری با دیگر کشورها و

آقای دکتر احمدی: افتتاح این مرکز را فرصت بزرگی برای مبادله علم و فناوری و پیشبرد پروژه‌های گوناگون بین دو کشور دانست و گفت: هرچند دو کشور از همان ابتدای استقلال قزاقستان تعامل اقتصادی خود را آغاز کرده‌اند اما برگزاری نمایشگاه معرفی کالای جمهوری اسلامی ایران در این شهر در سال ۱۹۹۲ نقطه آغازی برای شروع فعالیت‌های اقتصادی و فناوری دو کشور بوده است.

و خوشبختانه در چارچوب فعالیت‌های فناوری جمهوری اسلامی ایران فعالیت‌هایی که پارک علم

از جمله جمهوری اسلامی است و می‌توان همکاری‌های خوبی در زمینه علم و فناوری داشته باشیم. همچنین ایشان به سفر رئیس جمهور ایران به آستانه و قوت بخشیدن به ارتباطات دوستانه دو کشور اشاره کرد و فناوری را اولویت چارچوبی این نشست‌ها خواند.

ایشان همکاری‌های سال‌های گذشته دو کشور در زمینه پتروشیمی و تاکید امروزه در زمینه نوآوری و فناوری را عنوان کرد و موضوع همکاری ایران در ایجاد یک پالایشگاه جدید در یکی از استانهای قزاقستان را اعلام نمود.

تامین بودجه پژوهش کشور یکی از چالش‌های کلیدی در اسناد بالادستی کشور است

✚ دبیرستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری دبیرخانه شورای عالی عفت، حمایت از پایان‌نامه‌های دکتری مرتبط با موضوعات ارائه شده در نشست‌ها را یکی از برنامه‌های ستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری در راستای بررسی موضوعات مورد بحث با عقبه علمی قوی‌تری برشمرد.

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی علم، تحقیقات و فناوری، مهندس رضا زرنوخی دبیر ستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری دبیرخانه شورای عالی عفت، در گفتگویی با پایگاه اطلاع‌رسانی دبیرخانه عفت، برنامه‌ها و عملکرد این ستاد را تشریح کرد.

رضا زرنوخی با اشاره به سلسله نشست‌های این ستاد با رویکرد اقتصادی به علم، فناوری و نوآوری گفت: پس از هر نشست گزارش‌هایی آماده شده و به بحث و تبادل نظر گذاشته خواهد شد و پس از جمع‌بندی نهایی برای تدوین قانون یا این‌نامه به دبیرخانه شورای عالی عفت پیشنهاد می‌شود و یا به شکل مستندات دانشی به محققین در حوزه مربوطه ارائه خواهد شد.

وی با بیان اینکه تامین بودجه پژوهش کشور به‌عنوان چالش کلیدی در اسناد بالادستی وجود دارد، افزود: مطالعه به روی این چالش‌ها و ارائه راه‌کار در این خصوص از وظایف ستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری است.

زرنوخی در خصوص ارزش‌گذاری دارایی‌های فکری اظهار داشت: در شرایط سرمایه‌گذاری در دارایی‌های فکری، تقسیم سهم برای صاحبان ایده، سرمایه‌گذاران و دانشگاه‌ها نیز به‌عنوان صاحبان ایده، حائز اهمیت است و یکی از مسائلی است که باید به شکلی جدی به آن پرداخته شود.

وی افزود: در حال حاضر بازار دارایی فکری در کشور بوجود آمده است و در فرابورس قانون مربوطه تدوین شده است و در این راستا برخی از پروژه‌های کار شده در دانشگاه‌ها و کارگاه‌ها ارزش‌گذاری شده و بر روی تابلو قرار گرفته است. دبیرستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری پیش‌بینی مسائل حقوقی موجود در قوانین که با علم و فناوری مغایرت دارد و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی در این خصوص را از دیگر وظایف و برنامه‌های ستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری دانست و خاطر نشان کرد: در راستای بررسی مسائل تحلیلی موجود، نشست‌هایی را با حضور دستگاه‌ها و عوامل مرتبط با آن حوزه برگزار خواهیم کرد.

وی افزود: از آنجا که تدوین آیین‌نامه صندوق‌های تحقیقات و فناوری در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص سرمایه‌گذاری خطرپذیر در حال اجرا است و دیگر اعضای این نشست نیز به دلیل پرداخت همزمان دستگاه‌ها و سازمان‌های به موضوعات مورد بحث در این خصوص حرفه‌ایی برای گفتن داشتند، توانستیم به نتایج خوبی دست یابیم.

زرنوخی گفت: حمایت از پایان‌نامه‌های دکتری مرتبط با موضوعات ارائه شده در نشست‌ها یکی دیگر از برنامه‌های ستاد اقتصاد علم، فناوری و نوآوری است تا بتوان موضوعات مورد بحث را با عقبه علمی قوی‌تری به انجام برسانیم.

وی در پایان از ایجاد شبکه‌های متشکل از صاحب‌نظران و عوامل انسانی این حوزه خبر داد و افزود: قصد داریم با شناسایی صاحب‌نظران و عوامل انسانی این حوزه یک بانک اطلاعاتی تشکیل دهیم تا مرجعی برای مشورت و اظهارنظر تخصصی در موضوعات مورد بررسی دبیرخانه شورای عالی عفت باشد. ۶۶

مشوق‌های مالی و غیرمالی اعطایی شرکت‌های مستقر در مناطق ویژه علم و فناوری بررسی شد

✚ در کارگروه هم‌اندیشی استان‌های دارای مجوز مناطق ویژه علم و فناوری مشوق‌های مالی و غیرمالی اعطایی شرکت‌های مستقر در این مناطق بررسی شد.

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی علم، تحقیقات و فناوری، در راستای بررسی قوانین و آیین‌نامه‌های پیشنهادی در خصوص مشوق‌های مالی و غیرمالی اعطایی به شرکت‌های مستقر در مناطق ویژه علم و فناوری از سوی کتنده استان خراسان رضوی، جلسه هم‌اندیشی کنندگان استان‌های دارای مجوز مناطق ویژه علم و فناوری در محل دبیرخانه شورای عالی عفت برگزار شد.

در این جلسه دکتر ملک‌زاده کتنده منطقه ویژه علم و فناوری خراسان رضوی قوانین و آیین‌نامه‌های پیشنهادی این استان را در خصوص مشوق‌های مناطق ویژه علم و فناوری در سه فصل پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون

پیش‌نویس احکام برنامه ششم در کمیسیون‌ها، مبنای تعیین اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهش و فناوری

✚ دبیر کمیسیون تدوین و هماهنگی سیاست‌های علم و فناوری از عهده داری بعد اجرایی سیاست‌ها و اولویت‌های پژوهش و فناوری سال ۹۵ و ۹۶ توسط این کمیسیون خبر داد. به گزارش روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی علم، تحقیقات و فناوری، دکتر سید فرهنگ فصیحی دبیر کمیسیون تدوین و هماهنگی سیاست‌های علم و فناوری دبیرخانه شورای عالی عفت در گفتگویی با پایگاه اطلاع‌رسانی دبیرخانه عفت، عملکرد و برنامه‌های آینده این کمیسیون را تشریح کرد.

سید فرهنگ فصیحی در خصوص بخشی از فعالیت‌های اخیر صورت گرفته در کمیسیون تدوین و هماهنگی سیاست‌های علم و فناوری گفت: شرکت در جلسات و برگزاری جلسه با محوریت سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه علم و فناوری و مشارکت و تشکیل جلسه جهت ارائه و تعامل در تهیه پیش‌نویس احکام برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در حوزه علم و فناوری یکی از این فعالیت‌ها است. وی افزود: جلسات دیگری تحت عنوان جلسات سه جانبه جهت پیش‌برد پیش‌نویس احکام برنامه ششم و بررسی طرح‌های کلان ملی نیز تشکیل شده است که در آن معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور و شورای عالی علم، تحقیقات و فناوری در تعامل می‌باشند.

دکتر فصیحی بررسی و موافقت موضوعاتی با محوریت توسعه پژوهش درباره زنان و خانواده در سامانه سمات و اختصاص درصدی از اعتبارات پژوهشی سالانه دستگاه‌های اجرایی برای تحقیقات در حوزه حقوق شهروندی را یکی دیگر از فعالیت‌های این کمیسیون خواند.

وی افزود: در این کمیسیون همچنین کتابی با عنوان تحلیل منابع دولتی پژوهش، فناوری و نوآوری کشور (برنامه پنجم توسعه) در حال تدوین است.

فصیحی از برگزاری جلساتی با دبیران و کارشناسان کمیسیون‌های تخصصی جهت آسیب‌شناسی مسایل

حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، پیشنهاد قانون سرمایه‌گذاری خارجی و قانون و مقررات اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تامین اجتماعی در مناطق ویژه علم و فناوری ارائه کرد.

اعضای حاضر در جلسه پس از ارائه به بحث و تبادل نظر در خصوص موارد مطرح شده پرداختند. یکی از موارد که مورد بحث، تاکید کنندگان بر عدم تدوین قانون جدید در این خصوص و استفاده از قوانین موجود با تغییرات لازم بود. دکتر ناظمی دبیر ستاد مناطق ویژه علم و فناوری دبیرخانه شورای عالی عفت با اشاره به اینکه دوران استفاده از قانون

دبیرخانه عفت

عقلایی به پایان رسیده و امروزه قانون تکمیلی است که کارایی دارد افزود: پیگیری و تمرکز به روی سه‌گانه پیشنهادی خراسان رضوی می‌تواند ما را سریعتر به اهداف مورد نظرمان برساند.

در این جلسه همچنین اعضاء در خصوص موانع قانونی در ثبت و مسیرشکل‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان و همچنین ضمانت‌های اجرایی در قوانین شرکت‌های دانش‌بنیان و جذب سرمایه‌گذار در مناطق ویژه علم و فناوری بحث و گفتگو کردند.

در ادامه اعضا ضمن اشاره به بازنویسی ماده ۴۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور به بررسی احکام پیشنهادی فصل علم و فناوری برنامه ششم در خصوص مناطق ویژه علم و فناوری از سوی این کارگروه پرداختند و پیشنهاد‌های خود را بیان کردند.

در این جلسه همچنین کتنده استان یزد پیشنهادات این استان را در خصوص مشوق‌های لازم در مناطق ویژه علم و فناوری اعم از مشوق‌های لازم جهت جذب قابلیت‌های مورد نیاز در تبدیل منطقه به هاب بین‌المللی جهت واردات و صادرات فناوری کالا و خدمات تولیدی در منطقه و ایجاد مشوق‌های لازم بر صنایع پاک و سبز با ارزش افزوده بالا در منطقه ویژه علم و فناوری ارائه کرد.

تدوین و هماهنگی سیاست علم و فناوری اظهار داشت: باید بین تمامی کمیسیون‌ها هماهنگی و وحدت رویه وجود داشته باشد. یکی از برنامه‌های این کمیسیون ارائه قالب‌های تسهیل‌کننده تدوین برنامه‌های ارائه گزارش‌ها است.

فصیحی افزود: فعالیت‌های کمیسیون‌ها باید طبق آیین کار باشد تا دبیرخانه برای گزارش‌گیری از کمیسیون‌ها و گزارش دهی به نهادهای بالاتر با مشکلات کمتری در این باره رویه رو شود.

وی از کمک به استقرار کامل نظام گردش کار دبیرخانه و روابط ارکان مختلف شورا، تعیین سازوکار مشخص ابلاغ، ارائه گزارش عملکرد کمیسیون‌ها و ستادها و شناسایی موضوعات مغفول مانده به‌عنوان برنامه‌های این کمیسیون در محور هماهنگی نام برد.

سید فرهنگ فصیحی به امور محتوایی به‌عنوان بخش دیگری از برنامه‌های این کمیسیون اشاره کرد و گفت: امور محتوایی خود به دو دسته تقسیم می‌شود. امور محتوایی منفعل مانند امور ارجاعی از دبیرخانه و دبیر کمیسیون دائمی شورا که به صورت موردی می‌باشد و امور محتوایی فعال که کارکردی است .

وی بررسی نظام بودجه‌ریزی علم و فناوری در کشور و راه‌کارهای تقویت و بهبود آن را از امور محتوایی برنامه‌های این کمیسیون دانست و از موضوع منابع انسانی علم و فناوری در کشور و پایش شاخص‌های کلان علم و فناوری به‌عنوان دیگر امور محتوایی در برنامه‌های این کمیسیون نام برد.

در ادامه فصیحی به پیگیری موارد مربوط به کمیسیون‌های تخصصی و ستادهای علمی اعم از بررسی وضعیت طرح‌های کلان ملی موضوع فعالیت کمیسیون‌های تخصصی، روند اجرایی شدن قانون شرکت‌های دانش‌بنیان و وضعیت تکالیف شورای عالی به‌عنوان برنامه‌های دیگر این کمیسیون اشاره کرد.

وی همچنین بررسی روند اجرای تکالیف محوله به شورا در زمینه اجرای قانون مناطق آزاد علم و فناوری، نهایی‌سازی شاخص‌های پیش علم و فناوری و تعریف اقدامات لازم در زمینه انجام فعالیت‌های مرتبط با ستادهای علمی نظیر آینده پژوهی و تامین مالی را از دیگر موارد پیگیری مسائل مربوط به کمیسیون‌های تخصصی خواند که کمیسیون تدوین و هماهنگی سیاست‌های علم و فناوری موظف به پیگیری آن است. ۶۶

دکتر کاظمی در حاشیه نشست کارگروه مکانیزم‌های ضمانتی و پوشش بیمه‌ای طرح‌های دانش‌بنیان از حل و فصل مشکلات بیمه‌ای شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان در آینده نزدیک خبر داد.

کاظمی با اشاره به بند ه ماده ۳ قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات و همچنین ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی قانون گفت: قانونگذار، بیمه مرکزی ایران را مکلف نموده است پوشش بیمه‌ای مناسب را در مراحل طراحی، تولید، عرضه و به کارگیری محصولات و خدمات دانش‌بنیان طراحی و ایجاد کند. با گذشت نزدیک به ۵ سال از تصویب قانون و ۳ سال از ابلاغ آیین‌نامه اجرایی اجرای این بند با مشکلاتی مواجه است.

وی به تشکیل کارگروه مکانیزم‌های ضمانتی و پوشش بیمه‌ای طرح‌های دانش‌بنیان، با هدف رفع مشکلات موجود اشاره کرد و افزود: هدف از تشکیل کارگروه مکانیزم‌های ضمانتی و پوشش بیمه، ارائه راه‌کارهای اجرایی جهت عملیاتی‌سازی بند ه ماده ۳ قانون است.

کاظمی بررسی نحوه ایجاد مکانیزم‌های ضمانتی و پوشش بیمه‌ای مناسب برای فرایندها، محصولات و خدمات دانش‌بنیان و همچنین حل و فصل مشکلات بیمه مرکزی

با دستگاه‌های مرتبط در خصوص تعیین ریسک محصولات دانش‌بنیان را از وظایف این کارگروه برشمرد و افزود: در این کارگروه موضوع حمایت بیمه‌ای از فعالیت‌های دانش‌بنیان به‌عنوان یک اصل پذیرفته شده است و تلاش خواهد شد برای رفع این نیاز راه‌کاری اجرایی و عملیاتی با همکاری صنعت بیمه و بیمه مرکزی ایران تدوین شود.

کاظمی همچنین با اشاره به تشکیل اولین جلسه کارگروه مکانیزم‌های ضمانتی و پوشش بیمه، ضمن تشکر از حضور مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، بیمه مرکزی ایران، پارک علم و فناوری پردیس و دفتر برنامه‌ریزی امور فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در کارگروه، گفت: از پتانسیل تمامی کارشناسان خبره و مدیران حوزه‌های بیمه، قانون‌گذاری و شرکت‌های دانش‌بنیان در این کارگروه استفاده خواهد شد.

کاظمی ضمن مثبت ارزیابی کردن جلسه کارگروه بیمه، بر تهیه بسته پیشنهادی توسط کارگروه بیمه شامل نحوه حمایت‌های دولت، بررسی تقاضاهای شرکت‌های دانش‌بنیان، خوشه‌بندی نیازها و تقاضاها و ارائه راه‌کار در هر مورد تاکید کرد.

تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

فاطمه محمودیان *

پژوهشگاه‌ها به تجارت دانش از یک مزیت به یک ضرورت تبدیل شده است، ولی این مؤسسه‌ها هنوز نتوانسته‌اند به‌گونه‌ای مؤثر یافته‌های علمی خود را وارد صنعت و سپس بازار کنند. در این راستا در بندهای «ز»، «ط»، و «ی» ماده ۱۸ قانون برنامه پنجم؛ جزء (ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۳؛ و جزء (ج) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۴، بر به کارگیری توان پژوهشگران در جهت خلق دانش، ایده‌های نو و تبدیل علم به ثروت، تبدیل دانش فنی به محصول قابل ارائه به بازار کار، و حمایت از تجاری سازی نوآوری و اختراعات به منظور توسعه در امر پژوهش تاکید شده است. همچنین ارتقای روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی، کار جمعی، و وجدان کاری؛ تشکیل کرسی‌های نظریه‌پردازی و تقویت فرهنگ کسب‌وکار دانش‌بنیان و تبادل آرا و تضارب افکار، و آزاداندیشی علمی؛ ارتقای منزلت و بهبود معیشت استادان، محققان، و دانش پژوهان و اشتغال دانش‌آموختگان؛ حمایت مادی و معنوی از فرایند تبدیل ایده به محصول و افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد بخشی از

سیاست‌های کلی علم و فناوری (نظام آموزش عالی، تحقیقات، و فناوری) ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۹۳/۶/۲۹ هستند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران با درک این ضرورت و برای اجرای قوانین و سیاست‌های ابلاغی در راستای اهداف خود در اساسنامه، از ابتدای سال ۱۳۹۳ نسبت به طراحی فرایند تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی خود اقدام نموده است. این پژوهشگاه با پایش نتایج پژوهش‌های انجام شده در سال‌های گذشته، خدمات و محصولات قابل عرضه پژوهشگاه به دیگر سازمان‌ها را شناسایی و پیرو آن و در راستای تقویت کار گروهی و انجام پژوهش‌های مشترک میان فردی و میان‌سازمانی نسبت به تعیین مالکان فرایندهای تجاری‌سازی خدمات و محصولات قابل عرضه اقدام نموده است. هریک از مالکان، فرایند تجاری‌سازی محصول یا خدمت خود را تدوین و نسبت به ارائه توضیحات فنی به مشتریان، تدوین پیشنهادیه و روزآمدسازی صفحه مربوط به آن محصول / خدمت در پایگاه وب پژوهشگاه اقدام می‌نمایند. در صورتی که مشتریان تمایل به دریافت محصول / خدمت داشته باشند تا پایان فرایند و تحویل محصول / خدمت و در صورت نیاز خدمات پس از فروش، با دفتر تجاری‌سازی همراهی می‌نمایند. تجربه‌ی ۱۵ ماهه اجرای فرایند تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی در پژوهشگاه کاستی‌هایی را نشان می‌دهد:

۱. نبود دفتر تجاری‌سازی یا واحد سازمانی همانند در ساختار کنونی پژوهشگاه‌ها و آشنا نبودن عنوان «تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی» برای سازمان‌های دولتی و مدیران آنها و نبود فرهنگ «تبدیل علم به ثروت» در سازمان‌های دولتی از بزرگ‌ترین کاستی‌ها برای ادامه‌ی کار تجاری‌سازی هستند؛
۲. بیشتر سازمان‌های درخواست‌کننده محصولات و خدمات پژوهشگاه با محدودیت بودجه روبه‌رو هستند و فرایند تصمیم‌گیری در سازمان‌های دولتی بسیار طولانی است.
۳. قوانین شفاف برای تسهیم منافع حاصل از تجاری‌سازی میان اعضای تیمی که برای تجاری‌سازی تلاش می‌کنند، وجود ندارد. به‌خوبی روشن نیست که کسانی که در کنار کار سازمانی خود در تیم‌های تجاری‌سازی نیز مشارکت می‌کنند از چه حمایت‌های شغلی و مالی برخوردار می‌شوند. حتی در برخی از فعالیت‌ها، قوانین و مقررات موجود، مانع انجام تجاری‌سازی می‌شوند؛
۴. مشارکت کارکنان غیرهیئت علمی در تجاری‌سازی با دشواری روبه‌روست و جبران خدمات آنان نیز در این فرایند بسیار ناچیز است.
برای کمک به فرایند تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی به سیاست‌گذاران پیشنهاد می‌شود:
۱. به ترویج عنوان «تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی» و ترویج فرهنگ «تبدیل علم به ثروت» همت گمارند. در این زمینه، تعیین جایگاه روشن برای دفاتر «تجاری‌سازی» و «ارتباط با صنعت» در ساختارهای سازمانی می‌تواند کمک کند؛
۲. در توزیع و تخصیص بودجه به پژوهشگاه‌ها افزون بر شاخصه‌هایی همیشگی شمار اعضای هیئت علمی، شمار پروژه‌های تحقیقاتی، شمار نشریه‌های علمی، شمار مقاله‌های علمی، و مانند آنها شاخصه‌های تجاری‌سازی را نیز با امتیاز بالا بپذیرند، شاخص‌هایی مانند شمار طرح‌های پژوهشی برون‌سازمانی، شمار طرح‌های پژوهشی درون‌سازمانی که نتایج آنها قابل تجاری‌سازی باشد، و درآمد اختصاصی کسب شده از

محل ارائه نتایج دستاوردهای پژوهشی؛
۳. در تدوین قوانین و مقررات مرتبط با حقوق و دستمزد، امتیازهایی برای تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی در نظر گیرند؛
به پژوهشگاه‌ها نیز پیشنهاد می‌شود بستری‌های زیر را برای تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی در سازمان‌های خود فراهم نمایند:
۱. تشویق و ترغیب پژوهشگران و فناوران به تولید بیشتر علم و فناوری و عزت و ثروت ناشی از آن؛
۲. تقویت فرهنگ کسب و کار؛
۳. ایجاد مسیرهای ارتباطی برای آشنایی و ارتباط پیوسته پژوهشگران با ذی‌نفعان؛
۴. حمایت از گسترش محیط خلاق و روحیه نوآوری و تشویق به انجام کار گروهی در سازمان‌ها؛
۵. برنامه‌ریزی و مدیریت اطلاق فکر برای بهره‌گیری از تجربه‌ها و دیدگاه‌های نظرات اعضای هیئت علمی و کارشناسان؛
۶. ارتقای کیفیت پژوهش‌ها با رویکرد تقاضا محور؛
۷. ایجاد پایه‌های لازم برای تقاضاگرا کردن بخش پژوهش و کاستن از شدت عرضه‌محوری در این بخش.
بی‌گمان شناساندن توانمندی‌های پژوهشی و فناوری پژوهشگاه‌ها به ذی‌نفعان از طریق دفاتر تجاری‌سازی، امکان تجاری‌سازی یافته‌های پژوهش و فناوری در کشور را فراهم می‌کند و ایجاد اشتغال، افزایش انگیزه پژوهشگران، و توسعه کارآفرینی می‌تواند یکی از بهترین دستاوردهای این فعالیت باشد. بی‌شک شناساندن توانمندی‌های پژوهشی و فناوری مراکز تحقیقاتی به ذی‌نفعان از طریق دفاتر تجاری‌سازی، امکان تجاری‌سازی یافته‌های پژوهش و فناوری در کشور را فراهم می‌کند و ایجاد اشتغال، افزایش انگیزه محققان، و توسعه کارآفرینی می‌تواند یکی از بهترین دستاوردهای این فعالیت باشد. *

* مدیر دفتر تجاری سازی ایرانداک

همکاری شورای عالی عفت با سازمان توسعه صنعتی ملل متحد

شورای عالی عفت و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد در خصوص همکاری‌های مشترک در زمینه تدوین سیاست‌ها و راهبردهای سرمایه‌گذاری صنعتی در حوزه آموزش، پژوهش و فناوری تفاهم‌نامه‌ای را امضا کردند.

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، دکتر محمد ابوبی اردکان، قائم مقام دبیرکل شسورا و رئیس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور که در رأس هیئتی به کشور اتریش سفر کرده است با لی یانگ مدیرکل سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) دیدار کرد.

در این دیدار طرفین در خصوص همکاری‌های مشترک در زمینه تدوین سیاست‌ها و راهبردهای سرمایه‌گذاری صنعتی در حوزه آموزش، پژوهش و فناوری تفاهم‌نامه‌ای را امضا کردند.

در این جلسه دکتر ابوبی اردکان و لی یانگ ضمن ابراز تمایل نسبت به شناسایی و تعیین سالانه پروژه‌های مرتبط با موضوعات مورد همکاری بر تشریح منابع مطابق با سیاست‌ها، رویه‌ها، قوانین و مقررات شورای عالی عفت و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد تاکید کردند. *

یکپارچه نبودن اطلاعات، زمینه‌ساز دستبرد علمی

سید ابراهیم عمرانی *

هر یک از ما مجموعه‌ای از کتاب، مجله، مقاله، و گزارش‌های تحقیقاتی را در قفسه‌ها یا روی رایانه شخصی خود داریم که دارای ارزش‌های فراوانی هستند. دسترسی به این مجموعه‌ها با اندکی تأخیر برای خودمان و برای دوستان میسر است و استفاده آن هم خیلی سخت نیست، لیکن برای شروع یک تحقیق جدید این محیط‌ها و دسترسی‌ها کافی نیستند، حتی اطلاعات موجود در کتابخانه‌های یک دانشگاه هم کافی نیست، چرا که امروزه اطلاعات در یک محیط یکپارچه معنا پیدا می‌کند. روابط علمی مدرن امروزی نیاز به محیط یکپارچه برای کشف منابع و کشف روابط علمی دارد. باید داده‌ها در یک محیط باشند که ما بتوانیم روابط علمی بین پژوهشگران و موضوع‌ها را به تصویر بکشیم و روابط اثر بخش‌تری بین پژوهشگران به وجود بیاوریم.

گردآوری، سازماندهی و اشاعه پایان نامه‌ها و رساله‌ها و سایر منابع اطلاعات تولید داخل کشور مأموریت اصلی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران به عنوان بخشی از پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است. این مأموریت از بدو تاسیس در سال ۱۳۴۷ تا کنون بر تارک این مرکز نوشته شده و با ابلاغیه‌های مقام وزارت هربار تأیید شده است. اولین بار و در سال ۱۳۴۹ وزیر علوم و آموزش عالی وقت ابلاغیه‌ای صادر و در آن دانش‌آموختگی دانشجویان را منوط به تحویل نسخه‌ای از پایان‌نامه خود به ایرانداک کرد که این کار تا تحولات الکترونیکی دو دهه اخیر انجام می‌شد و هیچ دانشگاهی هم با این امر مشکلی نداشت و شاهد آن هم مجموعه پایان نامه‌های موجود چاپی در مخازن ایرانداک است.

ایرانداک از نیمه دهه ۱۳۶۰ و در دوران جنگ تحمیلی قدمهای اول خود به سوی الکترونیکی کردن فرایندهای ذخیره و بازیابی را برداشت و در این دوره ۳۰ ساله، دوره‌های متفاوتی را با نرم‌افزارهای متفاوت و خدمات گوناگون پشت سر گذاشته و اینک با به روز کردن نرم‌افزارها و بالا بردن امکانات خود، توان اجرایی بهتری متناسب با خدمات روز دارد که در خدمت یکپارک دانش پژوهان، دانشجویان و دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور است. آخرین تلاش ایرانداک کاربردی شدن سامانه «هماندجو» است که اینک یک سال است که در جلوگیری از محتواریابی (plagiarism) و سرقت ادبی در شماری از دانشگاه‌ها آزمون خوبی داده است، ولی بیشتر مشکل فعلی، یکپارچه نبودن اطلاعات است و باید گفت ایرانداک برنامه‌های خود را به اجرا درآورده و اینک توپ در زمین دانشگاه‌ها است. نظام ثبتی: ایده اولیه این است که قرار نیست اطلاعات علمی تولید و بعد با بخشنامه به دنبال آن بگردیم. نظام ثبتی قرار است سند را در بدو تولد ثبت و ضبط کند که این کار

امتحان خود را از سال ۱۳۸۶ تا کنون و در بیش از ... دانشگاه و پژوهشگاه پس داده است. پروپوزال: بهتر است نظام ثبتی با پیشنهادیه شروع و دانشجو پیشنهادیه خود را ثبت کند تا از تکرار تحقیق در جای دیگر جلوگیری شود. بسیاری از دانشگاه‌ها هم در این فرایند وارد و در حال استفاده از آن هستند. ثبت پروپوزال کمک می‌کند اطلاعات فقط یک بار توسط دانشجو وارد شود و در دفعات بعد (مثلا مرحله ثبت پایان نامه یا رساله) از همان داده‌ها استفاده شود. پیشینه: ایرانداک وظیفه بررسی پیشینه را نیز بر عهده گرفته و هر گونه درخواست دانشگاه‌ها را پاسخ می‌دهد و در برابر عنوانی که دانشجو برای پایان‌نامه یا رساله خود در پروپوزال پیشنهاد داده، پاسخ می‌دهد که این پایان‌نامه قبلا کار شده یا در حال کار است، و یا عنوان پایان‌نامه‌ها و رساله‌های نزدیک و مشابه را به دانشگاه اعلام می‌کند. دانشگاه و گروه آموزشی تصمیم گیرنده نهایی خواهند بود. پایان‌نامه: پس از تأیید پیشنهادیه و پس از دفاع، دانشجو متن کامل پایان‌نامه را در سامانه ثبتی، بارگذاری و ایرانداک پس از کنترل‌های لازم تأییدیه برای فارغ التحصیلی بصورت ماشینی و آنلاین ارسال و دانشجو می‌تواند بر گه فارغ‌التحصیلی در آن مقطع خاص را چاپ بگیرد و به آموزش دانشکده/دانشگاه تحویل دهد. ضمن اینکه استاد راهنما و آموزش هم جزء دریافت کنندگان گزارش از سیستم هستند. سازماندهی: علاوه بر اینها ترم‌افزار تازه‌ای برای سازماندهی پایان‌نامه‌ها طراحی و اجرا شد که اینک یک سال از شروع به کارش می‌گذرد. این نرم‌افزار بسیاری از مشکلات جستجوها را حل کرده و در تلاش برای کارایی و اثربخشی جستجوها و بهبود نتایج آنهاست.

اصطلاحنامه‌ها: اصطلاحنامه‌ها، این ابزارهای گرانقدر سازماندهی، بخش علمی اصلی در ایرانداک محسوب می‌شوند. دوستان کنابدار در دانشگاه‌ها می‌دانند اگر پایان‌نامه‌های دانشگاه شما به ایرانداک برسد، نمایه‌سازی موضوعی می‌شود و شما می‌توانید از اصطلاحات تازه ساخته شده و به روز استفاده کنید. همانندجو: نرم‌افزار همانندجوی فارسی یا Plagiarism Checker جدیدترین نرم‌افزار تولیدی ایرانداک است که در حال حاضر تعدادی از دانشگاه‌ها از آن استفاده می‌کنند. این نرم‌افزار مانند همه مشابه‌های خارجی خود می‌تواند کپی‌برداری‌های علمی (متون فارسی) را در محدوده‌ای که برایش تعریف شده است شناسایی کند.

توپ در زمین دانشگاه‌ها است: دانشگاه‌ها چه می‌گویند و چه می‌کنند؟ اکنون اکثریت دانشگاه‌های کشور به نظام ثبتی پیوسته‌اند و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را پیرو ابلاغیه وزیر در ایرانداک ثبت می‌کنند و ایرانداک را به فراهم‌آوری محیط یکپارچه جستجو و روابط علمی نزدیک کرده‌اند. تلاش مسئولان دانشگاه‌های کشور یکپارچه‌سازی نظام داخلی اطلاعات درون

دانشگاه خودشان است که بسیار مهم است، ولی اگر ایمان و باور دارید که نظام‌های یکپارچه هزینه‌ها و صرف وقت را کاهش می‌دهد، چرا به یکپارچه شدن اطلاعات در یک وزارت و از آن مهمتر در سطح کشور نمی‌پیوندید؟ فقط در محیط یک پارچه است که می‌توانیم بگوئیم، همه پایان‌نامه‌های دانشگاه‌ها را چک کردیم، کپی‌برداری غیرمجازی وجود ندارد. چند دانشگاهی که پاسخ منفی به یکپارچگی دانشگاه‌ها داده‌اند گاهی سوالهایی کرده اند که نمونه‌های آن را در زیر عرض می‌کنم:

۱) ایرانداک پایان‌نامه‌های ما را می‌فروشد. ما می‌خواهیم خودمان بفروشیم. درآمد ایرانداک و دانشگاه‌ها از این راه درآمد ناچیزی است که تاثیری بر بودجه طرفین ندارد. قانونگذار و کمیسیون نظام اطلاع‌رسانی هم نحوه قیمت‌گذاری و تقسیم هزینه‌ها و درآمد بین دانشگاه و ایرانداک را در حد مسئولیت‌هایشان محاسبه و ابلاغ کرده است.

۲) پولش مهم نیست، به خاطر وب‌سنجی است که تعداد بازدیدهای سایتمان زیاد می‌شود. اهل فن نیک می‌دانند که این هم راه‌حل دارد و می‌توان راه‌هایی ایجاد کرد که وب سایت هم کلیک بخورد و پولش را هم خودتان بگیرید. ولی در پایگاه ایرانداک هم باشید. البته خیلی بهانه دلچسبی نیست.

۳) پایان‌نامه‌های ما در دسترس قرار می‌گیرد و از روی آنها تقلب می‌کنند. آیا شما قبول ندارید که هر چه دسترسی را محدود کنید، از میزان سرقت و دزدی کم نمی‌شود، و فقط نرخ آن کمی بالاتر می‌رود؟ با محدودیت دسترسی، دانشجوی خلافکار فقط به زیر زمینها و بالاخانه‌های خیابان انقلاب در روبروی دانشگاه تهران سوق داده می‌شود و جلوی سرقت گرفته نمی‌شود. آیا Proquest Dissertations که بیش از چند میلیون پایان‌نامه در اختیار پژوهشگران می‌گذارد، امکان سرقت ادبی را بالا می‌برد؟ اهل تقلب همین الآن در کتابخانه‌های دانشگاه‌ها در حال رونویسی هستند و باز شما نیازمند ابزاری برای کشف تقلب هستید. این ابزار اکنون هست ولی فقط در محیط یکپارچه جوابگویی دقیق خواهد داشت.

هماندجو به استاد کمک می‌کند که همانجا و پشت میز کارش هر نوشته‌ای را به سامانه بدهد و پاسخ بگیرد که دانشجو از جایی برداشته یا خیر و با تقریب بالای ۹۰٪ این کار را انجام میدهد، لازم‌هاش چنانکه گفته شد، این است که پایان‌نامه‌ها، مقاله‌های علمی و سایر تولیدات پژوهشی در یک محیط جمع باشند، محیطی یکپارچه. در غیر اینصورت، پاسخ ناقص خواهد ماند.

یک سوال خیلی مهم برای من وجود دارد و آن اینکه آیا ابلاغیه وزارتی برای دانشگاه‌ها الزام‌آور نیست؟ وقتی در ابلاغیه به صراحت نوشته شده است: «... لازم است صدور گواهی فراغت از تحصیل، به اعلام وصول پایان‌نامه دانش‌آموخته موکول شود» (ابلاغیه وزیر به شماره ۴۳۸۹/۱۳۳۲۸ تاریخ ۱۳۸۶/۸/۲۰). اگر آری، پس آیا مدارک دانش‌آموختگی دانشجو‌یانی که بر گه اعلام وصول ایرانداک را ندارند، اشکال حقوقی ندارد؟ چون نمیدانم پرسیدم.

بیاییم به این مهم نگاهی مجدد بیندازیم. اگر اirdادی هست بنشینیم و آن را برطرف کنیم و طرحی نو دراندازیم با همدلی و هم‌زبانی و با تدبیر و امید. *

* دبیر شورای تامین منابع علمی

نگاهی به پدیده انتقال

دکتر فتح اله مضطرزاده*

این روزها پدیده انتقال- در پی اتفاقی که از همین منظر در گروه فلسفه دانشگاه تهران به وقوع پیوست- به یکی از مباحث مطرح در آموزش عالی ایران مبدل گردیده است و بدیهی است که در جراید و رسانه‌ها نیز انعکاسی در خور داشته باشد.

در این نوشتار ابتدا اشاره‌ای کوتاه به تاریخچه انتقال در ایران خواهیم داشت و سپس به وضعیت انتقال در شرایط فعلی ایران می‌پردازم و در خاتمه با یک نتیجه‌گیری کوتاه به بحث خود خاتمه خواهد داد.

تاریخچه انتقال در ایران

انتقال در ایران قدمتی طولانی دارد، و از زمانی که ادبیات و علم وجود داشته بحث انتقال هم مطرح بوده است. می‌گویند انوری، شاعر بزرگ ایرانی، از بازاری عبور می‌کرد، ناگهان متوجه شد که فردی اشعار او را برای عابریان با صدای بلند قرائت می‌کند، انوری به نزد آن فرد رفت و از او سؤال کرد که اشعاری که می‌خواند از کیست؟ آن مرد جواب داد از انوری. وی پرسید انوری کیست؟ آن مرد در جواب گفت من انوری هستم. آنگاه انوری گفت من تا کنون شعر دزدی دیده بودم اما شاعر دزدی ندیده بودم.

چندی قبل در یکی از پژوهشگاه‌های کشور کنفرانسی در مورد خیام برگزار گردید و بحث اصلی در آن کنفرانس این بود که رباعیات مربوط به خیام را از رباعیات منسوب به او تفکیک و جدا کنند، و این موضوع در مورد سایر بزرگان علم و ادب نیز صادق است.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود انتقال به اشکال گوناگون و با شیوه‌هایی متنوع در کشور ما بروز و ظهور پیدا کرده است.

صادق هدایت در یکی از نوشته‌های خود داستانی را نقل می‌کند که ضمن اینکه یک طنز محسوب می‌شود، بیان گویایی از انتقال در جامعه ما به شمار می‌آید. وی در آن مقاله می‌نویسد:

یکی از مجله‌های آن روز تهران- تا آن جا که من به خاطر می‌آورم شاید مجله سپید و سیاه- یکی از صفحات خود را در اختیار من قرار داده بود تا من اشعار شعری خارجی را پس از ترجمه به فارسی در آن صفحه درج نمایم. او

می‌نویسد من به نام یک شاعر به ظاهر فرانسوی اشعاری را می‌نوشتیم، اما چنین شاعری اصولاً وجود نداشت و مطالب ساخته پرداخته خود من بود و من بابت آن صفحه در هر شماره دو تومان دریافت می‌کردم. اتفاقاً آن صفحه از اقبال و استقبال خوب خوانندگان مجله برخوردار شده بود و برنامه‌های زیادی مبنی بر تعریف و تمجید از آن مطالب به دفتر مجله می‌رسید. موقعی که قصد مهاجرت به اروپا کردم نزد مدیر مسئول آن نشریه رفتم و ضمن اعتراف به موضوعی که اتفاق افتاده بود، داستان را برای وی تعریف کردم و گفتم که اصلاً چنین شاعر فرانسوی وجود نداشته و خلاصه خداحافظی و عذرخواهی کردم و به فرانسه رفتم. اخیراً در ایران کتابی منتشر شده و در کتاب فروشی‌ها موجود است و عنوان آن "کیمیا و عرفان در سرزمین اسلامی" است. در آن کتاب که نویسنده آن یک فرانسوی بنام پیرلوری میباشند، ادعا شده است، متونی که در بحث کیمیا بنام جابر ابن حیان میباشند، از یک دانشمند یونانی "کپی برداری" شده است.

همان‌گونه که می‌دانیم، می‌گویند تعداد حدیث‌های جعلی چندین برابر احادیث واقعی است و این موضوع، باعث گردیده تا برخی از علمای اسلام به پالایش و جداسازی احادیث واقعی از یکدیگر بپردازند که این قصه سر دزار دارد و موضوع بحث این نوشتار ناست.

در کتابی که اخیراً تحت عنوان "زوایای تاریک حکمت" منتشر گردیده است و نویسنده آن یک انگلیسی بنام "پیتر کینگزلی" است، ادعا شده است که دانشمند بزرگی چون فیثاقورث مطالب دیگران را جعل کرده است و به دانشمندان بزرگی اتهام تقلب و جعل مطالب را وارد نموده است به گونه‌ای که بنظر اینجانب ابعاد مطرح شده در کتاب فوق بسیار تکان دهنده و عجیب است، و به زعم نویسنده کتاب مذکور، علم واقعی و حقیقی توسط دانشمندان مشهوری به عمد مسخ و معدوم گردیده است.

تاریخچه انتقال را نمی‌توان به چند مورد کوتاه و مختصر تقلیل داد و لازم است تا این موضوع توسط دانشمندان صاحب نظران بطور جداگانه مورد واکاوری و نقد قرار گیرد و اینجانب در این جا به این بحث خاتمه می‌دهم تا اگر ان شاءالله در آینده فرصتی بود، به صورت مفصلتر به ابعاد آن بپردازیم.

وضعیت انتقال در ایران

عنوان این بخش را به عمد وضعیت انتقال در ایران

گذاشتم، زیرا بحث انتقال منحصر به یک وزارتخانه و یا یک دانشگاه و یا گروه فلسفه دانشگاه تهران نمی‌شود و ابعادی ملی و بلکه جهانی دارد. اشکال انتقال متعدد و گوناگون است و در جای جای کشور ما آثار آن را می‌توان مشاهده کرد و به قول شاعر "به تجلی است از در و دیوار" و حتی در خیابان و میدان و صفحات آگهی روزنامه‌ها و مجلات می‌توان تجلی آن را مشاهده نمود.

در این جا بحث بر سر این نیست که چه کسی مرتکب انتقال شده است و جریمه آن چه اندازه است و نقش دانشگاه در این واقعه چه بوده است و چه بهتر که داوری درباره این موضوع را به نزد داور اندازیم. البته پیداست که در همه جای جهان افرادی پیدا می‌شوند که تخلف می‌کنند و این افراد می‌توانند از هر قشر و طبقه‌ای باشند. اگر بگوئیم که بزرگترین افراد بالاترین تخلف را انجام داده‌اند فایده‌ای

برای علم در بر ندارد.

هنگامی ما می‌توانیم از این پدیده جلوگیری کنیم، که بتوانیم بگوئیم این تخلف چگونه و بر اساس کدام فرآیند شکل گرفته و به وقوع پیوسته است. چه عواملی زمینه ساز آن بوده‌اند، و فقط در این صورت است که می‌توان امیدوار بود تا در آینده از تکرار آن جلوگیری شده و یا ابعاد آن کاهش یابد.

طی یکی دو دهه گذشته سیاست‌گذاران علمی کشور، بدون شناسخت کافی از مبانی نظری علم و فناوری، گمان نمودند که علم و فناوری می‌تواند بدون توجه به قواعد و مبانی نظری خود- که چندان مورد پسند آنها نبود- در کشور ما رشد نماید تا آنها بتوانند از مواهب آن برخوردار شوند و با کمال تأسف دست یابی به چنین مقصودی جز از طریق کمی کردن و سطحی نمودن علم و تهی نمودن علم از قواعد و الزامات آن مقدور و میسر ناست.

در این رابطه واژه‌ها و تعابیری بکار گرفته شدند که فاقد منطقی علمی و ساز و کارهای مربوط به آن بود. برای مثال در این ایام چاپ مقاله مترادف و معادل تولید علم تلقی شد،

در حالیکه در هیچ دایره معارفی نمی‌توان چنین موضوعی را سراغ گرفت، و از همه بالاتر کسانی سینه چاک علم شدند که اصولاً نمی‌توانستند در این جایگاه قرار گیرند و به قول اهل منطق "مطیع شیء نمی‌تواند فاقد شیء" باشد و متأسفانه بعضی از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارتخانه‌ها و سایر نهادهای مسئول نیز همراهی با این موج را مغتنم شمردند و حتی بعضی از رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز علمی نیز از پاپ کاتولیک‌تر شدند و شاخص‌های وارونه را تررویج و تبلیغ نمودند و از آن حمایت مالی نمودند و عده‌ای دیگر به همین گمان واهی که دست یابی به علم به همین سادگی است اقدام به تولید علم آنچنانی نمودند، و اگر چه تولید علمی که آنها ترویج می‌کردند، جایی در تولید ناخالص داخلی کشور نداشت، و مانند رقص باران سرخ بوستان تأثیری بر آب و هوا نداشت، اما اگر برای مردم مالیات دهنده آب داشت، برای برخی دیگر نان داشت. و اکنون باید دید که چگونه می‌توان از این وارونگی نهاده شده و حاصل آن یعنی انتقال رهایی یافت.

در اینجا لازم می‌دانم به یک نکته بدیهی اشاره نمایم و آن اینکه هدف از چاپ مقاله شرکت در یک مسابقه و رقابت بین چند دانشمند و یا دانشگاه و حتی کشور نیست. هدف از انتشار مقاله این است که دانشمندان مایلند نتیجه تحقیقات خود را در معرف نقد سایر دانشمندان قرار دهند و از این بابت هم هست که ارجاعات به مقالات اهمیت پیدا می‌کند. خواجه نصیرالدین طوسی دانشمند بزرگ کشور ما یکی از پیشگامان این پدیده و آثار او در مقالاتی که نظریه‌های خود را به نقد دانشمندان گذاشته و یا اینکه نظریه‌های آنها را نقد نموده هم اکنون نیز مورد استفاده همگام است. و چگونه می‌توان در کشوری که خود از پیشگامان و بنیان‌گذاران اصول علمی بوده است شاهد ترویج علم سطحی و فاقد مبنای نظری بود. البته می‌توان دلایل دیگری را نیز که موجب زمینه‌سازی انتقال در کشور گردید برشمرد که شرح آن در این مختصر نمی‌گنجد و مجال دیگری می‌طلبد. اما نکته‌ای که بیش از هر موضوع دیگر نگران کننده است این است که در این مدت دانشمندان کشور ما در مقابل این ناهنجاری سکوت کرده و تماشاگر این پدیده بودند و از یکی از مهمترین اصول علمی یعنی "نقد علمی" غفلت نمودند و به این وارونگی بعضاً دامن زدند و مانع از این شدند تا مقاله در کشور ما در جایگاه واقعی خود یعنی شیوه‌ای برای به نقد گذاشتن یک کار علمی قرار گیرد. امیدوارم تا در فرصت‌های دیگر بتوانم- اگر مجال باشد- مفصل‌تر به این موضوع بپردازم.

در خاتمه و برای رفع خستگی مطلب خود را با بیتهی از حافظ که بی ارتباط با موضوع این مقاله نیست به پایان می‌برم:

ز دست خضر قدح جز به احتیاط مگیر
مباد که آب حیات دهد به جای شراب ۴۴

* استاد دانشگاه صنعتی امیرکبیر و عضو هیوسته فرهنگستان علوم

نقشه راه و ضرورت تدوین آن برای طرح‌های کلان ملی

دکتر مهدی سجادی‌فر*

از طرف دیگر ماهیت کلان این طرح‌ها مستلزم همکاری نهادها و سازمان‌ها، پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌های مختلف است و بنابراین تفکیک طرح‌ها به طرح‌های خرد امری ضروری است. همکاری و تعامل درست میان این نهادها و هماهنگی میان طرح‌های خردتر، جز در قالب یک چارچوب مشخص از پیش تعریف شده میسر نیست. در این چارچوب باید ارتباط میان طرح‌های مختلف در سطوح مختلف مشخص و به صورت علت و معلولی در افق زمانی مورد نظر برای دستیابی به هدف ارایه شوند. به علاوه به علت ماهیت بلندمدت، این طرح‌ها با تغییر دولت، مجلس، مسئولین و غیره همراه است، بنابراین باید دقیقاً الزامات اجرایی هر طرح در هر بازه زمانی و پرداخت‌های صورت گرفته به آن همان ابتدای کار، مشخص و تعریف شود. ارایه برنامه مدون بدین شکل با ویژگی‌های نقشه راه مطابقت بسیاری دارد.

نقشه راه عبارت است از روش کشف و توصیف آینده مطلوب و تبیین راه رسیدن به آن به زبانی ساده و قابل فهم برای عمل. تکنیک نقشه راه، یک شیوه برنامه‌ریزی فرآیندی به شکل گام به گام و لایه به لایه در بستر زمان و معطوف به آینده است. نقشه راه، عنصر پیش بینی و برنامه‌ریزی را در خود دارد اما ویژگی مهم آن این است که ساختاری مبتنی بر زمان دارد و معمولاً به شکل گرافیکی تدوین می‌شود و به منظور تدوین، نمایش و ایجاد ارتباط میان برنامه‌های مختلف

در سطوح مختلف به کار گرفته می‌شود. در نقشه راه برنامه‌ها به صورت علت و معلولی در افق زمانی مورد نظر برای دستیابی به هدف با هم ارتباط دارند. جنس نقشه راه جنس استراتژیک است و در واقع ابزاری یکپارچه کننده است که با در نظر گرفتن همه سطوح در موقعیت مسأله مورد نظر به فرآیند برنامه‌ریزی اثربخش کمک شایانی می‌کند.

یک نقشه راه کارا در مفهوم خاص باید به سه سؤال زیر پاسخ دهد:

ما می‌خواهیم کجا برویم؟ یا اهدافی که نقشه راه در رسیدن به آن کمک خواهد کرد کدامند؟

هم اکنون کجا هستیم؟ در چه سطحی از توسعه علم و فناوری قرار داریم؟ سایرین در چه وضعیتی قرار دارند؟

چطور می‌توانیم به مقصد برسیم؟ چه دانش و فناوری در R&D مورد نیاز است؟ و چه سیاست‌هایی برای اجرا نیاز داریم؟

مشکلات و ریسک‌های موجود کدامند؟

نقشه راه نخستین بار در حوزه فناوری در سطح خرد و برای برنامه‌ریزی توسعه فناوری در سطح سازمان و به عبارتی نگاه مطرح شد. به عبارتی نقشه راه فناوری نخست برای تعیین مسیر رشد فناوری شرکت‌ها و سازمان‌ها در سطح خرد توسعه یافت، اما به دلیل انعطاف‌پذیری بسیار این روش، به تدریج کاربرد آن به سطوح بالاتر از جمله صنعت، دولت، بخش‌های ملی و بین‌المللی و توسعه علم و فناوری هم توسعه یافت.

با استفاده از تکنیک نقشه راه در طرح‌های کلان ملی می‌توان برای هر طرح موارد زیر را مشخص کرد:

۱. می‌خواهیم کجا برویم؟

یعنی هدف نهایی ما از اجرای طرح چیست و دقیقاً مقصود ما دستیابی به چه سطحی از محصول، فناوری، وضعیت اقتصادی، فرهنگی، سلامت و غیره است؟

۲. هم اکنون کجا هستیم؟

در چه سطحی از توسعه علم و فناوری، وضعیت اقتصادی، فرهنگی، پزشکی و غیره قرار داریم؟ سایر کشورها در چه وضعیتی قرار دارند؟ آیا با توجه وضعیت سایر کشورها نیازی به توسعه محصول و فناوری مورد نظر هستیم؟ استفاده از نتایج کار آنها به صرفه‌تر است یا تولید محصول و فناوری مورد نظر در کشور؟ آیا توسعه محصول و فناوری مورد نظر تا چه افق زمانی ارزش دارد؟ و مواردی از این قبیل.

۳. چطور می‌توانیم به مقصد برسیم؟

چگونه طرح‌های خرد را تعریف کنیم؟ چگونه طرح‌های خرد را به نهادها، دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان و ... تخصیص دهیم؟ چه دانش و فناوری برای اجرای هر طرح مورد نیاز است؟ روابط علت و معلولی میان طرح‌های خرد چگونه است؟ به چه سیاست‌هایی برای اجرا نیاز داریم؟ موانع، مشکلات و ریسک‌های موجود کدامند؟ منابع مالی را چگونه به طرح‌ها تخصیص دهیم؟ بر چه مبنایی و در چه فواصل زمانی، طرح‌های خرد زیر مجموعه هر طرح باید تکمیل و ارزیابی و پرداخت شوند؟ و ...

بدیهی است که یک طرح کلان بدون پاسخ به سؤال‌اتی از این دست، یا نمی‌تواند به حیات خود ادامه دهد و یا با احتمال زیادی به اهداف از قبل طراحی شده، نخواهد رسید. ۴۴

* دبیر علمی ستاد طرح‌های کلان ملی

پژوهشگاه‌ها، و ۳٪ متعلق به دانشگاه‌های آزاد و پیام نور است. در بین دانشگاه‌های جامع، دانشگاه‌های تهران، شیراز، تربیت مدرس، اصفهان، شهید بهشتی، تبریز، مازندران و بوعلی سینا همدان و دانشگاه‌های صنعتی، دانشگاه صنعتی شریف، صنعتی اصفهان، امیرکبیر، علم و صنعت ایران و نوشیروانی بابل به ترتیب بیشترین تعداد دانشمند تاثیرگذار شناسایی شده‌اند. همچنین چهار پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران، مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی ایران و پژوهشگاه علوم و فناوری رنگ به نسبت یکسان دارای دانشمند برتر تاثیرگذار در تولید علم هستند.

در حوزه علوم پایه دانشگاه‌های تهران، شیراز و اصفهان، در حوزه علوم پزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، علوم پزشکی اصفهان، علوم پزشکی شیراز و علوم پزشکی تبریز و در حوزه علوم کشاورزی دانشگاه تهران دارای بیشترین تعداد نخبه است. همچنین در حوزه فنی و مهندسی دانشگاه‌های صنعتی شریف، تهران، صنعتی اصفهان، امیرکبیر، نوشیروانی بابل، صنعتی شیراز و دانشگاه علم و صنعت ایران دارای بیشترین تعداد نخبگان هستند. ۶۶

۱۷۳ دانشمند ایرانی در زمره دانشمندان یک درصد برتر جهان و ۳۰ دانشگاه کشور در رده موثرترین دانشگاه‌های جهان قرار گرفتند

آی بدون اشکال نیست، زیرا هر نویسنده برحسب حرف اول نام و نام کامل خانوادگی هويت بخشی می‌شود. به‌عنوان مثال، حمید رضا احمدی به صورت HR Ahmadi ثبت می‌شود. در نتیجه، یک نام می‌تواند به چندین نفر اطلاق شود و همچنین نام یک فرد می‌تواند با املاهای مختلفی نگارش شده باشد. این دو مسئله در پلايه داران علم آی.اس.آی به دلیل هزینه بالای پردازش اطلاعات نادیده گرفته شده است. به گزارش گاهنامه عتف، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) بر روی هر نام شناسائی شده در پلايه داران علم آی.اس.آی پردازش‌های مختلفی را انجام داده و بدین ترتیب به طور تقریبی فهرست کاملی از نخبگان علمی کشور را تهیه نموده است. بر این اساس لیست ۱۷۳ نفره در زمره دانشمندان یک درصد برتر دنیا قرار گرفته‌اند. بر اساس آمار بدست آمده، توزیع دانشمندان در رشته‌های مختلف یکسان نیست. به طوری که ۵۰٫۸٪ (پنجاه و هشت درصد) این دانشمندان متعلق به حوزه علوم پایه هستند. بعد از علوم پایه، علوم پزشکی دارای بیشترین تعداد دانشمند است که شامل ۲۱٫۴٪ (بیست و یک و چهار دهم درصد) آن‌ها می‌شود. به لحاظ سهیم حاصل از نخبگان، دانشمندان علوم فنی و مهندسی در جایگاه سوم قرار داشته و ۲۱٪ (بیست و یک درصد) دانشمندان تاثیرگذار علمی کشور متعلق به این حوزه هستند. علوم کشاورزی ۶٫۴٪ (شش و چهار دهم درصد) از نخبگان بین‌المللی کشور را در اختیار دارد و تنها ۰٫۶٪ (شش دهم درصد) از این نخبگان مربوط به حوزه علوم اجتماعی و انسانی است.

تعداد دانشمندان تاثیرگذار شناسایی شده در هر دانشگاه در جدول مشخص گردیده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، تهران، صنعتی شریف و شیراز به ترتیب دارای بیشترین تعداد دانشمند تاثیرگذار هستند.

کسب مرجعیت علم و فناوری در جهان اولین بند از سیاست‌های کلان علم و فناوری ابلاغی توسط مقام معظم رهبری است. با یک نگاه راهبردی مرجعیت علم و فناوری بهترین هدف برای تبدیل علم به ثروت و قدرت است. هر چند نهضت جنبش علمی در طی چند سال گذشته در کشور شکل گرفته اما مسیر دشواری تا دستیابی به مرجعیت علم و فناوری جهان وجود دارد. دستیابی به مرجعیت علم و فناوری جهان بدون ژرف نگری و برنامه‌ریزی ناممکن و دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی کشور بایستی در حوزه دیپلماسی علم و فناوری و اثرگذاری اقتصادی گام‌های اساسی بردارند. دانشگاه‌های کشور نشان داده‌اند که از توان علمی بسیار بالایی برخوردار هستند. پایگاه پلايه داران علم تامسون روتیز (آی.اس.آی) فهرستی از موثرترین دانشگاه‌های دنیا براساس تعداد استنادهای که در طی ده سال گذشته دریافت کرده‌اند معرفی به طوری که این فهرست هر دو ماه یکبار روزآمد شده و دانشگاه‌ها مرتباً مورد ارزیابی و در صورت عدم کسب حد نصاب امتیاز حذف می‌گردند. برای انتخاب موثرترین دانشگاه‌ها، کلیه دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی دنیا بر حسب میزان اثرگذاری آن‌ها مشخص و مرتب سازی و در گام بعد یک درصد برتر آن‌ها که دارای بیشترین میزان اثرگذاری بوده‌اند انتخاب و معرفی می‌شوند. مایه مباحث است که سی دانشگاه از کشور جمهوری اسلامی ایران در میان یک درصد دانشگاه‌های برتر جهان که دارای بیشترین میزان اثرگذاری بود هاند مشاهده می‌شود. فهرست دانشگاه‌های کشور به ترتیب میزان اثرگذاری یک درصد برتر جهان در جدول زیر آمده است.

فهرست دانشگاه‌های کشور به ترتیب میزان اثرگذاری یک درصد برتر جهان	
نوع دانشگاه	نام دانشگاه‌های کشور در زمره یک درصد جهان
دانشگاه‌های جامع	تهران، تربیت مدرس، شیراز، تبریز، فردوسی مشهد، رازی، بوعلی سینا، کاشان، یاسوج، شهید باهنر کرمان، ارومیه، سمنان و دانشگاه آزاد اسلامی
دانشگاه‌های علوم پزشکی	علوم پزشکی تهران، علوم پزشکی شهید بهشتی، علوم پزشکی شیراز، علوم پزشکی اصفهان، علوم پزشکی تبریز، مؤسسه پاستور ایران، علوم پزشکی مشهد، علوم پزشکی ایران، علوم پزشکی کرمان و بقیه الله (عج)
دانشگاه‌های صنعتی	صنعتی شریف، صنعتی اصفهان، صنعتی امیرکبیر، علم صنعت ایران، خواجه نصیر طوسی، صنعتی بابل و صنعتی شیراز

همچنین نخبگان علمی مهمترین عامل رشد و توسعه نظام‌های علمی هستند، از همین رو شناسائی آن‌ها از اهمیت بسزائی برخوردار است. کشورهای پیشرفته علمی برای جذب نخبگان از سرتاسر دنیا برنامه‌ریزی و سرمایه گذاری کرده و این امر باعث می‌شود تا این کشورها به بزرگترین مقصد برای مهاجرت نخبگان علمی دنیا تبدیل شوند. نخبگان ۱٪ برتر دنیا، ۱۴٪ از کل علم دنیا را تولید و همین گروه ۲۴٪ از کل استنادهای دنیا را دریافت می‌کنند. پایگاه پلايه داران علم آی.اس.آی (ESI) فهرست دانشمندان ۱٪ برتر دنیا را فراهم آورده است، هر چند مبتنی بر اصول علم‌سنجی می‌توان تا پژوهش گران ۲۰٪ برتر دنیا را در زمره نخبگان برتر علمی دنیا قرار داد. درواقع ۲۰٪ از محققان برتر دنیا ۶۶٪ از علم دنیا را تولید کرده و همچنین ۸۵٪ از استنادهای دنیا را دریافت می‌کنند.

معیار انتخاب پژوهش گران برتر تعداد استنادهای صورت گرفته تولیدات آنها است. بر همین اساس پژوهش گرانی که توانسته‌اند براساس تحقیقات خود به بالاترین سطح اعتبار بین‌المللی دست یابند در دسته دانشمندان ۱٪ و ۲۰٪ برتر دنیا قرار می‌گیرند. پلايه داران علم آی.اس.آی نویسندگان را برحسب دامنه فعالیت علمی شان در رشته‌های موضوعی ۲۲ گانه قرار می‌دهد. به این منظور، تنها فعالیت نویسندگان در ده سال اخیر در محاسبات لحاظ می‌شود. نویسندگان در هر رشته بر حسب تعداد استنادهایی که دریافت کرده‌اند مرتب سازی و سپس ۱٪ برتر نویسندگان به‌عنوان نخبگان علمی در نظر گرفته می‌شوند. فهرست فراهم آوری شده توسط پلايه داران علم آی.اس.

فهرست دانشگاه‌ها و تعداد دانشمندان یک درصد برتر جهان در حوزه‌های موضوعی		
حوزه موضوعی	نام دانشگاه/مؤسسه	تعداد نخبه علمی در هر دانشگاه
علوم اجتماعی و انسانی	دانشگاه خوارزمی	۱
	دانشگاه‌های شیراز و تهران	۷
	دانشگاه اصفهان	۶
	دانشگاه‌های شهید بهشتی و آزاد اسلامی	۵
علوم پایه	دانشگاه‌های تربیت مدرس، صنعتی شریف و مازندران	۴
	دانشگاه‌های صنعتی امیرکبیر، صنعتی اصفهان، علم و صنعت ایران، رازی، بوعلی سینا، کاشان، تبریز و یزد	۳
	دانشگاه‌های تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته، دانشگاه گیلان و یاسوج	۲
	دانشگاه‌های کردستان، فردوسی مشهد، صنعتی مالک اشتر، تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان، بین المللی امام خمینی (ره)، پیام نور، الزهرا، پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران، علوم و فناوری رنگ، زنجان، سمنان، خوارزمی، سیستان و بلوچستان، خلیج فارس	۱
علوم پزشکی	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۲۱
	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۴
	دانشگاه‌های علوم پزشکی شیراز و تبریز	۲
علوم کشاورزی	دانشگاه‌های علوم پزشکی کرمانشاه، مازندران، مشهد، اصفهان، زاهدان، زنجان، شهید بهشتی و تربیت مدرس	۱
	دانشگاه تهران	۶
	دانشگاه‌های شیراز، فردوسی مشهد، تربیت مدرس، بوعلی سینا و پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی ایران	۱
فنی و مهندسی	دانشگاه صنعتی شریف	۸
	دانشگاه شیراز	۸
	دانشگاه‌های تربیت مدرس، صنعتی اصفهان	۷
	دانشگاه‌های صنعتی امیر کبیر، شهید بهشتی، اصفهان	۶
	دانشگاه‌های آزاد اسلامی و علم و صنعت ایران	۵
	دانشگاه‌های تبریز، بوعلی سینا همدان، علوم پزشکی اصفهان، مازندران	۴
	دانشگاه‌های یزد، کاشان، گیلان، رازی کرمانشاه و صنعتی بابل	۳
دانشگاه‌های صنعتی شیراز، علوم پزشکی شیراز، فردوسی مشهد، تبریز، خلیج فارس، سمنان، خوارزمی، تحصیلات تکمیلی فناوری پیشرفته و یاسوج	۲	
دانشگاه‌های تربیت مدرس، تبریز، محقق اردبیلی، گیلان، خلیج فارس، خواجه نصیر الدین طوسی، شهید باهنر کرمان، شهید بهشتی و سمنان	۱	

فهرست دانشگاه‌ها و تعداد دانشمندان یک درصد برتر جهان	
نام دانشگاه/مؤسسه	تعداد دانشمند در هر دانشگاه
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۲۱
دانشگاه تهران	۱۸
دانشگاه صنعتی شریف	۱۲
دانشگاه شیراز	۸
دانشگاه‌های تربیت مدرس، صنعتی اصفهان	۷
دانشگاه‌های صنعتی امیر کبیر، شهید بهشتی، اصفهان	۶
دانشگاه‌های آزاد اسلامی و علم و صنعت ایران	۵
دانشگاه‌های تبریز، بوعلی سینا همدان، علوم پزشکی اصفهان، مازندران	۴
دانشگاه‌های یزد، کاشان، گیلان، رازی کرمانشاه و صنعتی بابل	۳
دانشگاه‌های صنعتی شیراز، علوم پزشکی شیراز، فردوسی مشهد، تبریز، خلیج فارس، سمنان، خوارزمی، تحصیلات تکمیلی فناوری پیشرفته و یاسوج	۲

همچنین از مجموع دانشمندان برتر ۵۰٪ متعلق به دانشگاه‌های جامع، ۲۳٪ مربوط به دانشگاه‌های صنعتی، ۲۱٪ مربوط به دانشگاه‌های علوم پزشکی، ۳٪ مربوط به

چالش‌های پژوهشی در کشور

فرهاد گلستانی فرد*

چالش‌های بزرگ پژوهشی ما کدامند؟

چالش‌های مهم پژوهشی

با عنایت به آنچه در بالا گفته شد چالش‌های پژوهشی که باعث نابسامانی در کیفیت و اثر بخشی پژوهشی در برنامه‌های توسعه کشور شده را می‌توان به اجمال به شرح ذیل توضیح داد:

مدیریت پژوهشی کارآمد

مدیریت پژوهشی به نظر اینجانب از سخت‌ترین نوع مدیریتها است و مدیران پژوهشی بایستی خود تجربه طولانی پژوهشی نظیر چاپ مقالات، راهنمایی پایان‌نامه‌های دکتری و ارشد، همکاری‌های فراوان صنعتی، ارائه مقالات در کنفرانس‌های بین‌المللی، تدریس در دانشگاه‌های معتبر و ارتقاء از استادیاری به استادی و همکاری در حوزه‌های مدیریتی را در سابقه خود داشته باشند. یکی از ویژگی‌های مهم حداقل دانش‌یار بودن و در مراکز و مدیریت‌های مهم حتما استاد تمام بودن بایستی از شروط و تویبی باشد. در حقیقت افرادی که بعد از استخدام در دانشگاه یا مراکز پژوهشی، با باور به پژوهش، مراتب ارتقاء دانشیاری و استادی را طی می‌کنند، تا حدودی ثابت می‌کنند که به پژوهش باور دارند. البته بدیهی است این شرطی مهم ولی کامل نیست و بایستی ویژگی‌های فوق نیز لحاظ شود.

متأسفانه در کشور و خصوصاً در شهرستان‌های کوچک این شرط به هیچ وجه در طی سه دهه اخیر رعایت نشده است. البته نیروی با شرایط ویژه فوق‌الذکر، در دهه اخیر تقریباً در همه دانشگاه‌ها فراهم گردیده ولی متأسفانه هنوز توجه کافی به ویژگی‌های فوق نمی‌شود. نگارنده در ترکیه، آلمان و انگلستان تعدادی از مراکز پژوهشی در دانشگاه‌ها را رصد نموده و مشخص گردید که تقریباً در همه این مراکز مدیران پژوهشی اولاً پروفیسور بوده و ثانیاً تجربه قابل توجه همکاری صنعتی داشته و ثالثاً از پژوهش‌گران درجه اول کشورشان محسوب می‌گردند. در مراکز تحقیق و توسعه صنعتی متأسفانه بسیاری از مدیران پژوهشی اصلاً ویژگی‌های فوق را ندارند و در تعداد قابل توجهی از این مراکز، مدیران با درجه کارشناسی ارشد مدیریت پژوهشی را بر عهده دارند. واقعیت این است که مدیریت پژوهشی خیلی بیشتر تجربه و خلاقیت مدیر را در مقایسه با مثلاً مدیریت آموزشی و یا مدیریت اداری طلب می‌کند و لذا در انتخاب این افراد بایستی حساسیت بیشتری به خرج داده شود.

فرماندهی پژوهشی واحد

متأسفانه در کشور فرماندهی یک‌دست برای مدیریت پژوهشی وجود ندارد. منظور از فرماندهی، مرکز یا مراکز هستند که در هر کشور پژوهش‌های آنجا و جهان را مرتباً رصد کرده، برنامه‌های توسعه کشور را که در مجلس و یا سایر مراکز تصویب گردیده، پیاپی مطالعه کرده و بر اساس آنها برنامه توسعه پژوهشی را تدوین می‌کنند. تعیین اولویت‌های پژوهشی برای کشوری که تولید ناخالص ملی آن در حد ۴۰۰ میلیارد دلار است بسیار ضروری است.

به عبارتی کشور ما نمی‌تواند و نباید در همه زمینه‌ها پژوهش‌گران خود را مشغول کند. متأسفانه این نوع مدیریت یکپارچه، در کشور وجود نداشته است و ما امروزه می‌بینیم مثلاً در این کشور جایی نتوانسته پیشینی کند که مقوله آب بخاطر خشکسالی بودن کشور از اولویت‌های اول پژوهشی است و یا مثلاً نفت و گاز از اولویت‌های مهم تحقیقاتی باید قرار گیرد. در عوض تقریباً هر نوع پژوهشی که در کشورهای پیشرفته در جریان است پژوهش‌گران ایرانی هم آنها را تکرار کرده و نهایتاً مقاله‌هایی منتشر می‌کنند. فقدان مرکز فرماندهی پژوهشی که اولویت‌های کشور را هر چند سال مشخص و به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی اعلام کند باعث هرج و مرج در توسعه پژوهش‌ها گردیده و به علاوه کیفیت پژوهش‌ها نیز افت قابل توجهی کرده است. در حال حاضر فرماندهی پژوهشی در کشور در بخشهای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت ریاست جمهوری، صندوق حمایت از پژوهش‌گران، ستاد فناوری نانو و در بسیاری از معاونت‌های پژوهشی وزارتخانه‌ها تقسیم شده است. این مجموعه با یکدیگر ارتباط ارگانیک نداشته و سیاست‌های نسبتاً متفاوتی را پیگیری نموده‌اند که باعث نوعی هرج و مرج و موازی کاری در پژوهش‌ها گردیده است. متأسفانه به دلیل عدم اعلام سیاست‌های مشخص و اولویت‌بندی حوزه‌های مورد نیاز کشور نگاهی به پایان‌نامه‌های دانشجویی و مقالات ISI مشخص می‌کند که متأسفانه کمتر از ۱۵ درصد از طرح‌های اجرا شده کاربردی بوده‌اند.

امکانات آزمایشگاهی

امروزه توفیق پروژه‌های تحقیقاتی وابستگی شدیدی به امکانات سخت‌افزاری و خصوصاً در دسترس بودن آزمایشگاه‌های تخصصی پژوهشی دارد. متأسفانه وضع آزمایشگاه‌های پژوهشی در کشور چه در دانشگاه‌ها و چه در مراکز تحقیق و توسعه و چه در مراکز پژوهشی اسفناک است. در طی دهه اخیر نه تنها تجهیزات جدید که قدرت شناسایی و

شد اثر بخشی این فعالیت‌های پژوهشی در صنعت و خصوصاً در ایجاد فناوری‌های پیشرفته بسیار ناچیز بوده است مثلاً در زمینه نانو کشور ایران جزو کشورهای پر مقاله محسوب گردیده و در بین پانزده کشور جهان است ولی فناوری نانو به صورت صنعتی و یا به صورت حل یک معضل نمود پیدا ننموده است. در سایر زمینه‌های پیشرفته از جمله بایو، آی تی و .. نیز وضع به همین منوال است، یعنی پایان‌نامه‌ها و مقالات مستخرج بسیار زیاد ولی اثر بخشی در حوزه توسعه کشور بسیار کم بوده است. شاید عده‌ای تصور کنند که در

پژوهش‌های بنیادی و با رسوخ علم موفق بوده‌ایم. متأسفانه علیرغم ادعاهای بسیار در دهسال گذشته در رتبه‌بندی علمی و پژوهش‌های بنیادی نقش کشور به نظر نگارنده، بسیار ناچیز است. تعداد بسیار ناچیز ثبت اختراع بین‌المللی و فقدان آثاری از خلاقیت در پژوهش‌های بنیادی مؤید این حقیقت است که حتی در این حوزه هم ما کپی کننده و تعقیب کننده پیشروان علم بوده‌ایم و سهم چندانی در منابع معتبر علمی برای خود کسب نکرده‌ایم. به نظر اینجانب مقایسه شرایط ترکیه و ایران در زمینه بهره‌برداری از توان پژوهشی کشور استفاده از نیروی تحقیقاتی می‌تواند بسیار آموزنده باشد. نسبت مقاله ISI به استاد در ترکیه حدود ۲ و در ایران کمتر از یک است و نسبت استاد به دانشجو در ترکیه بسیار بهتر از ایران است. هر دو این کمیت‌ها نشان می‌دهد که کیفیت کار پژوهشی در کشور همسایه ما بسیار بهتر از ایران است. البته اینجانب ۵ دانشگاه در درجه اول ترکیه را از نظر کیفیت امکانات آزمایشگاهی با ۵ دانشگاه کشورمان مقایسه کرده‌ام و به طور قطع می‌توانم ادعا کنم که امکانات پژوهشی ایران در دانشگاه‌های ما حتی کمتر از ۵۰ درصد ترکیه است. این در حالی است که ترکیه، نفت و گاز و یا به عبارتی انرژی را خریداری می‌کند در حالی که در ایران به صورت تروتی خدادادی، مجانی در اختیار ما قرار گرفته است. صنعت ترکیه بسیار بیشتر از ایران از دانشگاه‌های آن کشور در توسعه فناوری‌های نو بهره‌مند می‌شود. دانشمندان ترکیه در مجامع بین‌المللی حضوری مؤثر داشته و بسیاری از همایش‌های مهم و معتبر بین‌المللی در ترکیه برگزار می‌شود.

سال، در ایران محقق شود. با وجود اینکه چنین فعالیت عظیمی به لطف حضور نیروی انسانی بزرگ می‌تواند برای صنعت و فناوری کشور پشتوانه بزرگی به حساب آید، ولی در عمل متأسفانه چنین نیست. گلایه اهل صنعت از علوم برخورداری از پژوهش‌های دانشگاهی و گلایه مسئولین کشور از عدم تحقیق فناوری‌های نو در کشور همه گویای این واقعیت است که کیفیت و یا اثر گذاری پژوهشی در مقایسه با تعداد طرح‌ها و تعداد پژوهش‌گران بسیار کم است. با نگاهی اجمالی به طرح‌های

تحقیقاتی دانشگاهی به نظر می‌رسد حداکثر پانزده درصد آنها مشتری مدار یا به عبارتی با سفارش صنعت بوده و مابقی عموماً بر اساس علایق استاد یا دانشجو تعریف و اجرا شده‌اند. بدیهی است هنگامی که تعریف طرح بدون حمایت صنعتی و بدون توصیه از طرف مراجع حمایت کننده پژوهشی باشد قاعدتاً در راستا و بر اساس مقاله‌ها یا بودن، تعریف و اجرا می‌شود. شاید به همین دلیل تعداد مقالات چاپ شده رشد قابل توجهی طی دو دهه اخیر داشته است ولی همان طور که گفته

کشور ایران برای رسیدن به اقتصادی بدون نفت و رقابتی در جهانی که سرعت پیشرفت‌های علمی آن در هزاره سوم حیرت آور است بیشک نیازمند بهره‌مندی از دستاوردهای پژوهشی است.

این توان بالقوه در کشور به خاطر جمعیت بزرگ جوانان دانشجو و منابع معدنی زیاد وجود داشته و لیکن برای تبدیل به یک فرصت بالفعل نیازمند مدیریت هوشمندانه علمی است. متأسفانه چنین مدیریتی هنوز مشاهده نمی‌شود و امید می‌رود در دوران تدبیر و امید نگاهی مجدد به این مقوله مهم انداخته شود. این نوشتار در نظر دارد در حد توان نگاهی کلی به چالش‌های مهم پژوهشی در کشور بیان‌دازد.

وضعیت موجود

هم‌اکنون در کشور در حدود چهار میلیون و ششصد هزار دانشجو مشغول تحصیل وجود دارد که حدود بیست درصد آن تحصیلات تکمیلی می‌باشند. به عبارتی با حضور جمعیتی بالاتر از پانصد هزار نفر دانشجوی ارشد و یکصد هزار نفر دانشجوی دکتری انتظار می‌رود سالیانه حدود بیش از ده هزار پایان نامه دکتری و بیش از یکصد هزار پایان‌نامه ارشد در کشور به نگارش در آید. علاوه بر دانشگاه‌های کشور، تعداد قابل توجهی فعالیت تحقیقاتی غیر دانشجویی در مراکز تحقیقاتی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر وزارتخانه‌ها و مراکز تحقیق و توسعه صنعتی در دست اجرا است.

متأسفانه آمار دقیقی از تعداد این طرح‌های پژوهشی در دست نیست ولی قطع یقین و با توجه به گسترده وسیع مراکز و شهرک‌های صنعتی این طرح‌ها نیز تعداد قابل توجهی هستند از طرفی با توجه به حضور بیش از هفتاد هزار نفر هیئت علمی در کشور و بیش از ده هزار نفر پژوهش‌گر غیر دانشگاهی در مراکز پژوهشی و تحقیق و توسعه می‌توان پیش‌بینی نمود که اگر هر پژوهش‌گر یا هیئت علمی سه طرح تحقیقاتی در سال انجام دهد قاعدتاً بیش از دویست هزار فعالیت پژوهشی در

اندازه‌گیری فوق‌العاده‌های دارند به آزمایشگاه‌ها اضافه نگردیده است بلکه سیستم‌های موجود قبلی نیز مستهلک گردیده اند. متأسفانه تجهیزات موجود در آزمایشگاه‌های تحقیقاتی قابلیت اعتماد بسیار کمی داشته که این به دلیل عدم بهره‌برداری از کالیبراسیون مستمر است. به علاوه بسیاری از تجهیزات از رده خارج گردیده و یدکی‌های آنها قابل اکتساب نمی‌باشند. مشکلات تحریم و عدم توجه دولتها به سرمایه‌گذاری در زمینه تجهیزات آزمایشگاهی و استهلاک شدید امکانات قبلی شرایط بسیار ناگواری را از نظر توان پژوهشی به وجود آورده است. این در حالی است که تعداد دانشجویان دوره ارشد و دکتری به شدت افزایش یافته و متأسفانه امکانات آزمایشگاهی نه تنها بهبودی نیافته بلکه پسرقت زیادی داشته است. در کنار چالش بزرگ سخت افزاری که البته مقدار زیادی به دلیل تحریم‌های ظالمانه بوده است سپردن آزمایشگاه‌ها به اساتید مجرب دروس آزمایشگاهی و اهمیت دادن به دروس عملی و آزمایشگاهی از نظر مثلاً تعداد واحد و ساخت نمونه و غیره جملگی برای افزایش مهارت و آماده نمودن جوانان برای پژوهش‌گر شدن بسیار مهم است. در حال حاضر متأسفانه اساتید کم‌سابقه به امر خطیر آموزش آزمایشگاهی مشغول بوده و دروس آزمایشگاهی اصلاً در بسیاری از دانشگاه‌های کوچک مرتب اجرا نمی‌شود. به نظر اینجانب این یکی از معضلات بزرگ دوره‌های دانشگاهی و توسعه پژوهشی کشور است.

بودجه و حمایت مالی:

طبق اطلاعات موجود، بودجه پژوهشی کشور حدود ۰/۵۰ درصد از GDP کشور است، اگر در خوشبینانه ترین حالت درآمد ناخالص ملی کشور را ۴۰۰ میلیارد دلار در نظر بگیریم (که به نظر عدهای از اقتصاددانان این رقم حدود ۲۵۰ میلیارد دلار است) در آن صورت بودجه پژوهشی حدود ۱،۵ میلیارد دلار می‌شود. با توجه به حضور ۷۰ هزار نفر در هیئت علمی و شاید حدود ۳۰ هزار نفر پژوهش‌گران سایر واحدها، برای هر فرد در سال در بهترین حالت حدود ۱۵ هزار دلار می‌رسد.

این میزان گرچه در مقایسه با اروپا، ژاپن و آمریکا خیلی کم به نظر می‌رسد ولی اگر در کشور ما تحقق پذیرد خیلی خوب خواهد بود. متأسفانه مقدار زیادی از بودجه پژوهشی صرف سایر امور می‌شود، که در مسیر پژوهش ناست. بنابر این سرانه به هر فرد علمی در سال شاید ۵ هزار دلار برسد. از طرفی با توجه به ۶۰۰ هزار نفر دانشجویان تحصیلات تکمیلی با یک حساب ساده به هر فرد حدود ۱۰۰۰ هزار دلار برای خرج پروژه می‌رسد. توجه داشته باشیم که در کشورهای پیشرفته مانند آمریکا درصد بودجه پژوهشی چیزی حدود ۳-۲ درصد GDP یا ناخالص ملی است و از طرفی رقم ناخالص ملی آنها بسیار بالاتر است. بررسی اطلاعات از منابع آمریکا نشان می‌دهد که هزینه سرانه یک دانشجو در آمریکا حدود ۲۵۰۰۰ دلار است که تفاوت بسیار فاحشی با ایران دارد.

کمبود بودجه صدمات جبران‌ناپذیری به توسعه زیرساخت‌ها و کیفیت پژوهش زده است. متأسفانه در دولتهای نهم و دهم علیرغم اینکه منابع مالی نسبتاً خوبی در اختیار بوده است بودجه پژوهشی افزایشی نداشته است و این در حالی بوده است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی افزایش قابل توجهی نموده است. بنابراین می‌توان انتظار داشت که کیفیت کارهای پژوهشی افت قابل توجهی داشته باشد.

برنامه‌های توسعه کشور

بدیهی است که پژوهش بایستی راه‌کارهای مناسب برای توسعه صنعتی، اجتماعی و ... را در کشور راه‌نما باشد. لذا برنامه‌های توسعه کشور خودجاذبه‌های پژوهشی را به وجود

بر پا گردیده که سالانه ۶۰۰ میلیون متر مربع ظرفیت تولید کاشی دارند ولی متأسفانه زمینه کاشی خیلی جاذبه پژوهشی را در بین پژوهش‌گران خلق نمی‌کند. به نظر می‌رسد در رویکرد به فناوری‌های نو که پژوهش زیادی طلب می‌کند رویکرد طراحان صنعتی کشور بسیار با تأخیر بوده است. در دهه اول انقلاب توسعه صنعتی بر اساس توسعه فولاد (تا حدود ۵۰ میلیون تن)، سیمان (تا حدود ۱۲۰ میلیون تن)، فلزات غیر آهنی (تا حدود ۳ میلیون تن) و نظایر آن و بر اساس وجود مواد معدنی در کشور طراحی گردیده است. ولی متأسفانه صنایع الکترونیک، صنایع دارویی و صنایع با ارزش افزوده بالا و آلوده‌کنندگی کم در توسعه صنعتی کشور لحاظ نگردیده بود. لذا امروزه به سادگی نمی‌توان این صنایع و معدنی پایه را تعطیل نمود

می‌آورد. مثلاً اگر در توسعه کشور محیط زیست در اسناد بالادستی مورد تأکید قرار گرفته باشد جاذبه برای تعریف و اجرای پروژه در زمینه محیط زیست افزایش می‌یابد. یا اگر فناوری‌های نو نظیر بایو، نانو در توسعه صنعتی کشور و برای ثروت‌آفرینی مورد توجه قرار گرفته باشند پژوهش‌گران بیشتر علاقمند به اجرای پژوهش در این حوزه‌ها خواهند شد. متأسفانه برنامه‌های توسعه کشور حداقل در بخش صنعتی بر اساس منابع معدنی (نظیر فولاد، سیمان، پتروشیمی و ...) طراحی و اجرا گردیده است. این نوع صنایع که عموماً صنایع سنتی به حساب می‌آیند جاذبه خیلی کمتری برای پژوهش را ایجاد می‌کنند. مثلاً در کشور بیش از ۱۲۰ کارخانه کاشی

زیرا در این صنایع اشتغال زایی بشدت زیاد بوده و تعطیلی آنها منجر به بیکاری تعداد زیادی از افراد می‌شود. از طرفی استفاده از مواد اولیه از منابع معدنی به صورت علمی نبوده و در بسیاری از موارد مواد با عیار بالا یا رگه‌های پرعیار استفاده شده و باقیمانده در این معادن عموماً با عیار پایین است، به تریبی که با مواد باقیمانده امکان استفاده از فرایندهای مورد نظر وجود ندارد. استفاده عاقلانه باید به صورتی می‌بود که مخلوطی از عیارهای بالا و پایین مورد استفاده قرار می‌گرفت تا در دراز مدت مواد معدنی قابل ارائه به تولیدکنندگان داخلی و یا صادرات می‌گردید. مثال دیگر تولید بیش از ۱،۵ میلیون تومبیل در داخل کشور بود، که با آغاز تحریم‌های بین‌المللی

این تولید به نصف تقلیل پیدا کرد. در اینجا هم تولید این کالا اولاً بر مبنای مزایای خاص داخلی (غیر از بازار بزرگ) نبوده و ثانیاً زیر بنای این صنعت که صنایع قطعه‌سازی باشند، مطلوب بنیان‌گذاری نگردید و در نتیجه صنعت ساخت خودرو با وارد کردن قطعات خودرو و مونتاژ آن فقط از مزیت بازار بزرگ بهره‌مند گردید. این وضعیت به اصولاً پژوهشی در دل توسعه آن دیده نشده بود منجر به تولید خودروهایی گردید که قابلیت صادرات آن بسیار ناچیز بود.

نهایتاً یک سؤال بزرگ پیش می‌آید که آیا برنامه‌های توسعه کشور که از دهه اول انقلاب به تدریج طراحی و اجرا گردیده است مطلوب ترین برنامه برای کشور بوده است؟ به نظر می‌رسد متأسفانه اینطور نیست زیرا اگر مطلوب می‌بود نیابستی شرایط اقتصادی ما بعد از ۳ دهه همچنان شکننده باقی می‌ماند. اشکال برنامه‌های توسعه موجود که عمدتاً به نوعی وارداتی بوده کمتر پژوهش طلب هستند و باعث رسوب دانش فنی در داخل نمی‌گردند. به‌علاوه در برنامه‌های توسعه به فناوری‌های نوین خیلی کم توجه شده و عمدتاً صنایع حجیم، آلوده کننده و با ارزش افزوده کم در برنامه قرار گرفته است. این نگرش پژوهش مدار نبوده و برای توسعه و تداوم آن نیز به جای پژوهش، از واردات بیرویه استفاده گردیده است.

نتیجه گیری

کشور ایران با داشتن نیروی انسانی بزرگی از تحصیل کرده‌ها، منابع معدنی وسیع و نیازهای توسعه ای بیشمار میبایست از ابزار پژوهشی برای توسعه در مسیر درست بهره گیرد. متأسفانه پژوهش به خاطر چالش‌هایی که دامن گیر آن بوده است نتوانسته کمک شایانی به توسعه کشور بکند. اهم این چالش‌ها شامل مدیریت غیر کارآمد در این حوزه، فقدان فرماندهی واحد، ضعف بزرگ بودجه‌ای، ضعف در امکانات پژوهشی و گرفتار شدن در برنامه‌های توسعه سنتی می‌باشند. به نظر نگارنده مقاله، این چالش‌ها با توجه به مزیت‌هایی که این کشور در مسیر توسعه دارد قابل حل بوده ولی شاید قبل از هر چیز یک اراده قوی در دستگاه‌های اجرایی، مجلس و غیره برای باور پژوهشی بایستی تجلی کند. این اراده در گذشته نبوده است کما اینکه بودجه ۰،۴ درصد از تولید ناخالص ملی برای پژوهش خود نشان می‌دهد که باور به پژوهش کم است. ولی با نگاهی به کشورهای نظیر برزیل، هند، ترکیه و مالزی نشان می‌دهد که آنها با وجود نداشتن امکانات سرانه بهتر از ایران، در عمل با استفاده از توسعه پژوهش مسیر آینده خود را هموار کرده‌اند. ۶۶

* استاد دانشگاه و مدیر دفتر ارتباط با صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم:

طرح‌های کلان ملی سطح‌بندی می‌شوند

به گزارش گاهنامه عتف دکتر وحید احمدی در هجدهمین جلسه شورای عالی عتف گفت: طبق مصوبه جلسه اخیر شورای عالی عتف، طرح‌های کلان ملی در سه سطح شامل طرح‌های مربوط به گسترش مرزهای دانش، طرح‌های کاربردی و تولید فناوری و محصول تجاری و صنعتی تقسیم‌بندی شده‌اند.

وی با این توضیح که طرح‌های گروه ۱ شامل طرح‌هایی است که خروجی شان کارهای تحقیقاتی بوده و مرزهای دانش را گسترش می‌دهند، افزود: براساس این سطح‌بندی ۲۰ درصد بودجه برای طرح‌های گروه ۱ از سوی دستگاه متقاضی و ۸۰ درصد از سوی شورای عالی عتف پرداخت می‌شود.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم تصریح کرد: ۵۰ درصد بودجه طرح‌های گروه ۲ که در حوزه کاربردی قرار می‌گیرند از طریق شورای عالی عتف و ۵۰ درصد بودجه نیز از سوی دستگاه متقاضی پرداخت خواهد شد و ۷۰ درصد بودجه مربوط به طرح‌های گروه ۳ که به‌عنوان طرح‌های تولید فناوری و تجاری سازی محصول به شمار می‌روند از طریق دستگاه‌های متقاضی و ۳۰ درصد بودجه از سوی شورای عالی عتف تامین خواهد شود.

وی درخصوص نحوه توزیع سطح‌بندی طرح‌های کلان ملی نیز گفت: از مجموع ۴۷ طرح کلان ملی، چهار طرح به طرح‌های مربوط به مرزهای دانش، ۲۵ طرح به طرح‌های

کاربردی و ۱۸ طرح نیز به حوزه تولید فناوری و تجاری سازی محصول تعلق دارند.

دبیرکل شورای عالی عتف با اشاره به اینکه از ۴۷ طرح کلان ملی مصوب این شورا ۳۴ طرح دارای دستگاه متقاضی هستند خاطر نشان کرد: به طرح‌های کلان ملی که فاقد دستگاه متقاضی هستند بودجه‌ای اختصاص داده نمی‌شود و این طرح‌ها مورد ارزیابی مجدد قرار می‌گیرند و در صورتیکه دستگاه متقاضی برای آنها پیدا نشود، امکان توقف طرح وجود دارد.

احمدی ضمن تشریح دستاوردهای شورای عالی عتف و چشم انداز آتی این شورا، تکالیف قانونی شورای عالی عتف

را اجرای آیین نامه نحوه تأسیس و توسعه مناطق ویژه علم و فناوری، اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری سازی نوآوری‌ها و اختراعات، اولویت‌بندی و انتخاب طرح‌های اجرایی بلندمدت، سرمایه گذاری کلان در بخش‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری و ایجاد نظام یکپارچه پایش و ارزیابی برشمرد.

وی ادامه داد: تشکیل کمیته راهبری، راهبری استان‌ها در راستای استقرار مناطق، توسعه مناطق ویژه منتخب، تدوین مقررات لازم برای راهبری مناطق ویژه علم و فناوری، تدوین فرایند و نقشه کلان راه‌اندازی مناطق ویژه علم و فناوری، دریافت مجوز فعالیت و تصویب برنامه‌های مناطق ویژه پنج گانه، برگزاری نشست‌های استانی درخصوص ماهیت سازمان عامل استقرار و اساسنامه این سازمان، انجام پروژه‌های مرتبط با استقرار مناطق ویژه و انجام پروژه‌های حقوقی و اداری در خصوص مناطق ویژه، اهم اقدامات دوساله دولت در بخش اجرایی آیین نامه نحوه تأسیس و توسعه مناطق ویژه علم و فناوری را تشکیل می‌دهد.

معاون پژوهش و فناوری وزیر علوم درخصوص احیا و راه‌اندازی مناطق ویژه علم و فناوری نیز تصریح کرد: هر منطقه‌ای که ظرفیت‌های علمی، فنی، صنعتی، فرهنگی و دانشگاهی کافی داشته باشد می‌تواند اقدام به اخذ مجوز کند. ۶۶

تجاری سازی بیش از ۱۸۷ دانش فنی در شهرک علمی تحقیقاتی اصفهان

رئیس شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان از تجاری سازی بیش از ۱۸۷ دانش فنی، انعقاد بیش از ۳۶۰ قرارداد تحقیقاتی و فناوری و واگذاری ۱۷ پلاک زمین در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان خبر داد.

به گزارش خبرگزاری مهر، دکتر مهدی کشمیری پارک های علم و فناوری را مولود عصر توسعه مبتنی بر دانایی دانست و اظهار کرد: شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان اولین و تنها شهرک در نوع خود بوده و ایده پرداز و پیشرو در توسعه مراکز رشد و پارک های علم و فناوری کشور است.

وی با بیان اینکه ایجاد و حمایت از شرکت های دانش بنیان مهمترین ماموریت و هدف شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان است، افزود: ایجاد شرایط لازم و تامین خدمات و حمایت های مورد نیاز برای شکل گیری و رشد کسب و کارهای دانش بنیان، اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی و جلوگیری از مهاجرت نخبگان، تولید ثروت از علم و تجاری سازی دستاوردهای علمی و مشارکت و ایفای نقش در توسعه منطقه ای و رسیدن به اقتصاد دانش بنیان از جمله مهمترین اهداف و ماموریت های این شهرک است.

وی ۹ مرکز رشد، دو پارک علم و فناوری و یک پارک علمی کودکان و نوجوانان را زیر ساخت های اصلی شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان دانست.

کشمیری با بیان اینکه در سال گذشته ۱۷۷ مؤسسه و شرکت دانش بنیان در این شهرک پذیرش شده اند، ادامه داد: این تعداد در سال ۹۲ در حدود ۱۵۰ مؤسسه و شرکت

دانش بنیان بوده است. کشمیری با اشاره به اینکه سال ۹۳ در حدود بیش از ۴۰۰ شرکت دانش بنیان در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان استقرار یافته اند، اظهار کرد: این تعداد در سال ۱۳۹۲ در حدود ۳۴۰ واحد فناور بوده است.

وی سازه، خدمات مدیریت شهری، مواد و متالورژی، ساخت و تولید، اتوماسیون، فناوری اطلاعات و ارتباطات، شیمی، بیوتکنولوژی، انرژی و محیط زیست را از جمله زمینه های فعالیت شرکت های دانش بنیان مستقر در شهرک دانست و اضافه کرد: در حال حاضر در دوره رشد مقدماتی در

حدود ۱۲۰ واحد فناور، مراکز رشد در حدود ۱۵۰ و در پارک علم و فناوری در حدود ۱۴۰ واحد فناور استقرار یافته اند.

رئیس شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان با بیان اینکه در حال حاضر بیش از ۵۷۰۰ فارغ التحصیل دانشگاهی در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان مشغول به فعالیت هستند، گفت: ۲۱۰۰ نفر از این تعداد به صورت پاره وقت و ۳۶۰۰ نفر به صورت تمام وقت مشغول به کار و فعالیت هستند.

وی با بیان اینکه نزدیک ۴۵ درصد شاغلین، بانوان تحصیل کرده هستند، افزود: هزینه ایجاد هر شغل برای یک فارغ التحصیل دانشگاهی در شهرک نزدیک به ۴۰ میلیون تومان برآورد شده، در حالی که هزینه ایجاد هر شغل برای یک فارغ التحصیل دانشگاهی در بخش های مختلف اقتصادی از ۱۵۰ تا ۴۰۰ میلیون تومان برآورد می شود.

کشمیری با اشاره به اینکه هر فارغ التحصیل کارآفرین در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان می تواند یک کسب و کار دانش بنیان ایجاد کند و هر کسب و کار حداقل برای ۱۰ تا ۱۵ نفر شغل ایجاد می کند، گفت: نرخ موفقیت یک شرکت تازه تأسیس در این شهرک بیش از ۷۰ درصد بوده، در حالی که خارج از شهرک این نرخ کمتر از ۱۰ درصد است.

وی در ادامه گفت: بیش از ۱۲۰۰ قرارداد تحقیقاتی و فناوری در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان منعقد شده است که ۳۶۱ مورد آن مربوط به سال های ۹۲ و ۹۳ است. همچنین تجاری سازی بیش از ۷۰۰ دانش فنی که ۱۸۷ مورد آن مربوط به سال های ۹۲ و ۹۳ می شود.

رئیس این مرکز علم و فناوری به فناوری های صنعت ساز در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان اشاره کرد و افزود: فروش فناوری یا مشارکت سرمایه گذار در تجاری سازی بیش از ۴۸ فناوری به مبلغ ۱۸۹ میلیارد ریال و حجم سرمایه گذاری ۴۸۲ میلیارد ریال تاکنون محقق شده است.

وی همچنین به وضعیت واگذاری زمین در پارک علم و فناوری شیخ بهایی اشاره کرد و گفت: تاکنون ۷۰ پلاک در این پارک علم و فناوری واگذار شده که ۱۷ پلاک مربوط به سال های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ است. ۶۶

مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری

خدمات RICEST به پژوهشگران ارائه می دهد

کتابخانه، بانک کتابخانه های دانشگاهی کشور، سامانه مدارک علمی الکترونیکی، بانک کتابداران و متخصصان علم اطلاعات و دانش شناسی و بانک آزمون استانداردهای علوم تربیتی و روانشناسی.

یکی از خدمات ارزشمندی که توسط مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری (RICEST) به پژوهشگران ارائه می دهد صفحه ی نشریات الکترونیکی است که شامل گزینه های مقاله های الکترونیکی فارسی، مقاله های الکترونیکی عربی، مقاله های الکترونیکی انگلیسی و

پایگاه های فارسی موجود در مرکز منطقه ای به دو پایگاه فارسی عمومی و موضوعی تقسیم شده است. کنترل اطلاعات کتابشناختی و منابع فارسی و آثاری که به زبان های غیر فارسی در کشور منتشر می شود، اهمیت بسزایی برای مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری دارد. بر این اساس، نخستین پایگاه اطلاعاتی مرکز منطقه ای، پایگاه مقاله های فارسی بود که از نخستین سال تأسیس مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری طراحی و تأسیس شده است.

مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری (www.ricest.ac.ir) که پیشنهاد تأسیس آن در سال ۱۳۷۰ از سوی وزیر محترم وقت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه شد بر اساس تفاهم نامه منعقد بین فرهنگستان علوم جهان سوم و وزارت متبوع در شیراز تأسیس گردید.

قانون تأسیس مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری در نخستین سال های اولیه به تصویب مجلس شورای اسلامی ایران رسید و اساس نامه آن را نیز هیئت محترم دولت جمهوری اسلامی ایران تدوین و تصویب کرد. این اساس نامه به خاطر اصلاحات ضروری دوبار به تصویب شورای نگهبان رسیده است.

همچنین نشریات منتشر شده توسط مرکز منطقه ای و در نهایت نشریات الکترونیکی فارسی، عربی، انگلیسی، پژوهشی و ترویجی است.

در این صفحه می توانید از این خدمات ارزشمند بهره مند شوید:

تأسیس مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری با این فلسفه صورت گرفته است که اعضای هیئت علمی، پژوهشگران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی کشورهای اسلامی و کشورهای که در منطقه جغرافیایی ایران قرار دارند، دارای نیازهای اطلاعات علمی و فنی هستند. تأمین نیازهای اطلاعات علمی و فنی طبق تفاهم نامه منعقد از مأموریت های اصلی مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری است. از جمله فعالیت های مهمی که در مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری (RICEST) در حال انجام است می توان به برقراری نظام مبادله الکترونیکی اطلاعات بین محققان ایرانی و منطقه ای، تأسیس انواع پایگاه های اطلاعاتی در حوزه علوم و فناوری، انتشار گزارش های پژوهشی، نشریات علمی و کتاب های فارسی و غیر فارسی در حوزه علوم و فناوری، حمایت از پژوهش های داخلی و منطقه ای در حوزه های علوم و فناوری، برقراری ارتباط و تشریک مساعی با بخش های صنعتی، خدماتی و آموزشی برای شناسایی نیازها و تأمین اطلاعات مورد نیاز آنها اشاره کرد.

امروزه مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری بیشترین پایگاه های اطلاعاتی را تأسیس نموده، مجلات و کتاب های مختلفی را به چاپ سپرده، سخنرانی ها و همایش های متعددی را برگزار کرده و خدمات اطلاعات علمی و فنی را بدون محدودیت موضوعی در قالب مقاله، کتاب، پایان نامه، گزارش های فنی و تحقیقاتی، اسناد و مدارک در بین دانشگاه ها و مؤسسات داخلی و کشورهای منطقه توزیع نموده است.

- ۲- مشاهده رایگان فهرست مندرجات نشریات
- ۳- مشاهده وضعیت اعتبار هر نشریه
- ۴- مشاهده مشخصات کامل نشریه
- ۵- دسترسی به متن کامل مقاله با استفاده از کد کاربری
- ۶- دسترسی به فهرست نشریات کشورهای اسلامی موجود در مرکز منطقه ای

در خصوص مقالات این نکات حائز اهمیت است که آنچه در این پایگاه وجود دارد شامل متن کامل مقالات مجلات موجود در مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری (RICEST)، مقالات خریداری شده از مراکز و موسسات معتبر بین المللی و مقالاتی است که از منابع آزاد دریافت، سازماندهی و وارد این پایگاه شده است. محتوای ارزشمند و علمی مقالات موجود در این پایگاه می تواند نیازهای اطلاعاتی بسیاری از محققان کشور و منطقه را برآورده نماید. مقالات این پایگاه می تواند تا حد زیادی مطالب علمی مورد نیاز محققان را تأمین نماید. تمام مقالات وارد شده در این پایگاه دارای متن کامل است.

در خصوص نشریات الکترونیکی نیز باید توجه داشت که این پایگاه امکان دسترسی به لیست نشریات را برای کاربران فراهم می آورد. در این پایگاه لیست الفبایی نشریات در نظر گرفته شده است که با کلیک کردن روی هر کدام از حروف الفبا مجلاتی که عنوان آنها با آن حرف شروع شده است قابل رویت می باشند. در نمایش اولیه، مشخصات هر مجله دیده می شود که شامل نام مجله، صاحب امتیاز، مدیر مسئول، آخرین سال موجودی و محل نشر می باشد. برای دسترسی به اطلاعات کامل تر در مورد آن مجله که شامل آدرس، تلفن، پست الکترونیک و غیره است گزینه اطلاعات بیشتر در نظر گرفته شده است. با انتخاب عنوان هر مجله، موجودی مرکز در سال های مختلف نمایش داده می شود و در هر سال شماره هایی که مقالات آن سال مورد نمایه سازی و دروندا قرار گرفته اند قابل مشاهده می شود. در هر شماره نیز فهرست مندرجات آن شماره خاص قرار داده شده است که با انتخاب هر عنوان، متن کامل آن مقاله نمایش داده می شود. در نشریات الکترونیکی علاوه بر مجلات فارسی، مجلات به زبان های عربی و انگلیسی نیز قرار داده شده است. تنها مرکزی که دسترسی به مقالات عربی را در سطح کشور فراهم نموده است مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری می باشد. هیچ کتابخانه و مؤسسه ای تاکنون دسترسی به مقالات نشریات عربی را به این شیوه فراهم نموده است. این پایگاه امکان دنبال نمودن مطالب نشریه ای خاص را برای محققان فراهم می نماید. کاربرانی که علاقمند به مطالعه مطالب منتشر شده در مجله ای خاص می باشند می توانند مجله مورد علاقه خود را انتخاب نموده و به متن کامل تمامی شماره های آن دسترسی پیدا کنند. ذکر این نکته حائز اهمیت است که استفاده از این صفحه، مشکلات بسیاری از کاربرانی که به مقالات و نشریات روز کشور نیازمند هستند را برطرف می سازد. ۶۶

۱- دسترسی آسان به نشریات کشور

شبکه پارکهای علم و فناوری کشورهای اسلامی

عنوان:
Designing the Future of Innovation and Entrepreneurship in OIC Member States
اهداف کارگاه:
Defining the best components of a "Startup Ecosystem" for the valorization of research and innovation
Emphasizing the socio-economic context of tacit knowledge sharing
Providing guidelines for managing a science park to reach self-sustenance
Promoting innovation and entrepreneurship between OIC member states
مدت دوره: ۵ روز - ۷ تا ۱۱ آبان
مکان برگزاری: سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی

دوره آموزشی

عنوان:
Key Parameters in Science Park Management
موضوعات دوره:
Defining success factors for Science and Technology Parks in OIC member states
R & D Priorities in Innovation Policies for OIC member state
مدت دوره: ۳ روز - ۲۷ تا ۲۹ آذر

برگزاری دومین مجمع عمومی

طبق اساسنامه مصوب، مجمع عمومی شبکه پارکهای علم و فناوری کشورهای به صورت دو سالانه برگزار خواهد شد که با توجه به برگزاری اولین نشست مجمع عمومی شبکه در سال ۱۳۹۱، زمان نشست دومین مجمع عمومی می‌بایست در سال ۱۳۹۳ برگزار می‌گردد که متأسفانه به دلیل عدم تحقق بودجه، این نشست به سال جاری موکول گردیده و انشالله همزمان با دوره آموزشی برگزار خواهد شد. قبل از این نشست، از اعضا و کنگره کامستک در مورد اساسنامه و تغییرات مورد نیاز آن نظرخواهی شده و در مجمع عمومی مورد بحث قرار خواهد گرفت. همچنین اعضای مجمع ضمن تعیین خط مشی و اولویت‌های کاری شبکه، در خصوص راهکارهای ارتقا تعاملات بین اعضا و انتقال تجربیات، تبادل نظر خواهند داشت. با توجه به اتمام دوره عضویت اعضای کمیته اجرایی، اعضای جدید این کمیته نیز توسط شرکت کنندگان در مجمع انتخاب خواهند شد.

۱-۳- تأسیس پارک علم و فناوری و یا مراکز رشد
تأسیس پارک علم و فناوری در کشورهای اسلامی توسط این شبکه، فرصت بسیار مناسبی را در اختیار جمهوری اسلامی قرار داده تا علاوه بر انتقال تجربیات و فروش تجهیزات و دستگاه‌های داخلی، در منافع حاصل از حضور در این بخش از جمله تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان چند ملیتی اسلامی و ورود به بازارهای اسلامی و جهانی بهره‌مند شود.
بستر سازی این مهم، نیازمند حمایت و رایزنی وزارت متبوع با مسئولین وزارت علوم کشورهای اسلامی است.

۱-۴- ایجاد جاذبه در شبکه و ارائه خدمات به اعضا
با توجه به اینکه ایجاد تعامل بین اعضا و همچنین تعامل شبکه با آنها یکی از موارد تاثیرگذار در موفقیت و پایداری فعالیت‌های شبکه‌ای است، دبیرخانه شبکه با هدف دستیابی به این مهم، در نظر دارد شبکه اجتماعی علم و فناوری اسلامی را در وب سایت خود راهانداز نماید به طوری که در آن تمامی پارک‌ها و مراکز رشد عضو شبکه و شرکت‌های تحت پوشش آنها دارای صفحات شخصی بوده که در آن محصولات، توانایی‌های علمی و فنی، تجربیات (اعم از تجاری سازی، مدیریت، فروش و...)، نیازهای فناورانه، تجهیزات مورد نیاز و غیره با سایر اعضا به اشتراک گذارده می‌شود. علاوه بر این، امکان بارگذاری تورهایی مجازی بازدید از پارک‌ها و مراکز رشد و همچنین نمایشگاه‌های دائمی محصولات در آن امکان‌پذیر است.

انتشار نشریه خبری

یکی از اقدامات شبکه در راستای گسترش ارتباطات بین اعضا، انتشار نشریه خبری شبکه بوده که مطالب آن مشتمل بر معرفی اعضای خارجی و داخلی، آرایه آخرین اخبار از فعالیت‌ها و دستاوردهای اعضا و همچنین تبلیغات رایگان شرکت‌های مستقر در پارک‌ها و مراکز عضو شبکه است. این نشریه هر ۴ ماه یکبار و به صورت الکترونیکی منتشر و در اختیار تمامی اعضا قرار گرفته که در سال جاری نیز این روند ادامه داشته و آخرین شماره نیز ظرف چند روز آینده منتشر خواهد شد.

نیروی انسانی

در حال حاضر دبیرخانه دارای سه نفر شامل مدیر اجرایی مسلط به زبان انگلیسی، مسئول روابط بین‌الملل مسلط به زبان‌های عربی و انگلیسی و همچنین کارشناس پشتیبانی است.

جمهوری اسلامی ایران و نمایشگاه هفته پژوهش، به منظور آرایه دستاوردها و محصولات شرکت‌های فناور مستقر آن مراکز. - اعلام آمادگی و تهیه اطلاعات اولیه و پرسشنامه‌های مورد نیاز جهت تأسیس پارک علم و فناوری در کشورهای پاکستان، تاجیکستان و عراق در پاسخ به درخواست کشورهای مذکور به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران که مستندات مربوط به کشور عراق در پیوست شماره ۳ آمده است.

- با توجه به اقدامات انجام گرفته دبیرخانه شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی در جذب عضو و برگزاری مجمع عمومی و تصویب اساسنامه، دبیرخانه این شبکه با دیگر شبکه‌های مستقر در جمهوری اسلامی ایران به منظور انتقال تجربیات خود تعامل و همکاری داشته است.
- طراحی لوگوی نشان‌دهنده عضویت در شبکه و ارسال آن برای اعضا به منظور لینک نمودن شبکه در وب سایت مراکز عضو

- شرکت در چهاردهمین نمایشگاه تجاری کشورهای اسلامی به میزبانی جمهوری اسلامی ایران و با هدف معرفی شبکه و همچنین آرایه دستاوردهای اعضا به ویژه محصولات دانش‌بنیان شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران.

- تهیه و ارسال نشریه الکترونیکی شبکه به کامستک و همچنین روسا، معاونین و روابط عمومی تمامی پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد شناسایی شده

- حمایت معنوی از اولین همایش بین‌المللی تجاری سازی فناوری و اطلاع‌رسانی این رویداد به تمامی اعضا و ارسال دعوت‌نامه جهت حضور و مشارکت فعال در آن. این همایش، اسفند سال گذشته توسط پارک علم و فناوری دانشگاه تهران

(یکی از اعضای شبکه) برگزار گردید.

- تهیه و ارسال فرم‌ها و پرسشنامه‌های مربوط به عرضه و یا تقاضای فناوری به تمامی اعضا با هدف انتقال فناوری و تامین نیازهای احتمالی و فناورانه اعضا از طریق شبکه که نمونه این فرم‌ها در پیوست شماره ۴ آمده است.

برنامه‌های سال ۱۳۹۳

۱-۴- برگزاری دومین مجمع عمومی
۲-۴- برگزاری ۲ کارگاه آموزشی
۳-۴- تأسیس پارک علم و فناوری و یا مراکز رشد
۴-۴- ایجاد جاذبه در شبکه و ارائه خدمات به اعضا
۵-۴- شناسایی و معرفی نامزدهای جایزه پیامبر اعظم (ص) لازم به ذکر است به دلیل استقرار دبیرخانه شبکه در محل ساختمان پارک علم و فناوری گیلان و بهره‌مندی از امکانات نرم افزاری و سخت‌افزاری و همچنین پرسنل این پارک، هزینه‌های جاری و مورد نیاز شبکه از قبیل اجاره مکان، خطوط اینترنت، انرژی، حسابداری، حراست و غیره در پیش‌بینی بودجه لحاظ نشده و توسط پارک علم و فناوری گیلان تأمین می‌شود.

برنامه‌های سال ۱۳۹۴

یکی از شرط‌های کامستک برای ادامه فعالیت شبکه‌های علم و فناوری، برگزاری حداقل دو کارگاه آموزشی در سال بوده که با عنایت به این موضوع دبیرخانه شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی، برگزاری یک کارگاه و یک دوره آموزشی با مشارکت بانک توسعه اسلامی در سال ۱۳۹۴ را در دستور کار خود قرار داده که عناوین آنها به شرح ذیل است.

کارگاه آموزشی

شناسایی پارک‌ها و مراکز رشد و ارسال دعوت‌نامه جهت حضور در کارگاه و مجمع عمومی

دبیرخانه شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی با هدف معرفی شبکه و همچنین شناسایی پارک‌ها و مراکز رشد فعالیت خود را آغاز و اقدام به عضوگیری نمود. که نتیجه آن، شناسایی بیش از ۱۴۰ پارک علم و فناوری و مرکز رشد فعال در ۲۵ کشور اسلامی، که این کشورها عبارتند از:

مالزی - اندونزی - پاکستان - عمان - قطر - امارات متحده عربی - کویت - عربستان - تونس - مراکش - نیجریه - سنگال - فلسطین - لبنان - سوریه - مصر - اردن - ترکیه - آذربایجان - اوگاندا - اتیوپی - چاد - بنگلادش - موزامبیک - قرقاقستان

برگزاری اولین نشست مجمع عمومی و کارگاه آموزشی

علی‌رغم مشکلات فراوان (از جمله: عدم وجود پارک علم و فناوری در کشورهای اسلامی، مشکلات سیاسی و داخلی برخی کشورهای اسلامی و...) به حول و قوه الهی و با تلاش دبیرخانه شبکه، تعداد ۱۲ پارک علم و فناوری و مرکز رشد از ۱۰ کشور اسلامی شامل: مالزی، ترکیه، عربستان، اندونزی، پاکستان، تونس، سوریه، سنگال، تانزانیا و نیجریه آمادگی خود را برای حضور در این نشست اعلام نمودند. همچنین روسای پارک علم فناوری قطر (QSTP)، مؤسسه تحقیقاتی کویت (KISR)، انجمن ملی تحقیقات علمی لبنان و شهرک علمی الحسن اردن عنذرخواهی خود را بابت عدم شرکت در این نشست اعلام نمودند.

تاریخچه

در سیزدهمین نشست مجمع عمومی کامستک (آوریل ۲۰۰۸، اسلام آباد)، تصمیم اولیه برای ایجاد INSTP با هدف توسعه فناوری در میان کشورهای اسلامی، تقویت روابط بین پارک‌های علم و فناوری و ترویج همکاری‌های علمی و مبتنی بر فناوری میان کشورهای اسلامی گرفته شده جمهوری اسلامی ایران مأمور تهیه مطالعات امکان‌سنجی این شبکه گردید. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز، انجام این مهم را به پارک علم و فناوری گیلان محول نمود.

در چهاردهمین نشست کمیته دائمی همکاری‌های علمی و فناوری سازمان همکاری‌های اسلامی (ژانویه ۲۰۱۱، اسلام آباد)، تأسیس شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی در جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسیده و پارک علم و فناوری گیلان از سوی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان دبیرخانه و محل استقرار این شبکه انتخاب گردید. پارک علم و فناوری گیلان به‌عنوان میزبان شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی، با اتخاذ تمهیدات مقتضی، فعالیت‌های خود را برای راهاندازی این شبکه آغاز نمود.

اهداف و وظایف شبکه

طبق بندهای ۴ و ۵ اساسنامه مصوب، اهداف و وظایف شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی عبارتند از:

بهبود وضعیت و نقش پارک‌های علم و فناوری کشورهای عضو در پروژه‌های توسعه ملی و منطقه‌ای
تسهیل و فراهم نمودن مقدمات ورود محصولات دانش‌بنیان پارک‌های علم و فناوری به بازارهای جدید اسلامی و جهانی
مشارکت در ارتقاء و بهبود سطح علمی و فناوری کشورهای عضو
فراهم سازی زمینه و مقدمات لازم جهت برقراری همکاری و تعامل بین پارک‌های علم و فناوری، مراکز تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و واحدهای صنعتی در کشورهای اسلامی
وظایف:

ارایه تسهیلات و فراهم نمودن بستر مناسب جهت انتقال دانش فنی و تخصص‌های موجود در کشورهای عضو
حمایت از انجام مطالعات امکان‌سنجی و ایجاد پارک‌های علم و فناوری در کشورهای عضو
ارایه اطلاعات و کمک به کشورهای عضو در زمینه بازاریابی و انتقال فناوری
تعریف و حمایت از سیستم مالکیت معنوی در میان کشورهای عضو
برگزاری و همچنین حمایت از برگزاری کارگاه‌های آموزشی تخصصی و دوره‌های آموزشی در زمینه توسعه فناوری همکاری با دیگر شبکه‌های موجود در بین کشورهای اسلامی در زمینه توسعه فناوری
توسعه و به روز رسانی پایگاه داده‌ها در زمینه توسعه فناوری

افتتاح شبکه

دبیرخانه شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی (Inter-Islamic Network on Science and Technology Parks: INSTP) پس از طی مراحل قانونی و تمهید مقدمات، به صورت رسمی توسط جناب آقای پروفیسور عطاء الرحمن هماهنگ کننده وقت کل کامستک (کمیته دائمی همکاری‌های علمی و فناوری سازمان همکاری‌های اسلامی) در تاریخ ۱۷ دی ماه ۱۳۹۰ در پارک علم و فناوری گیلان افتتاح گردید.

در این مراسم آقای پروفیسور عطاء الرحمن، در مورد برنامه‌ریزی برای شروع فعالیت شبکه توصیه نمودند تا دبیرخانه، مدل همکاری را مشخص نموده و در اسرع وقت برای عضو گیری اقدام کند و پس از عضویت حداقل ۵ پارک علم و فناوری، مدل و روند فعالیت شبکه، اساسنامه و تشکیلات اجرایی پیشنهادی معرفی شده و به تأیید اعضا برسد. کشور میزبان نیز موظف است طبق مصوبه یازدهمین مجمع عمومی کامستک ضمن تهیه ساختار مجزا برای استقرار دبیرخانه شبکه، سالانه مبلغ ۵۰/۰۰۰ دلار جهت امور جاری شبکه و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در اختیار دبیرخانه شبکه قرار دهد (پیوست ۱). همچنین به منظور پویایی شبکه یک نفر به‌عنوان مدیر تمام وقت انجام امور اجرایی شبکه را برعهده بگیرد.

با توجه به اینکه از جمله معیارهای کامستک برای ارزیابی فعالیت شبکه و تأیید استمرار فعالیت آن، جذب حداقل ۵ عضو از کشور اسلامی و تصویب اساسنامه شبکه توسط اعضا و همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی بوده و با عنایت به اهمیت موضوع و حفظ امتیاز شبکه پارک‌های علم و فناوری کشورهای اسلامی برای جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شبکه اقدام به طرح‌ریزی کارگاه آموزشی و اولین جلسه مجمع عمومی با هدف تصویب اساسنامه نمود.

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم تحقیقات و فناوری
 سردبیر: دکتر حسن خوش قلب
 مدیر تحریریه: رضا فرج تبار
 مدیر پشتیبانی: جاوید سلطانی
 هماهنگی: بابک چوبداری، علیرضا صادق
 دبیر صفحه فناوری: مهندس عباسعلی ارفع
 دبیر صفحه شورای عالی: مسعود مقصدی
 دبیر صفحه ایران داک: نورالله رزمی
 دبیر صفحه موزه علم و فناوری: جعفری نژاد
 پشتیبان IT: سید حسین هاشمی

دبیر صفحه بین الملل و دبیر خانه گاهنامه عتف: ثریا طیبی
 دبیران صفحه امور پژوهشی: لیلا فلاح نژاد و فاطمه السادات مرقاتی
 طراح گرافیک: علی اکبر محمدخانی

باتشکر از خانم دکتر بروجرودی و همکاران اداره کل روابط عمومی
 آدرس: میدان صنعت، بلوار خوردین، خیابان هرمزان، خیابان پیروزان جنوبی، وزارت علوم،
 تحقیقات و فناوری، طبقه ۱۱، معاونت پژوهشی و فناوری

تلفن: ۰۲۲۳۳۵۰۰، فکس: ۸۸۵۷۵۶۷۷، سایت: www.msrt.ir
 پست الکترونیک: Atf_mag@msrt.ir

موزه علم و فناوری

کارگاه آموزشی

«برپایی نمایشگاه از ایده تا اجرا»

کارگاه ۲ روزه «نمایشگاه موضوعی» با تدریس خانم شاکری (فارغ التحصیل دانشگاه ایالتی نیویورک) از ساعت ۱۲-۹:۳۰ در دو روز و در محل نمایشگاه دائمی موزه واقع در خیابان ۳۰ تیر با حضور دانشجویان و فارغ التحصیلان رشته‌های موزه‌داری، ارتباط تصویری، طراحی صحنه و نمایشگاه، معماری داخلی و سایر علاقه‌مندان برگزار شد. این کارگاه در راستای آشنایی و کسب خلاقیت هرچه بیشتر کارکنان موزه در زمینه برگزاری و طراحی نمایشگاه، از مرحله ایده تا اجرا برگزار شد که با استقبال بیش از صد نفره کارکنان مراکز مختلف مواجه شد.

این کارگاه برپایه چهار موضوع اصلی: قصه، مخاطب، ابزار و فضا اجرا شد و در آن با استفاده از این چهار محور اصلی، موضوعات نمایشگاهی مطرح و با مشارکت فراگیران، نحوه اجرای آنها آموزش داده شد. همچنین با بررسی نمایشگاه‌های موضوعی در سطح دنیا به خصوص امریکا، نحوه اجرای پروژه‌های نمایشگاهی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. ۶۶

نمایش نخستین فضای پیمای سر نشین دار ایرانی توسط موزه علوم

نمایشگاه نخستین فضای پیمای ایرانی پنجم امرداد با حضور خبرنگاران، مسئولان و علاقه‌مندان توسط موزه علوم و فناوری افتتاح شد. به گزارش روابط عمومی موزه، در این مراسم که از ساعت ۱۰ در محل موزه ارتباطات و با حضور دکتر امی رئیس پژوهشگاه هوا فضا، دکتر جلیلی رئیس موزه علوم و مهندس نصرآبادی رئیس موزه ارتباطات آغاز شد، دکتر جلیلی، دکتر ابدی و مهندس نصرآبادی به سخنرانی پرداختند. رئیس موزه علوم و فناوری ضمن تشریح اهداف، وظایف و اقدامات موزه علوم با اشاره به تعاملات این موزه با موزه‌ها و نهادهای علمی دیگر، ابزار امیدواری کرد موزه علوم و فناوری با همکاری پژوهشگاه هوا فضا در آینده‌ای نه چندان دور شاهد راه‌اندازی گالری هوا فضا باشد. وی در حاشیه افتتاحیه این مراسم در گفتگو با خبرنگاران گفت: امروز بناسد در این مکان دستاوردهای هوا فضا و انواع فضای پیمای سر نشین دار ایرانی به نمایش دربیاید. دکتر جلیلی با اشاره به نمایش ماهواره انسان‌بر برای اولین بار افزود: این ماهواره در پژوهشگاه هوا فضا ساخته شده است.

رئیس موزه علم و فناوری در پایان خاطر نشان کرد: هدف از برگزاری این مراسم آشنایی مردم با ماهواره‌ها و دستاوردهای هوا فضا در کشور است.

نخستین فضای پیمای سر نشین دار ایرانی برای انتقال و بازگرداندن فضا نورد تا محدوده ۱۵۰ تا ۲۰۰ کیلومتری سطح زمین طراحی شده که توسط پژوهشگاه هوا فضا در حال گذراندن آزمایش‌های نهایی است. بررسی بی وزنی بر عملکرد رده‌های سلولی تحت شرایط جاذبه پایین از مهمترین اهداف علمی و اکتشافی فضای پیمای سر نشین دار ایرانی است که ضمن تغییر در پیکربندی فضای پیمای، یک قدم بزرگ برای طراحی و ساخت فضای پیمایی که امکان بازگشت از مدار و تحمل فشارهای شدید فاز بازگشت به جو را داشته باشد، برداشته است.

نمایشگاه فضای پیمای ایرانی به مدت ۳ روز در معرض بازدید عموم مردم قرار گرفت. ۶۶

لزوم توجه به ارتقا جایگاه موزه علوم و فناوری

سیف اله جلیلی*

موزه علوم و فناوری از زمان تأسیس تاکنون فعالیت‌های بسیار خوبی انجام داده است که نشان می‌دهد این مجموعه نوپا توانایی بسیار بالایی برای محقق کردن اهداف و مأموریت‌های خود دارد. دو پستوانه موزه علوم و فناوری جمهوری اسلامی ایران، یکی پیشینه تمدن عظیم ایران و جهان اسلام و پیشرفت‌های علمی بسیار قابل توجه سالیان اخیر است که تلاش می‌شود در موزه علوم و فناوری مستندسازی شده و به نمایش درآید و دیگری جوانان شایسته‌ای هستند که توان چنین کار عظیمی را دارند.

ایران نقش بسیار مهمی در توسعه فرهنگ و تمدن بشری داشته که لازم است به نحو شایسته‌ای به جهان‌پایان و نسل جوان کشور شناسانده شود و این امر مهم برعهده موزه علوم و فناوری گذاشته شده است.

اولین جشنواره علم و عامه در ایران برگزار می‌شود

صونا آقابابایی*

اندازه و تعداد در حال رشدند به طوری که تنها در ۵ سال گذشته، ۵۰ مورد جشنواره علم در ایالت‌های مختلف آمریکا آغاز به کار کرده است که هر کدام به صورت سالیانه یا دوسالانه برگزار می‌شوند. هدف این جشنواره‌ها همان ترویج علم در میان عامه مردم و مشارکت جویبی علمی از میان غیر متخصصان است.

مهمترین بخش‌های این جشنواره‌ها عبارتند از:

۱. نمایشگاه‌های تعاملی
۲. برگزاری جنگ‌های علمی
۳. کارگاه‌های علمی
۴. مسابقات

۵. سمینار

تحرك و پویایی، برخورداری از فضای شاد و دوستانه و برگزاری جنگ‌های علمی جذاب و دیدنی از ویژگی‌های جشنواره‌های علمی است که جزو پر مخاطب‌ترین رویدادهای سالیانه در هر منطقه و کشوری به حساب می‌آیند. در این جشنواره‌ها مردم بیش از پیش به علم علاقمند می‌شوند، چیزهای جدیدی یاد می‌گیرند و نیز متوجه می‌شوند که یادگیری علم و بهره‌گیری از آن هم ساده است و هم لذت بخش. همچنین مخاطبان این جشنواره‌ها احساس تعامل بیشتری با دانشمندان و رویدادهای علمی پیدا می‌کنند و این موجب پیگیری موضوعات علمی در آینده می‌شود.

تاریخچه

ایده برگزاری جشنواره‌های علمی با مخاطب عامه مردم، از ادینبورگ و سال ۱۹۸۹ آغاز شد که این شهر همچنان پیشتاز برگزاری این جشنواره است. در سایر کشورهای اروپایی، جشنواره معتبری چون جشنواره علم گوتنبرگ از سال ۱۹۹۷ و جشنواره علم چلتنام (Cheltenham) از ۲۰۰۲ آغاز به کار کرده است. شروع اینگونه جشنواره‌ها در آمریکا به سال ۱۹۹۸ بر می‌گردد که

هر ساله جشنواره‌های مختلف هنری از جمله تئاتر، سینما و موسیقی برگزار می‌شود و مردم اخبار آنها را به طور دقیق دنبال می‌کنند و در این میان، رویدادهای ادبی نیز جایگاه و علاقه‌مندان خاص خود را دارد. اما همیشه صحبت از علم، محدود به محیط‌های دانشگاهی، پژوهشگاه‌ها و سازمان‌های عریض و طویل غیر مردمی می‌شود. همین روال انزوا طلبی علم و عالمان است که در نهایت علم را از مردم جدا می‌کند. مردم علم را موضوع پیچیده‌ای قلمداد می‌کنند که فقط افراد خاصی با تحصیلات و رشته خاص به دنبال آن هستند. از نظر مردم، علم یک مسئله عمومی نیست و از دسترس آنها خارج است و اگر هم منفعتی برای آنها داشته باشد لابد از کانال سیاست گذاری‌های علمی به دستشان می‌رسد و لزومی به مشارکت، مداخله و پیگیری نمی‌بینند. این درحالیست که ما در عصری هستیم که رابطه جدیدی بین علم و جامعه بوجود آمده است. عدم بهره مندی از علم و منافع آن، خسارت‌های غیر قابل جبرانی برای فرد و جامعه به همراه دارد. امروزه تک تک شهروندان جامعه باید بدانند که آگاهی از مفاهیم علمی هم دارای منافع مادی خواهد بود و هم منافع زیستی؛ و بهره مندی از این منافع قطعاً آنها را به تجربه یک زندگی بهتر نزدیک می‌کند. رویدادهای بسیاری در دنیا برای این بردن احساس جدایی میان علم و عامه و نیز در جهت نزدیک کردن آنها به هم، صورت می‌گیرد: از

برگزاری سمینارها و کمپین‌های مختلف تا برپایی نمایشگاه‌های سیار و جشنواره‌های علمی. در اینجا به بهانه برگزاری نخستین جشنواره علم و عامه در ایران که به همت موزه علوم و فناوری انجام می‌شود، به اینگونه رویداد علمی نگاه دقیق‌تری خواهیم داشت:

جشنواره‌های علم

جشنواره‌های علمی پدیده‌های جهانی هستند که از نظر

رئیس جمهور، دبیر کل یونسکو در ایران، رئیس فرهنگستان هنر، رئیس فرهنگستان علوم پزشکی و رئیس فرهنگستان علوم حضور دارند. اما با این اوصاف همواره این سؤال مطرح است که چرا تاکنون با وجود این پستوانه‌های معنوی قدرتمند و نیاز کشور به چنین سازمانی هنوز فضایی در اختیار این موزه قرار نگرفته است. در بررسی اجمالی موزه علوم و فناوری ج.ا.ا با موزه‌های علوم و فناوری خاورمیانه و سایر کشورها کمبود فضای محیطی بسیار مشهود است. به‌عنوان مثال موزه علوم عربستان در زمینی به مساحت ۱۰۰۰۰ متر مربع، مرکز علم کویت ۸۰۰۰۰ متر مربع و موزه علوم و تاریخ مهندسی ترکیه ۲۷۰۰۰ متر مربع بنا شده‌اند.

موزه علوم و فناوری ایران با وجود امکانات کم و تنها با وسعتی در حدود ۶۰۰ متر، سه سال پیاپی است که در شاخص‌های «آموزش»، «توسعه فیزیکی و اعمال استانداردها»، «توسعه مدیریتی»، «خلاقیت و نوآوری»، «تعداد بازدیدکننده»، «کودک و نوجوان» و «گردآوری آثار» از سوی ایکوم - کمیته بین‌المللی موزه‌ها - به‌عنوان موزه برتر کشور شناخته می‌شود. ۶۶

* رئیس موزه علوم و فناوری

هم اکنون، مهمترین آنها جشنواره جهانی علم نیویورک می‌باشد که در ۲۰۰۸ برای اولین بار برگزار شد و بعد از آن جشنواره علم کارولینای شمالی است. در حال حاضر تنها کشوری که به طور خاص و مشخص جشنواره بین‌المللی جنگ‌های علمی برگزار می‌کند آلمان است که دو دوره جشنواره ملی شوهای علمی را در برمن توسط مرکز علم Universum برگزار کرده است که امسال اولین جشنواره بین‌المللی خود را نیز با حضور بیش از ۶ کشور در تاریخ ۲ تا ۵ اکتبر ۲۰۱۵ برگزار خواهد کرد.

جشنواره علم و عامه

موزه علوم و فناوری جمهوری اسلامی ایران بعد از چهار سال تجربه نمایشگاه‌های سیار علمی در شهرهای مختلف ایران، برگزاری جنگ‌های مختلف علمی به صورت روزانه و راه‌اندازی گالری‌های مشارکت محور همچون گالری انرژی‌های نو، گالری ابزار جراحی و گالری مورتس تا موبایل در نظر دارد اولین جشنواره علم و عامه را در هفته علم (۱۶ الی ۲۲ آبان) برگزار کند.

این جشنواره، در ۶ محور با موضوعات ذیل برگزار می‌شود:

۱. ساخت ابزار مختلف برای آموزش و نمایش مفاهیم علمی
۲. طراحی و اجرای یک جنگ علمی
۳. ساخت کلیپ علمی
۴. اجرای تئاتر علمی
۵. عکاسی از پدیده‌های علمی
۶. نقاشی یا ساخت کلاژ و مجسمه از خورشید.

بنابراین از عموم مردم دعوت می‌شود علاوه بر حضور در گردهمایی هفته علم، در بخش مسابقات جشنواره از طریق سایت www.irstm.ir به رقابت بپردازند. برای شرکت در جشنواره هیچ محدودیت سنی وجود ندارد و همه می‌توانند به صورت کاملاً مستقل و یا با تشکیل یک تیم گروهی و خانوادگی در این رویداد مهم علمی شرکت کنند.

شرکت کنندگان باید تا تاریخ ۱۵ شهریور ۱۳۹۴ آثار خود را از طریق سایت جشنواره آپلود و ارسال کنند. در مرحله اول داوران جشنواره از میان آثار ارسالی، تعدادی را برگزیده و از منتخبین دعوت می‌کنند تا آثار اصلی خود را در قالب‌های خاص (فیلم، عکس، نقاشی، اجرای تئاتر و...) در نمایشگاه عمومی جشنواره علم و عامه به نمایش بگذارند. در نهایت در اختتامیه این جشنواره به برگزیدگان هر یک از محورهای جوایز نفیسی اهداء خواهد شد. ۶۶

* کارشناس ترویج علم

